

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

korona

LETOPIS

2020

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

korona

~~LETOPIS~~

2020

LETOPIS ZBORNICE – ZVEZE 2020

ISSN 2536-3085

Glavna in odgovorna urednica

Monika Ažman

Izdala in založila

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a
1000 Ljubljana

Lektorica za slovenščino

Jelica Žalig Grce

Grafično oblikovanje

Barbara Kralj, Prelom d.o.o.

Naklada

300 izvodov

Leto izdaje

2021

Tiskana izdaja

KAZALO

- 07** NAGOVOR
PRESEDNICE
- 15** STROKOVNE SLUŽBE
ZBORNICE – ZVEZE
- 19** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV LJUBLJANA
- 22** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV MARIBOR
- 24** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV CELJE
- 25** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV GORENJSKE
- 28** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV NOVO
MESTO
- 29** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV POMURJA
- 31** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV KOPER
- 32** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV NOVA
GORICA
- 33** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV PTUJ -
ORMOŽ
- 35** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV KOROŠKE
- 36** DRUŠTVO MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV VELENJE
- 38** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V MEDICINI
DELA, PROMETA IN
ŠPORTA
- 39** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V PSIHIATRIJI
- 40** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER V VZGOJI IN
IZOBRAŽEVANJU
- 41** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ANESTEZILOGIJI,
INTENZIVNI TERAPIJI IN
TRANSFUZILOGIJI
- 42** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
PATRONAŽNI
DEJAVNOSTI
- 44** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
OPERATIVNI
DEJAVNOSTI
- 45** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN BABIC
- 47** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
PULMOLOGIJI
- 48** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V PEDIATRIJI
- 49** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V DRUŽINSKI
MEDICINI
- 52** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
OFTALMOLOGIJI
- 53** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V KIRURGIJI

KAZALO

- 54** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
REHABILITACIJI
IN ZDRAVILIŠKI
DEJAVNOSTI
- 55** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ONKOLOGIJI
- 56** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER V
ENTEROSTOMALNI
TERAPIJI
- 57** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ENDOKRINOLOGIJI
- 58** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
NEFROLOGIJI, DIALIZI IN
TRANSPLANTACIJI
- 59** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ENDOSKOPIJI IN
GASTROENTEROLOGIJI
- 60** SEKCIJA REŠEVALCEV V
ZDRAVSTVU
- 61** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ZOBOZDRAVSTVU
- 62** SEKCIJA ŠTUDENTOV
ZDRAVSTVENE NEGE IN
BABIŠTVA
- 64** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
STERILIZACIJI
- 65** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
HEMATOLOGIJI
- 66** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV URGENCI
- 68** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
DERMATOVENEROLOGIJI
- 69** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV NA
INTERNISTIČNO-
INFEKTOLOŠKEM
PODROČJU
- 71** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V SOCIALNIH
ZAVODIH
- 72** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
KARDIOLOGIJI IN
ANGIOLOGIJI
- 73** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER V MANAGEMENTU
- 74** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
NEVROLOGIJI
- 75** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
OTORINOLARINGOLOGIJI
- 76** SEKCIJA MEDICINSKIH
SESTER V PROMOCIJI
ZDRAVJA IN
ZDRAVSTVENI VZGOJI
- 79** DELOVNA SKUPINA
ZA NENASILJE V
ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI
NEGI
- 81** DELOVNA SKUPINA
ZA PALIATIVNO
ZDRAVSTVENO NEGO
- 83** DELOVNA SKUPINA
ZA OHRANJANJE
ZGODOVINE
ZDRAVSTVENE IN
BABIŠKE NEGE

A black and white photograph of a woman with short dark hair, wearing a white lab coat and a white surgical face mask. She is seated at a desk, looking slightly to her right, and appears to be speaking into a microphone. Her hands are visible, gesturing as she speaks. On the desk in front of her are a pair of glasses and some papers. The background is a light, textured wall with a grid pattern. In the top left corner, there is a colorful, abstract graphic element consisting of overlapping shapes in shades of purple, green, and yellow.

nagovor predsednice

Leto, ki se bo za vedno zapisalo v zgodovino kot posebno »kovidleto«,

je bilo še kako posebno tudi za strokovno organizacijo Zbornico – Zvezo. Čeprav se je zdelo, da smo v leto zakorakali povsem običajno, so se zelo hitro začele dogajati nenavadne stvari, ki jih zdajšnje generacije še niso izkusile. Vse oči tega sveta so bile usmerjene v zdravstvo, katerega največji del zaposlenih so prav izvajalci zdravstvene in babiške nege, ki so bili vse leto v »prvih bojnih vrstah«. Enako si upam zapisati tudi za našo organizacijo, ki se je neposredno odzvala potrebam svojih članov, stroke, sodelavcev, potrebam pacientov, tudi politike in še koga. Zato z velikim spoštovanjem do vseh strokovnih kolegic in kolegov, članic in članov v tem poročilu zapišem, da smo združeni in povezani kot že dolgo ne tudi s pomočjo strokovne organizacije opravili veliko dela in se zagotovo izkazali najboljše, kot smo v danih trenutkih znali in zmogli.

Tudi v letu 2020 smo sledili šestim ključnim področjem delovanja, ki smo jih opredelili v strategiji Zbornice – Zveze za obdobje 2017–2022, in sicer skrbi za članstvo, skrbi za razvoj zdravstvene nege in babištva, skrbi za razvoj in krepitev organizacije, izvajali regulacijo lastnega strokovnega področja in sooblikovali zdravstveno politiko, kolikor nam je bilo dopuščeno, krepili pomen zdravstvene, babiške nege in oskrbe tako v zdravstvenem kot socialnem varstvu ter ne nazadnje aktivno sodelovali tudi v mednarodnem prostoru.

Če kdaj, potem je bila v letu 2020 na preizkušnji strokovne organizacije bolj kot kadarkoli skrb za slehernega člana in članico, pravzaprav za vse izvajalce zdravstvene, babiške nege in oskrbe, ki so se spopadali z epidemijo nalezljive bolezni covid-19. Od prve negotovosti do intenzivne skrbi na vseh področjih ni minilo veliko časa, saj se je še pred uradno razglasitvijo v prostorih Zbornice – Zveze sestala posebna »krizna skupina«, ki je pripravila načrt začetnih ukrepov za pomoč kolegicam in kolegom na terenu. Kasneje je skupina prerasla v veliko skupino strokovnjakov, ki jih je minister za zdravje Tomaž Gantar imenoval s sklepom za koordinatorje zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih in so v vsem letu izvajali pomembno izobraževalno/demonstracijsko vlogo o uporabi osebne varovalne opreme (OVO), opravljali svetovalne obiske, pripravljali pisna navodila za delo in še mnogo drugega, **vse z namenom, kako z obnovljenimi in pridobljenimi novimi znanji zaščititi slehernega člana, članico in tudi vse druge**

sodelavce pred okužbo te hudo nalezljive bolezni. Tako v prvem kot v drugem valu epidemije smo vestno skrbeli za hiter pretok informacij našim članom, ki so se hitro spremenjale zlasti na spremembe pri uporabi zaščitnih ukrepov, izbire prave zaščitne maske. Ob prvem hudem pomanjkanju zaščitne opreme smo opozarjali odgovorne, da so prav izvajalci zdravstvene in babiške nege najbolj izpostavljeni tveganju za okužbo in večkrat posredovali na Ministrstvu za zdravje (MZ) za ustrezen izbor in zadostno razpoložljivost OVO. Pomembno vlogo za naše članstvo in tudi vse druge izvajalce zdravstvene in babiške nege so nudila strokovna priporočila, ki so jih pripravljali naši strokovnjaki v sodelovanju z epidemiologi in infektologi in so bila posredovana vodstvom zdravstvene in babiške nege zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov ter prosto dostopna na spletnih straneh Zbornice – Zveze, MZ in Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ).

Že vzpostavljene poti obveščanja članstva: **spletna stran, Utrip, FB profil, e-novice** smo v letu 2020 izkoristili v informativne in izobraževalne namene. Ob tem nas je članstvo za hiter in učinkovit način komuniciranja večkrat tudi pohvalilo. Člani so se večinoma pozitivno odzvali tudi na skupno darilo vseh regijskih strokovnih društev v majski številki glasila Utrip, ki je bil opremljen z zaščitno masko z logotipom Zbornice – Zveze in regijskega strokovnega društva.

Vse leto smo si skupaj s službo za odnose z javnostmi prizadevali, da

bi poleg strokovne javnosti oza-veščali tudi laično javnost in s tem poudarjali pomen dela naših članic in članov na vseh ravneh delovanja ter jih pri tem tudi moralno podpirali in jim priznavali ne le profesionalne plati, ampak tudi človečnost in altruizem, brez katerih ne bi uspeli opraviti vsega izjemnega dela.

Mnogi so zares prepoznali pomembnost vseh izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe. V največji meri so bili to hvaležni pacienti, številni, ki so ploskali na balkonih in prižigali svečke. **Posebno odlikovanje »jabolko navdih«** je Zbornici – Zvezi, vsem nam, podelil predsednik države Borut Pahor. Odlikovanje za vse junakinje in junake boja z epidemijo covid-19. Z nekaj meseci zamika so sledile tudi nominacije tiskanih medijev. **Naziv Ona 365 za leto 2020** je bil podeljen medicinskim sestram na covidnih oddelkih in v domovih za ostarele, ki so v nepredstavljivih okoliščinah požrtvovalno skrbele za vse in reševale življenja. V imenu vseh sta priznanje prejeli **Janja Perme Hajdinjak** in **Valerija Karneža**.

Revija Zarja Jana je medicinske sestre in babice umestila med nominiranke za Slovenko leta 2020. Žal je pri nominaciji res tudi ostalo, a šteje že dejstvo, da smo bile med nominirankami.

V september smo morali zamakniti tudi 33. redno volilno skupščino Zbornice – Zveze, kjer mi je bil zaupan še drugi mandat vodenja organizacije. Za izkazano zaupanje se iskreno zahvaljujem tudi v tem poročilu in dodajam, da se zavedam

velike odgovornosti, ki mi je bila hkrati s spoštovanjem do preteklega dela podeljena z novo izvolitvijo. Skupaj s sodelavci bom sledila smelim usmeritvam organizacije tudi v mandatnem obdobju 2020–2024.

Poslanci so imenovali še štiri članice statutarne komisije: **Suzano Majcen Dvoršak, Asjo Jaklič, Barbaro Možgan in Tatjano Požarnik**. Slovesni del skupščine je pripadel še eni častni članici Zbornice – Zveze, in sicer **dr. Vereni Tschudin** iz Anglije za njen prispevek k razvoju poklicne etike v zdravstveni in babiški negi v Sloveniji.

Leto 2020 je na poseben način pripadlo našim študentom in študentkam. Pod okriljem strokovne Sekcije študentov zdravstvene nege in babištva, ki jo vodi **Žiga Metelko**, in v sodelovanju z Zvezo študentov medicine Slovenije, generalnim sekretarjem **Borisom Podobnikom**, se je spisala najlepša zgodba tega posebnega »koronaleta«. Študenti zdravstvene nege, medicine, fizioterapije in socialnega dela še nikoli doslej niso tako stopili skupaj kot ravno ob tej neznani in posebni preizkušnji. Skupaj so vse svoje moči usmerili v prostovoljno pomoč tistim, ki so jo najbolj potrebovali – ranljivi skupini starostnikov v socialnovarstvenih zavodih na vseh koncih Slovenije. Razvili so navdihujoč primer dobre prakse in interdisciplinarnega sodelovanja, na katerega smo vsak dan bolj ponosni. S svojo zagnanostjo, mladostno energijo, sveže usvojenim znanjem in neizmerno željo po delati dobro drugim so postali zgled pravega poslanstva zdravstvenega delavca.

Malenkostno smo se vsem, ki so nas vse leto še posebej razveseljevali, oddolžili s skupnim piknikom mladih in izkušenih, študentov in koordinatorjev v sončnem poletnem dnevu ob reki Savi. Pa so nam na prav poseben način vrnili tudi to pozornost. Samo tako kot znajo le mladi, hudomušno. Po zgledu predsednika države so predsednici Zbornice – Zveze poklonili »jablano navdih«, ki smo jo kasneje zasadili na zelenici pred našimi prostori in je jeseni že obrodila štiri sadeže.

Nekaterih načrtovanih aktivnosti zaradi izrednih razmer nismo mogli izvesti. Tako po dolgih desetletjih nismo izvedli tradicionalne svečanosti ob 5. maju – mednarodnem dnevu babic in 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester, kjer bi se na enem mestu zbrali člani in članice vseh regijskih strokovnih društev in zaploskali dobitnikom priznanj zlati znak. Tudi teh nismo podelili, ker nam tega epidemiološke razmere maja niso dovoljevale.

Spodrsrljaj, ki ga nismo načrtovali, je rahel padec članstva za 0,36 %. Načrtovali smo prirastek članstva za odstotek glede na število članstva v letu 2019. Razlogov, zakaj načrtovanega števila članstva nismo dosegli, je več. Med pomembnejšega sodi zagotovo tudi zastoj na področju izvajanja vseživljenjskega učenja, ki se v fizični obliki ni mogel izvajati, v spletno okolje pa smo ga morda vključili kakšen mesec prepozno. A čisto takoj, ko smo zaznali nove možnosti, smo začeli aktivnosti, ki naj bi v letu 2021 prispevale k povečanju članstva.

Nekoliko smo odložili tudi dokončanje in izdajo nekaterih publikacij in načrtovanih dokumentov, kar pa bomo zagotovo izpeljali v tem letu. Ob ugodnih kreditnih pogojih in ponudbi smo se odločili za nakup dodatnih desetih parkirnih mest, ki so na razpolago vsem, ki prihajajo v naše skupne prostore poslovno, izobraževalno in drugače. Prav velika izkušnja s prostovoljstvom študentov in koordinatorjev na terenu ter ugodna ponudba na trgu je pripomogla k odločitvi, da na dobo odplačevanja štirih let kupimo prvo osebno vozilo Zbornice – Zveze Citroen Berlingo, ki ga bomo v prihodnje uporabljali za potrebe nadzornih komisij, strokovnih sekcij, delovnih skupin in tudi regijskih strokovnih društev.

Ponosni smo tudi, da smo se kljub maloštevilni profesionalni ekipi zaposlenih uspeli dodatno izobraziti s področja vodenja kakovosti. Skupaj z zunanjim strokovnjakom **mag. Jernejem Tomšičem** in našo zares izkušeno kolegico s tega področja **Zdenko Kramar** smo popisali vse procese in uvedli standarde dobre poslovne prakse z namenom uspešnosti zagotavljanja učinkovitega in kakovostnega izvajanja storitev za vse člane in članice, partnerje in druge deležnike. Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje ja Zbornici – Zvezi podelil **certifikat ISO 9001:2015**.

Tako kot vsako leto pa smo leto zaključili slovesno, v znamenju zahval vsem članom, ki so se med letom še prav posebno udeleževali. Slovesnost je potekala na spletu in se je je prav zato lahko »udeležilo« še več gostov.

Zahvalo ob preteku mandata v strokovni sekciji so prejele: **Nevenka Šestan, Lucija Grudnik in Gabrije-la Valenčič**, ob preteku mandata v organih Zbornice – Zveze pa **Marija Zrim, Stanka Košir, Majda Cotič Anderle in Ksenija Pirš**. Zahvalili smo se tudi **Antonu Justinu in Vensni Svilenkovič** za uspešno izveden projekt »Bolečina«, sodelujočim v skupini Prizma – prof. dr. **Živi Novak Antolič, Sabini Kračun in Marku Bračiču** in mag. **Jerneju Tomšiču**, Kakovost 2000.

Osrednji del slovesnosti ob zaključku leta je pripadel **DS za nenasilje v zdravstveni in babiški negi ob 20-letnici delovanja**. Zahvale so prejele članice, ki v delovni skupini vztrajajo od začetka: **Irena Špela Cvetežar, Darinka Klemenc, Dora Lešnik Mugnaioni in Monika Ažman**.

Tako kot na slovesnosti pripada posebno mesto tudi v tem poročilu vsem izvajalkam delavnic OVO in koordinatorjem zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih, ki so v letu 2020 opravili zares izjemno delo: **Violeta Bahat Kmetič, Slavko Bolčevič, Dejan Doberšek, Tatjana Gjergek, doc. dr. Saša Kadivec, Marija Kohek, Zdenka Kramar, Jana Lavtižar, doc. dr. Ljiljana Leskovic, Ivanka Limonšek, Barbara Možgan, Helena Skočir, Nataša Slejko, Marjetka Smolinger Galun, Renata Škrget, Draga Štromajer, Marija Tomažič, Gabrijela Valenčič in Metka Žitnik**.

Zahvalili smo se tudi mag. Klavdiji Kopal Straus z Ministrstva za zdravje, ki je bila velika vez, opora in gonilna sila epidemioloških ukrepov na področju zdravstvene nege in

oskrbe v socialnovarstvenih zavodih. K njej ob bok sodita tudi oba študenta **Žiga Metelko in Boris Podobnik**, brez katerih zares ne bi bilo vseh posebnih »študentskih odprav«.

Pravijo, da v sili spoznaš prijatelja, zato smo bili nadvse hvaležni donatorskih avtomobilov, ki so nam služili za delo na terenu. Izkazali so se v **Avtohiši Kranj in Avto Rajh Murska Sobota**. V izredno pomoč pri usposabljanju prostovoljcev in snemanju kratkih izobraževalnih filmov nam je na pomoč priskočil tudi lastnik **Rehabilitacijskega centra ITERO** gospod **Iztok Kremser**.

Nehote so novonastale okoliščine vplivale tudi na področje razvoja zdravstvene in babiške nege. Strokovno področje se lahko razvija le toliko, kolikor znanja imajo izvajalci zdravstvene in babiške nege. Glede na to, da je bilo večji del leta zbiranje in druženje več ljudi prepovedano, tudi v izobraževalne namene in na neki način tudi onemogočeno zaradi izrednih delovnih obremenitev strokovnjakov v kliničnih okoljih, je izjemen prispevek Zbornice – Zveze k vseživljenjskemu izobraževanju v obliki strokovnih seminarjev dosegel veliko manjše število članic in članov. Ta primanjkljaj smo želeli nadomestiti s pripravo in nastajanjem navodil in priporočil, ki so se nanašala na obvladovanje epidemije na različnih področjih. Tako je nastalo **11 novih priporočil oz. navodil**.

Dokončan in pripravljen je bil program za pridobitev specialnih znanj za mlade vodje v okviru kampanje Nursing Now – projekt Nightingale Chalange, ki se je zaradi pandemije

podaljšal še v leto 2021. Tudi specialno znanje bo izvedeno v prihodnjem letu.

Poseben poudarek smo namenili obnovitvenim delavnicam z vsebinami osebne varovalne opreme, ki smo jih izvedli 9-krat na sedežu Zbornice – Zveze in v okviru projekta Ministrstva za zdravje v socialnovarstvenih zavodih dodatnih 153.

Obzornik zdravstvene nege je edina specializirana strokovna revija, ki objavlja izvorne in pregledne znanstvene članke na področju zdravstvene in babiške nege. V letu 2020 je izšla skladno z uredniško politiko v štirih tiskanih in prav toliko spletno dostopnih brezplačnih izvodih. Skupno je bilo objavljenih 15 izvornih znanstvenih člankov (1.01 – tipologija COBISS.SI), 8 preglednih znanstvenih člankov (tipol. 1.02) in 4 uvodniki (tipol. 1.20). Skupno je bilo v reviji v letu 2020 objavljenih v angleškem jeziku 5 člankov in 4 uvodniki.

Posebna delovna skupina za prevod in implementacijo negovalnih diagnoz je vse leto prevajala obsežno gradivo **The Nursing Interventions Classifications (NIC)**. Ob zaključku leta je bila knjiga prevedena, vendar še ne dokončno urejena. Delo bo skupina nadaljevala tudi v letu 2021.

Že večkrat omenjene izredne epidemiološke razmere so preprečile tudi načrtovane izvedbe specialnih znanj, smo pa uspešno izvedli **17. simpozij zdravstvene in babiške nege pod motom »Z medicinskimi sestrami in babcami do zdravja za vse«**, ki je potekal v spletnem okolju. Predavateljji so bili: **Aiga Rurane**

(SZO), Peter Svetina, varuh človekovih pravic, doc. dr. Mojca Dobnik, Branka Rimac, Dora Lešnik Mugnioni, Ivanka Limonšek, dr. Klelija Štrancar, Andreja Mihelič Zajec in člani DS za nenasilje na temo: V timu imamo problem - ali vidimo več možnosti za rešitev?

Simpozij smo podarili vsem medicinskim sestram in bobicam ob mednarodnem letu kot darilo in si ga je neposredno ogledalo 889 prijavljenih na simpozij in še dodatno 4713 preko FB.

Število izvedb izobraževanj je bilo kar za 18 % nižje kot leto poprej, a kljub vsem ukrepom na ravni iz leta 2018, in sicer je bilo razpisanih in izvedenih 276 terminov izobraževanj s skupnim številom udeležencev 8001. To predstavlja upad udeležencev z letom poprej za 53 %. Podatek smo sprejeli kot izziv za prihodnje leto in prilagoditev izobraževanj v drugačni obliki. Zavedamo pa se, da se izvajalci izobraževanj zaradi izrednih obremenitev niso mogli udeleževati.

Pomembno mesto pri pripravi in izdaji posebnih **Priporočil o prehrani in telesni dejavnosti ob sladkorni bolezni tipa 2**, ki jo je založilo Ministrstvo za zdravje, je pripadlo tudi naši strokovni organizaciji. Zahvaljujem se predsednici strokovne sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji **Jani Klavs**, ki je skupaj z zdravnico Draženko Pangrac Barlovič tudi urednica priporočil. Hvala tudi vsem ostalim strokovnim kolegicam, ki so sodelovale: **Ireni Volk, Andreji Semolič Valič, Maji Velkoska** in **Nataši Medved**. Priporočila so sodoben priročnik, ki

je namenjen tako zdravstvenim delavcem kot tudi pacientom s sladkorno boleznijo.

Pripravili smo obsežno gradivo za izvajalce zdravstvene nege, ki morajo opraviti preizkus strokovne usposobljenosti skladno z 38. členom ZZDej-K, kot smo si v načrtu dela napisali. Gradivo še ni natisnjeno/objavljeno, tudi dveh uvajalnih seminarjev nam ni uspelo izvesti, oboje smo predstavili na naslednje leto. Razlog je bil s strani ministra za zdravje pozno jeseni sprejeti prenovljeni Pravilnik o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege. Je pa Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 podaljšal rok za izpolnjevanje pogojev za izvajalce iz prve in druge skupine 38. člena ZZDej-K za eno leto. To pomeni, da bomo vse, česar nismo mogli izvajati, izvedli v letu 2021.

Kljub izrednim razmeram so vse leto potekala usklajevanja in dopolnjevanja dokumenta Kadrovski standardi in normativi v zdravstveni in babiški negi. Dokument se je med letom oblikovno spremenil, prof. dr. Brigita Skela Savič je opravila recenzijo dokumenta. Dokument pa še ni dosegel dokončne podpore RSKZBN in vseh sindikatov, ki zastopajo izvajalce zdravstvene in babiške nege, kot smo si v strategiji pred izdajo dokumenta načrtali. Želimo si, da bi ga v letu 2021 lahko dokončno sprejeli in natisnili kot samostojen pomemben dokument stroke, ki bo omogočil pravično zaposlovanje in razporejanje kadra ter s tem varno in kakovostno izvedbo zdravstvene in babiške nege.

Tik pred zaključkom in izdajo sta še dva pomembna dokumenta, in sicer Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti babištva in Podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege. Oba dokumenta bosta izdana v letu 2021.

Člani upravnega odbora in ožje vodstvo Zbornice - Zveze je tisto, ki je odgovorno za razvoj in ugled organizacije v času od ene do druge redne letne skupščine. Obveznosti so določene s statutom in delovnim načrtom, ki ga sprejme skupščina. Vse zajeto v celotnem poročilu odraža resno delo tako profesionalno zaposlenih kot vseh dodatno prostovoljno sodelujočih funkcionarjev v okviru upravnega odbora, odbora regijskih strokovnih društev, odbora strokovnih sekcij, komisij, delovnih skupin in drugih delovnih teles. V posebnem letu so bile zares mnoge aktivnosti usmerjene v skrb za slehernega člana, s tem pa verjamemo, da se je krepila tudi vloga organizacije. Zlasti v prvem valu epidemije je bilo začititi strokovno pomembnost organizacije **z vzpostavitvijo koordinatorjev zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih, ki jih je imenoval minister Tomaž Gantar**. V ta namen smo prejeli v začasno uporabo tudi dve osebni vozili MZ s kritjem stroškov goriva. Skrbi pa dejstvo, kako odgovorni odločevalci še niso prepoznali razsežnosti delovanja zdravstvene in babiške nege in v posebno vladno strokovno posvetovalno skupino niso vključili niti ene medicinske sestre kaj šele babice. Smo pa zato vodji te skupine prof. **dr. Bojani Beović** večkrat posredovali svoje predloge in nestrinjanja in vzpostavili korekten strokovni odnos.

V času prvega vala epidemije smo zares tesno sodelovali z Ministrstvom za zdravje, v drugem še zlasti z v. d. direktorice Direktorata za dolgotrajno oskrbo **mag. Klavdijo Kobal Straus**, ki je prepoznala pomen naše strokovne organizacije pri izvedbi izobraževanj na terenu. Prav s tem se je krepil tudi pomen in moč naše organizacije pri zdravstvenih izvajalcih - v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih.

Skladno z načrtom dela je za področje krepitve organizacije pomembno tudi notranje delovanje vseh organov. Seje upravnega odbora (UO) so potekale nemoteno. Prenesli smo jih v spletno okolje in jih skladno s sprejetimi sklepi tudi izpolnjevali.

Nemoteno so preko spleta potekale tudi seje Odbora regijskih strokovnih društev in Odbora strokovnih sekcij. Informacije, pomembne za naše funkcionarje in vse članice in člane, so se prenašale tudi preko teh dveh odborov.

Žal nismo izvedli **tradicionalnega vikenda funkcionarjev**, smo pa zato **prednovoletno srečanje** - na spletu in se zahvalili vsem sodelavcem, ki so poleg svojih zares izjemnih naporov v svojih delovnih sredinah sodelovali in pomagali tudi naši organizaciji. V kulturnem programu sta se jim zahvalila tudi Manca Izmajlova in Vlado Kreslin.

Upravni odbor se je v času pomladanske epidemije odločil, da tudi mednarodnih dni medicinskih sester in babic ne moremo obeležiti na tradicionalen način s slovesnostjo v

veliki dvorani, ker je bilo zbiranje več sto oseb prepovedano, in sprejel sklep, da v letu 2020 nismo podelili najvišjih priznanj Zbornice - Zveze. Smo pa na pomen dela vseh izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter na vse napore naše organizacije opozorili z odmevno spletno novinarsko konferenco z naslovom **»Kdo bo skrbel za paciente, ko medicinskih sester ne bo več«**, na katero smo povabili tudi predstavnike posameznih sindikatov. Posnetek si je skupaj ogledalo 13.170 oseb. Prepričana sem, da smo s to potezo še kako opozorili na pomembnost stroke in organizacije ter z vsemi perečimi težavami v zdravstveni in babiški negi na najboljši možni način seznanjali tako strokovno kot laično javnost.

Pomemben del krepitve organizacije predstavljajo tudi vsi redno zaposleni v pisarni Zbornice - Zveze, ki smo jim ob vseh epidemioloških ukrepih omogočili nemoteno izvajanje delovnih obveznosti. Delo smo tudi dodatno reorganizirali in nadgradili informacijsko tehnologijo ter se prilagajali ženskemu kolektivu, ki je ob šolanju otrok doma in izvajanju dela delovnih obveznosti od doma opravil vse delo, ki ga je bilo treba opraviti.

Zagotovo velja v tem poročilu omeniti vse aktivnosti na področju dela z mediji, ki ga skupaj z vodstvom Zbornice - Zveze izvaja agencija MA Marketing. Vse izjave za javnost in drugi nastopi v medijih so skrbno načrtovani in vedno tudi zelo odmevni, ne le v lastni strokovni javnosti, ki spremlja dogajanje organizacije preko glasila, spletne strani, FB strani, e-novic, temveč tudi v splošni javnosti.

Zbornica - Zveza je v letu 2020 na podlagi prvega odstavka 87. c **člena Zakona o zdravstveni dejavnosti in podeljenega javnega pooblastila ministra, pristojnega za zdravje, izvajala naslednje naloge javnega pooblastila:**

1. **vodenje registra izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege;**
2. **izdajanje, podaljševanje in odvzem licence izvajalcem zdravstvene in babiške nege;**
3. **načrtovanje specializacij in specialističnih izpitov s področja zdravstvene nege;**
4. **izvajanje strokovnega nadzora s svetovanjem s področja zdravstvene in babiške nege;**
5. **izdaja pravilnikov, s katerimi podrobneje uredi področje, na katerem izvaja naloge javnega pooblastila.**

Kljub povsem drugačnemu letu je Zbornica - Zveza skladno z zgoraj opredeljenimi področji izpolnila vse pogodbene obveznosti do MZ in seveda do izvajalcev zdravstvene in babiške nege. Enega večjih izzivov so zagotovo predstavljali izredni strokovni nadzori s svetovanjem v socialnovarstvenih zavodih, ki jih je po prvem valu epidemije odredil minister Tomaž Gantar. Skupna pobuda z Zdravniško zbornico Slovenije, da se izvajajo upravni nadzori, ni bila realizirana, je pa naša organizacija svoje obveznosti dosledno izpolnila.

Še vedno nas žalosti dejstvo, da ni politične volje, da bi lahko končno začeli izvajati vsaj eno specializacijo s

področja zdravstvene nege, a predali se tudi na tem področju ne bomo.

Po dolgem usklajevanju in prošnjah, da Ministrstvo za zdravje čim prej uskladi in poda soglasje k novemu pravilniku o registru in licencah, ki bo določal tudi postopke podelitve licenc za strokovno področje tehnikom zdravstvene nege, ki so jim priznane kompetence diplomirane medicinske sestre na posameznih strokovnih področjih (na podlagi t. i. »38. člena ZZDej-K«), je bil 7. 10. 2020 sprejet novi Pravilnik o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege (Uradni list RS, št. 152/20), ki je 24. 10. 2020 stopil v veljavo.

V sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo in Mednarodnim svetom medicinskih sester skušajo medicinske sestre okrepiti svoje mesto v središču reševanja zdravstvenih izzivov 21. stoletja in povečati svoj prispevek k doseganju univerzalnega zdravstvenega varstva. Nursing Now, je triletna globalna kampanja (2018–2020), namenjena izboljšanju zdravja s povečanjem ugleda in statusa zdravstvene nege po vsem svetu. Kampanji smo se leta 2019 uspešno priključili tudi v Sloveniji pod okriljem Zbornice – Zveze. Ves čas smo pod tem geslom in okriljem želeli spodbujati tudi povezovanje in sodelovanje z drugimi predstavniki oblikovanja zdravstvene politike v državi.

Vodstvo Zbornice – Zveze se je vse leto uspešno vključevalo v posvetovalne organe MZ – seje razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno in babiško nego ter vse skupine

v okviru le tega. Večkrat je vodstvo interveniralo tudi v Državni zbor in zahtevalo povabilo na seje Odbora za zdravstvo. **Zelo tesno smo sodelovali z državnim svetnikom mag. Petrom Požunom, ki vodi Komisijo za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter podajali svoje predloge k obravnavanim temam.** Prav tako je predsednica sklicala več sej Nacionalne koordinacije s sindikati, ki zastopajo interese izvajalcev zdravstvene in babiške nege, z namenom priprave in skupne podpore dokumentu Kadrovske standardi in normativi v zdravstveni in babiški negi.

Z menjavo oziroma odstopom ministra za zdravje, najprej ministra Aleša Šabedra in nato še ministra Tomaža Gantarja, v vsem letu ni bil imenovan strateški svet za zdravstveno nego – posvetovalni organ ministra in posledično tudi ne predstavnik zdravstvene in babiške nege v zdravstvenem svetu. Zbornica – Zveza je večkrat intervenirala, a se žal ni dogodilo prav nič. Tako zares nismo imeli prav nobene prave priložnosti, da bi izvajali kakršnekoli aktivnosti za sprejem Pravilnika o organizaciji službe ZBNO v zdravstvenih zavodih, pripravo in sprejem Pravilnika o organizaciji službe ZNO v socialnovarstvenih zavodih, kaj šele pripravo predloga zakona o dejavnosti zdravstvene nege, babištva in oskrbe in sodelovanje z različnimi političnimi strankami pri zagotavljanju podpore.

Smo pa več kot do zdaj in zelo ko-rektno sodelovali s Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije ter posameznimi predstavniki Ministrstva

za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Pomembne stike smo navezali tudi z **varuhom človekovih pravic, Petrom Svetino**, ki je bil tudi eden izmed predavateljev na simpoziju zdravstvene in babiške nege, prav tako tudi **dr. Aiga Rurane**, vodja urada Svetovne zdravstvene organizacije v Sloveniji, s katero Zbornica – Zveza dobro sodeluje.

Premikanje v pravo smer je bilo znati pri sodelovanju in povezovanju z Zdravniško zbornico Slovenije. **Predsednica Zbornice – Zveze je navezala korekten odnos s predsednico dr. Zdenko Čebašek Travnik.** Nastale so nekatere skupne izjave za javnost, četudi so združene zdravniške organizacije v začetku leta še podajale nekatere neutemeljene izjave o zdravstveni negi.

V času drugega vala smo se tesno povezali z direktorico Direktorata za visoko šolstvo dr. Jano Javornik zlasti pri zagotavljanju pogojev dela za študente v kliničnih okoljih, zagotavljanje brezplačne osebne varovalne opreme, možnost bivanja v študentskih domovih ter enakih možnostih pri zagotavljanju pravice do cepljenja proti covidu-19. Sodelovanje z dr. Jano Javornik je spodbudilo tudi povezovanje vseh visokošolskih zavodov s področja zdravstvenih ved in obeh medicinskih fakultet. Obe sekciji – študentov medicine in zdravstvene nege in babištva sta pri tem odigrali izjemno pomembno vlogo s skupnimi aktivnostmi pomoči študentov v socialnovarstvenih zavodih. Posledično smo se zaradi možnosti (ne)priznavanja teh izjemnih izkušenj v izjemnih okoliščinah

kot del procesa praktičnega učenja prvič začeli pogovarjati in se dopolnjevati.

Ob vseh izjemnih aktivnostih doma, včasih dobesedno »od doma«, nisimo zanemarili mednarodnih dogodkov in povezav. Redna skupščina Evropske federacije združenj medicinskih sester (EFN) je bila izvedena preko spleta. Aktivno sta se je udeležili predsednica in izvršna direktorica Zbornice – Zveze. **Monika Ažman** je bila oktobra 2020 izvoljena za članico izvršnega odbora za mandatno obdobje 2020–2022. Sodelovanje z Mednarodnim svetom medicinskih sester poteka preko članice upravnega odbora **prof. dr. Brigite Skela Savič**. Glede na to, da smo se aktivno vključili v kampanjo Nursing Now, smo redno spremljali aktivnosti po svetu in poročali tudi o naših domačih aktivnostih.

Tudi na področju babištva je povezovanje preko obeh mednarodnih organizacij potekalo v spletnem okolju. Tako smo spremljali tudi dva sestanka osrednje evropske regije mednarodne konfederacije babic (ICM), skupaj z delegatkama **Karolino Kovač** in **Tito Stanek Zidarič**. Redna letna skupščina Evropske babiške zveze (EMA) v septembru 2020 je potekala v duhu epidemije in izpostavljenih težav na področju zdravstvenega varstva žensk v Evropski uniji.

Kot člani EFNNMA (The European Forum of National Nursing and Midwifery Associations) organizacije v okviru Svetovne zdravstvene organizacije – evropska regija, smo

prisostvovali tudi dvodnevnomu sestanku v oktobru.

Vesela sem, da nam je uspelo pripraviti in natisniti predstavitevno zloženko v angleškem jeziku, s katero se bomo lažje predstavljali vsem, ki ne govorijo slovenskega jezika. Preoblikovanje angleške spletne strani bomo poskusili urediti v naslednjem letu.

Sodelovanje s sorodnimi mednarodnimi organizacijami na ožjih strokovnih področjih in organizacija mednarodnih dogodkov je kljub vsemu nekoliko zastala, ker so bile epidemiološke razmere povsod po svetu enako težke za vse zdravstvene delavce in so prav od vseh zahtevale neizmerno solidarnost in delo preko svojih zmožnosti. Smo se pa ves čas družili virtualno, si pošiljali spodbudna sporočila in skrbeli drug za drugega. Žal so bila med sporočili tudi izjemno žalostna, ko smo se poklonili vsem preminulim medicinskim sestram in babicam, ki so zaradi okužbe z virusom SARS-CoV-2 izgubile bitko s tem virusom. Kot da epidemija že ni bila dovolj velika preizkušnja celega leta, je Hrvaško decembra prizadel še močan potres v Petrinji. Nemudoma smo se odzvali in jim ponudili vso pomoč, ki smo jo realizirali februarja 2021.

Naj sklenem poročilo z iskreno zahvalo prav vsem zdravstvenim delavcem in sodelavcem. Za vse, kar ste, kar smo s skupnimi močmi storili v dobro vseh prebivalcev naše dežele. Pokazali smo vse svoje znanje, neizmerno solidarnost in tudi sodelovanje. Hvaležni smo za vsa nova poznanstva, prijateljstva. Rek »V nesreči spoznaš prijatelja« se je izkazal

tudi za delovanje naše organizacije in vseh posameznikov, ki jo sestavljate/sestavljamo. Vsem skupaj in vsakemu posebej se želim zahvaliti za vse opravljeno delo, najprej na vaših delovnih mestih in nato tudi za našo organizacijo. S svojimi dejanji ste še kako opozorili na obe poklicni skupini – tako zaposlene v zdravstveni negi kot babištvu. Prav v letu 2020 so se vsi po vsem svetu ozavestili, kako pomemben del zdravstvenega varstva smo in kako brez nas zdravstveni sistem ne more delovati.

Posebna zahvala gre vsem tistim, ki ste kakorkoli prispevali in bili aktivni, da smo skupaj lahko oblikovali zares poseben Letopis »koronaleta« 2020.

Verjamem, da si vsi skupaj želimo, da bi se življenje čim hitreje vrnilo v stare, lepše, ustaljene tirnice brez epidemije in z bolj normalnim ritmom življenja za vse zdravstvene delavce. Moje veliko priporočilo in želja ostaja še naprej enaka, da bomo še sodelovali, skupaj ustvarjali in si prizadevali za boljše delovne pogoje za vse izvajalce zdravstvene in babiške nege in pravičnejše plačilo. Vse to bo pritegnilo v naše vrste več mladih kolegic in kolegov, kar bo še kako pomembno tudi za našo organizacijo.

Želim vam, da ostanete zdravi.

*Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze*

poročila

**O DELU
STROKOVNIH
SLUŽB ZBORNICE
- ZVEZE ZA 2020**

Prav posebno koronaletu se je odražalo tudi v delovanju strokovnih služb Zbornice – Zveze. Ob razglašeni epidemiji smo morali za vse zaposlene najprej zagotoviti pogoje za delo od doma, predvsem tehnične in informacijske. Tako smo omogočili, da so vsi procesi potekali nemoteno in da smo opravljali vse tekoče delo neprekinjeno in v najkrajšem odzivnem času. Le kratek čas nismo imeli fizičnih uradnih ur, so pa zato pregorevali naši telefoni in spletna pošta. Tudi redne sestanke zaposlenih smo izvajali preko spletnih platform, še dodatne tri pa zakupili za potrebe sestankov strokovnih sekcij in drugih organov Zbornice – Zveze, predvsem pa za spletna izobraževanja.

Na oddelku članarin smo vse spremembe podatkov članic in članov obravnavali tudi preko Portala članov in v tem letu je bilo pregledanih 1.654 »spletnih dopolnitvenih obrazcev«. Odgovorili smo na 80 sporočil iz »Pripombe-splet«. S poštnega naslova članarina@zbornica-zveza.si smo odgovorili na 3.939 elektronskih sporočil. Nekateri člani so bili zaradi povečane mesečne članarine, posledica prejetja dodatka med epidemijo covid-19, nezadovoljni.

Na dan 31. 12. 2020 je bilo v Zbornico – Zvezo včlanjenih 16.389 članic/ov.

Na področju izobraževanja in vseživljenjskega učenja smo na Zbornico – Zvezo prejeli 518 vlog organizatorjev izpopolnjevanja za dodelitev licenčnih točk. Komisija Zbornice – Zveze za oceno ustreznosti stalnega izpopolnjevanja je pregledala in ovrednotila s sklepi ter licenčnimi točkami 469 vlog. Komisija Zbornice – Zveze za oceno ustreznosti stalnega izpopolnjevanja je pregledala in ovrednotila s sklepi ter licenčnimi točkami **560 vlog posameznikov.**

V letu 2020 je bilo skupaj izvedenih 1153 izobraževanj, od tega so jih 877 izvedli zunanji organizatorji, 104 društva, 45 strokovne sekcije, 120 Zbornica – Zveza in 7 delovne skupine Zbornice – Zveze. Vseh izobraževanj v koronaletu se je udeležilo 19.511 posameznikov, kar je dosti manj kot leta 2019 (52.246), vendar so razlogi za to popolnoma razumljivi.

Leta 2020 smo v nacionalni register specialnih znanj vpisali **240** izvajalcev ZN, skupno je zdaj vseh izvajalcev zdravstvene nege s pridobljenimi specialnimi znanji več kot **2500**. V nacionalni register specialnih znanj smo na novo vpisali 10 organizatorjev, tako da je zdaj v registru vpisanih 43 organizatorjev izobraževanj. Vodimo tudi register **dodatnih znanj** s področja peritonealne dialize, doslej si je dodatna znanja pridobilo **71** izvajalcev zdravstvene nege, lani **27**.

Kot strokovna organizacija prejemo številna strokovna vprašanja, na katera sproti odgovarjamo.

Izredne razmere v letu 2020 so v tajništvu zahtevale veliko prilagajanja, saj je delo pogosto potekalo tudi v poznih večernih urah. Dinamičnost, razvejanost in širok obseg delovnih nalog v tajništvu se kažejo po komuniciranju z različnimi akterji, tako notranjimi kot tudi zunanji deležniki Zbornice – Zveze. V letu epidemije covid-19 se je obseg dela v tajništvu zelo povečal. Tako je prišlo na e-naslov tajništva skoraj 21.000 sporočil, kar je 9.000 več kot leto prej. Odposlanih pa je bilo 8.400 e-sporočil.

V času epidemije nalezljive bolezni so posamezni predpisi določali, da roki v posameznih upravnih zadevah ne tečejo in začnejo teči šele po preklicu epidemije. **Služba za javna pooblastila Zbornice – Zveze je tudi v času**

epidemije vse postopke vpisa v register, podelitve in podaljšanja licence, od katerih je odvisno uveljavljanje pravice do samostojnega opravljanja dejavnosti, opredelila kot nujne zadeve in odločbe izdala v skladu z roki, določenimi v Zakonu o splošnem upravnem postopku. Izvajanje javnih pooblastil je tako potekalo nemoteno.

Tako smo v obdobju od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 na Zbornici – Zvezi prejeli **1.488** vlog za vpis v register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege in za podelitev licence v dejavnosti zdravstvene in babiške nege. Za potrebe izvedbe postopkov vpisa v register ter podelitve licenc smo po uradni dolžnosti posredovali **2.302** poizvedbi o verodostojnosti dokumentacije na srednje šole, fakultete in zavode, ki so dokumente izdali. Po uradni dolžnosti smo za namen vpisa v register ter podelitve licenc pridobili 1.494 potrdil o nekaznovanosti.

Izdali smo **887** odločb o vpisu v register, **640** odločb o podelitvi prve licence, **423** odločb o podaljšanju licence ter **349** sklepov, s katerimi smo podaljšali licenčno obdobje za eno leto. Zaradi upokojevanja, spremembe zaposlitve ali selitve v tujino smo izdali 36 odločb o izbrisu iz registra. V obdobju od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 smo skupno izdali **117** potrdil o dobrem imenu, ki jih še vedno v 90 % izdajamo za potrebe urejanja nostrifikacij v Republiki Avstriji. Na zadnji dan leta 2020 je bilo v registru vodenih **31.612** izvajalcev.

Na področju strokovnih nadzorov s svetovanjem je bilo načrtovanih 15 celovitih nadzorov pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti in 100 individualnih nadzorov izvajalcev zdravstvene nege pri nadzorovanih izvajalcih zdravstvene dejavnosti. **Zaradi dvakratno razglašene epidemije in upoštevanja preventivnih ukrepov za preprečevanje in**

obvladovanje nalezljive bolezni covid-19 rednih strokovnih nadzorov lani nismo izvedli v celoti, izvedli pa smo 13 izrednih strokovnih nadzorov zaradi pritožb in odstopov ter odredb Ministrstva za zdravje predvsem v povezavi z ugotavljanjem kakovostne in varne obravnave med epidemijo v socialnovarstvenih zavodih in 4 izredne strokovne nadzore v povezavi z drugimi pritožbami in pripombami. Nadzorne komisije so skupaj predlagale 250 priporočil, kar je približno 28 priporočil na posameznega izvajalca zdravstvene dejavnosti.

Poleg tega je bilo skupaj izrečenih še 250 priporočil za 55 izvajalcev zdravstvene in babiške nege.

V letu 2020 je bilo na Zbornico – Zveze naslovljenih 62 različnih prijav, pritožb oziroma odstopov, kjer se je pojavil dvom o zagotavljanju strokovnosti, kakovosti in varnosti pri izvajanju zdravstvene oz. babiške nege. Zbornica – Zveza je vse odstopne obravnavala.

Na področju načrtovanja specializacij in specialističnih izpitov s področja zdravstvene nege smo ponovno pregledali programe treh specializacij.

Kljub posebnim razmeram so strokovne službe Zbornice – Zveze nemoteno izpolnjevale svoje obveznosti na vseh področjih, zato ob tej priložnosti posebna zahvala vsem zaposlenim, ki jim je ob tej priložnosti uspelo združiti poklicne in zasebne izzive.

Anita Prelec, izvršna direktorica, s sodelavci strokovnih služb Zbornice – Zveze

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

SISTEM VODENJA KAKOVOSTI

Procesi in skrbniki procesov

 <p>MONIKA AŽMAN Pisarna 3 UPRAVLJANJE IN VODENJE ZBORNICE - ZVEZE</p>	 <p>KATJA DROLC Sprejemna pisarna</p>	 <p>NATAŠA BOŽIČ Pisarna 5 DELO V TAJNIŠTVU</p>	 <p>KATARINA PEČUH Sprejemna pisarna</p>	 <p>ANITA PRELEC Pisarna 4 OBVLADOVANJE VIROV IN NABAVE VSEŽIVLJENJSKO UČENJE PUBLICIRANJE</p>					
 <p>KARMEN OZVALDIČ Pisarna 16 PODPORA ČLANSTVU</p>	 <p>JELICA ŽALIG GRCE Pisarna 13</p>	 <p>MOJCA ČERČEK Pisarna 15 KNJIGOVODSTVO</p>	 <p>KARMEN PETACI</p>		 <p>URŠA GLAVINAC Pisarna 16 VPIS V REGISTER TER PODELITEV LICENCE</p>	 <p>ŠPELA PAVLIČ Pisarna 13 LICENČNO VREDNOTENJE</p>	 <p>DRAGA ŠTROMAJER Pisarna 15 IZVAJANJE STROKOVNIH NADZOROV S SVETOVANJEM</p>	 <p>ANDREJ VOJNOVIČ Pisarna 14 JAVNA POOBLASTILA</p>	 <p>ANA TOMEČ Pisarna 13</p>

regijska

**STROKOVNA
DRUŠTVA**

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV LJUBLJANA

Različne dejavnosti, izobraževalna, raziskovalna ter založniška, DMSB-ZT Ljubljana so bile v letu 2020 na veliki preizkušnji. Dejavnosti društva so bile zaradi epidemije covid-19 okrnjene, v nekaterih primerih celo onemogočene tudi zaradi povečanih obremenitev naših članov ter izjemnih delovnih izzivov na deloviščih, predvsem pri obravnavi covidnih bolnikov. **Izobraževanje za glavne medicinske sestre zdravstvenih in socialnih zavodov v ljubljanski regiji** je bilo zadnje izobraževanje v do takrat običajnih razmerah. To je bil naš jubilejni izobraževalni dan za glavne medicinske sestre zdravstvenih in socialnih zavodov v ljubljanski regiji in je 6. 3. 2020 potekal tudi kot simbolno obeleževanje dneva žena v dvorani Mestnega muzeja Ljubljana. Osrednja tema dogodka so bili milenijci in izzivi za delo v našem poklicu. V letu 2020 je bilo načrtovanih osem strokovnih srečanj. Zaradi razglašene epidemije pa smo realizirali samo dve strokovni srečanja: **Kako ohraniti duševno zdravje zaposlenih v zdravstvu**, ki ga je organizirala Podružnica DMSBZT Ljubljana - Idrija

ter **Obravnava bolnikov z obolenjem ščitnice** na Kliniki za nuklearno medicino (KNM) Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

PREDAVANJA IZ OBVEZNIH VSEBIN ZA PRIDOBITEV LICENČNIH TOČK

Kakovost in varnost v zdravstvu – obvladovanje z zdravstvom povezanih okužb (Andreja Vovk)

Izobraževanje s področja kakovosti in varnosti v zdravstvu je bilo v letu 2020 načrtovano za štiri termine (februarja, maja, septembra in decembra), vendar zaradi epidemije organizirano le dvakrat, in sicer februarja in septembra. Predavanja sta potekali na novi lokaciji, v prostorih Uradnega lista v Ljubljani. Teme predavanj so predavatelji osvežili in dopolnili z novostmi s področja kakovosti in varnosti ter pozornost namenili tudi epidemiji covid-19.

Poklicna etika v zdravstveni in babiški negi (Marina Velepčič, Gordana Lokajner)

Epidemija je močno zaznamovala in zavrla izobraževanje tudi na področju etike, čeprav so bili izvedeni trije seminarji Poklicna etika v zdravstveni in babiški negi. Ni pa bilo mogoče izvesti popoldanskega seminarja o avtonomiji, ki je bil predviden aprila 2020.

FOTOGRAFIJA AVTOBUSA LPP Z NAŠIM LOGOTIPOM IN SPOROČILOM ZA AKCIJO »NURSING NOW 2020/21« V UPANJU, DA BODO LOGOTIP IN SPOROČILA NAVDUŠILI VELIKO MLADIH TER JIH PRIVABILI V NAŠE POKLICNE VRSTE.
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

Januarja, marca in septembra so bili izvedeni vsi predvideni seminarji. Potekali so v prostorih Uradnega lista ob spoštovanju vseh ukrepov za preprečitev širjenja virusa. Oktobra smo izvedli tudi predvideni seminar v Idriji.

Zakonodaja s področja zdravstva (Đurđa Sima in mag. Peter Požun)

Izobraževanj s področja zakonodaje v zdravstvu je bilo za leto 2020 načrtovanih pet, izvedeni pa sta bili le dve na sedežu Uradnega lista.

Temeljni postopki oživljanja (Damjan Remškar)

V sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu so bile kljub ambicioznim načrtom DMSBZT Ljubljana izvedene le tri delavnice temeljnih postopkov oživljanja. Vsebina in izvedba delavnic je usklajena z zahtevami za obvezne vsebine licenčnega obdobja iz temeljnih postopkov oživljanja in ustreza dodatnim kriterijem, ki jih v prilogi zahteva Pravilnik o licenčnem vrednotenju strokovnih izpopolnjevanj.

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST

Avtorici besedila Radojka Kobentar in Slavica Roljić ter ilustracij Marjete Gomboc so skupaj s članicama uredniškega odbora Đurđa Sima in Gordano Lokajner uredile in izdale ilustrirano slikanico **»MEDICINSKA SESTRA BOM«**, ki je namenjena promociji poklica medicinske sestre za najmlajše.

Doc. dr. Radojka Kobentar je v letu 2020 zaključila intervjuje upokojenih medicinskih sester in knjiga zbranih spominov **»KO ME POKLIC NAGOVORI - izpovedi medicinskih sester«** je bila izdana decembra 2020,

in sicer pod okriljem uredniškega odbora v sestavi Đurđe Sima, Biserke Marolt Meden ter Radojke Kobentar.

INTERESNE DEJAVNOSTI

Aktivnosti na področju interesnih dejavnosti so potekale skladno s sprejetim načrtom, vendar zaradi epidemije precej okrnjeno. Upoštevaajoč navodila in omejitve NIJZ je bilo nekaj aktivnosti izvedenih začetek leta in nekaj jeseni.

Komplementarno in naravno zdravilstvo v zdravstveni in babiški negi

Za predavanja in delavnice s področja komplementarne medicine in naravnega zdravilstva je pri članstvu velik interes. Srečanja so bila načrtovana januarja, marca, aprila, oktobra in novembra. Izvedena so bila le tri.

Osebnostna rast in razvoj v zdravstveni in babiški negi

Vsebine za krepitev in širitev osebnega in poklicnega razvoja so se ravno tako izvedle v precej zmanjšanem obsegu. Teh se je lahko udeležilo 54 članov.

Od desetih načrtovanih srečanj so bila izvedena le tri.

Joga, pilates in razgibalne vaje

V letu 2020 so delavnice joge, pilatesa in telesne vadbe potekale na šestih lokacijah. V spomladanskem delu vadbe se jih je udeleževalo skupaj 110 udeleženk, od tega v Trbovljah 19, v Ljubljani 84 in 7 v Idriji. Zaradi epidemije smo po 15. marcu vadbo prenehali.

LIKOVNA DEJAVNOST

Likovna dejavnost je potekala po ustaljenem urniku ob torkih popoldne

v prostorih DMSBZT Ljubljana na Poljanski cesti 14, seveda do razglasitve epidemije. V poletnih mesecih smo dejavnost nadaljevali v manjših skupinah do ponovne razglasitve epidemije zgodaj jeseni.

Dejavnost poteka pod ustaljenim mentorstvom Emilije Erbežnik, Marije Strnad in Eda Ilarja.

Načrtovane razstave nismo mogli realizirati. Prav tako ni bilo redne likovne kolonije.

IZLETNIŠTVO

Nada Sirknik

Zanimanje članov za izlete v letu 2020 skladno z epidemiološko situacijo ni bilo veliko. Tisti člani, ki so pokazali zanimanje, so to lahko izkoristili in se pridružili pohodnikom. Pohodi, ki so bili izvedeni v poletnih mesecih, ko je situacija to dopuščala, so vsebovali veliko zanimivih ogledov in ponudili kar nekaj kulturnih in zgodovinskih znamenitosti krajev.

Ženski pevski zbor Florence **Nada Sirknik**

Številne akcije in osebna povabila novim pevkam niso bili pretirano uspešni. Tako je delo s številčno skromno in heterogeno skupino zahtevalo programske spremembe.

Skladno z danimi razmerami v zvezi z epidemijo večji del načrtovanih aktivnosti ni bil izveden.

Klekljarska skupina **Irma Kiprijanović**

Klekljarska dejavnost pri DMSBZT Ljubljana v letu 2020 je potekala vsako prvo in tretjo sredo na sedežu

ljubljskega društva pod vodstvom mentorice Matejke Jakob Oven, vendar nam leto 2020 ni bilo naklonjeno. Tečaj klekljanja je bil odpovedan od 11. 3. 2020 do 5. 6. 2020 in od 16. 10. do konca leta 2020.

Načrtovane so bile tri razstave, ki jih nismo mogle realizirati. 3. in 4. oktobra 2020 smo sodelovale na Čipkarskem festivalu Ljubljana. Festival je bil prilagojen danim razmeram. Razstavljen izdelke si je bilo možno ogledati v izložbah na sprehodu skozi staro Ljubljano.

Upokojene medicinske sestre pri DMSBZT Ljubljana so skladno s situacijo opravile zanimive aktivnosti; januarja in februarja sta bili izpeljani dve predavanji, in sicer »Ko bledijo spomini« in »Rak ustne votline in urgentna stanja v maksilofacialni in oralni kirurgiji«.

Podružnica Zasavje Mag. Boža Pirkovič

Izobraževanja in drugih interesnih aktivnosti v načrtih ni primanjkovalo, vendar jih zaradi sovpadanja načrtovanih terminov s časom, ko je veljala prepoved druženja več ljudi, ni bilo mogoče izvesti.

Področje Idrije Sabina Vihtelič

Od celotnega programa, ki je predstavljal več terminov med letom, so kolegice v Idriji uspešno realizirale poklicno etiko v predavalnici PB Idrija.

Na Facebooku in spletni strani smo objavljali in sporočali napovedi in odpovedi dogodkov vse leto, za kar sta redno skrbela **Rok Hatze** in **Peter Koren**. Največji doseg v letu 2020 smo dosegli z objavo fotografije grafično opremljenega avtobusa

z znakom DMSBZT Ljubljana, ki si jo je ogledalo kar 34.923 ljudi.

KORONAČAS IN MI

Največji izziv v društvenem življenju je predstavljalo omejeno gibanje, omejena srečanja na izobraževanjih, delavnicah ... Iz zgodovinskih spisov društva lahko izvemo, da je bilo podobno samo še v času med drugo svetovno vojno. Skrb nam je vzbujala omejena dobava zaščitne opreme v prvem valu epidemije. Bili smo pozorni tudi na posledice elementarnih nesreč kolegic v sosednji Hrvaški. Pomoč smo namenili stanovskim kolegicam v Republiki Srbski in v Beogradu.

Saniranju posledic epidemije in nezmožnosti izvajanja številnih izobraževalnih dogodkov v društvu bomo v letu 2021 namenili veliko pozornosti ter za naše članice in člane pripravili izobraževanja in druge aktivnosti društva brez kotizacije.

*Đurđa Sima, predsednica,
podpredsednici Nada Sirnik in
Gordana Lokajner, podpredsednik
mag. Peter Požun in nosilci
dejavnosti*

PREDSEDNICA ĐURĐA SIMA IN ČLANICE VODSTVA IN UO DMSBZT LJUBLJANA IZROČAJO HUMANITARNO POMOČ - VOZILO ZA POTREBE PATRONAŽNE SLUŽBE ZD PETRINJA. (FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

STROKOVNO REGIJSKO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV MARIBOR

Namen društva je posvečen aktivnostim za razvoj stroke zdravstvene in babiške nege ter podpori njegovih članov. Društvo krepi vlogo in pomen dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ohranja, razvija in krepi vlogo poklica, izvajalca zdravstvene in babiške nege z namenom zagotoviti status in ugled zaposlenih v zdravstveni in babiški negi v družbi, z izvajanjem svojih aktivnosti se društvo vključuje v lokalno zdravstveno in vzgojno delovanje ter razvija vlogo partnerja v družbeni skrbi za zdravje in podporo prebivalstvu v vseh življenjskih obdobjih, v trenutkih zdravja in bolezni, aktivno skrbi za stanovsko, socialno, kulturno in prostočasno udejstvovanje ter za izboljševanje kakovosti življenja svojih članov, aktivno sodeluje na področju razvijanja kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester in babic, razvija medsebojne odnose s strokovnimi regijskimi društvi, strokovnimi sekcijami, Zbornico – Zvezo.

V sodelovanju z Zbornico – Zvezo si društvo prizadeva za povezovanje na nacionalni ravni in z mednarodnimi

strokovnimi organizacijami, s stanovskim Sindikatom delavcev v zdravstveni negi pa si prizadeva za prispevek k vrednotenju dela svojih članov in k razvoju statusa poklicev v zdravstveni in babiški negi, sodeluje z drugimi sindikati, v katere so vključene medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki. V povezovanju s strokovnimi institucijami in Zbornico – Zvezo si DMSBZT Maribor prizadeva sodelovati pri oblikovanju zdravstvene politike v Republiki Sloveniji.

STROKOVNA SREČANJA IN PROJEKTI

Epidemija kovidne bolezni je seveda vplivala tudi na organizacijo strokovnih srečanj in izobraževanj. Kljub epidemiji nam je uspelo organizirati strokovna izpopolnjevanja na področju obveznih vsebin – modul licenca. S Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici – Zvezi smo izpeljali dve izobraževanji iz temeljnih postopkov oživljanja, poklicno etiko in zakonodajo s področja zdravstva in kakovost in varnost v zdravstvu.

Organizirali smo tudi strokovne klinične večere in z Zbornico – Zvezo v okviru projekta Ministrstva za zdravje učne delavnice o Preprečevanju in obvladovanju okužb z virusom SARS-CoV-2 z uporabo osebne varovalne opreme.

NA ODPRTJU RAZSTAVE ŽIVLJENJE IN DELO FLORENCE NIGHTINGALE OB MEDNARODNEM DNEVU MEDICINSKIH SESTER 2020, Z LEVE PROTI DESNI: BOŽA MAJCEN, IRENA KERŠIČ, KSENIJA PIRŠ, DARINKA KLEMENC, PROF. DR. JADRANKA STRIČEVIČ, MILENA FRANKIČ, MARJETA KOKOŠ, MILAN GOLOB, MAG. BARBARA DONIK (FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

Potekale so tudi učne delavnice s področja alternativnih in komplementarnih pristopov za ohranjanje zdravja in dobrega počutja, na svoj račun pa so prišli tudi vsi, ki jih zanimajo tuji jeziki, vendar samo do razglašene epidemije covid-19.

Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege v regiji je v mednarodnem letu medicinskih sester in babic pripravila razstavo ob 200-letnici rojstva Florence Nightingale pod naslovom »Življenje in delo Florence Nightingale«.

V sodelovanju z Zdravniškim društvom Maribor in Zdravstvenim domom dr. Adolfa Drolca Maribor smo na **3. Mariborskih dnevih zdravja** 1. in 2. oktober 2020 v Festivalni dvorani Lent postavili predstavitevno stojnico društva in seveda so se naši regijski poslanci 11. 9. v Kongresnem centru Brdo udeležili 33. Skupščine Zbornice - Zveze.

Žal so bila druge načrtovane dejavnosti, strokovna izobraževanja, prostočasna, kulturna, izletniška in druga druženja zaradi razglašene epidemije odpovedana.

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST

Predvsem v Utripu smo vse leto objavljali prispevke o izvedenih strokovnih srečanjih, dogajanju v društvu ... Objavljali smo tudi v dnevnem časniku Večer.

KORONAČAS IN MI

V mednarodnem letu medicinskih sester in babic smo v okoliščinah epidemije s svojim delom izstopali z močjo, ki je premikala meje, ne le v našem poklicnem življenju, temveč v sleherni družbi, v času ene izmed največjih kriz človeštva.

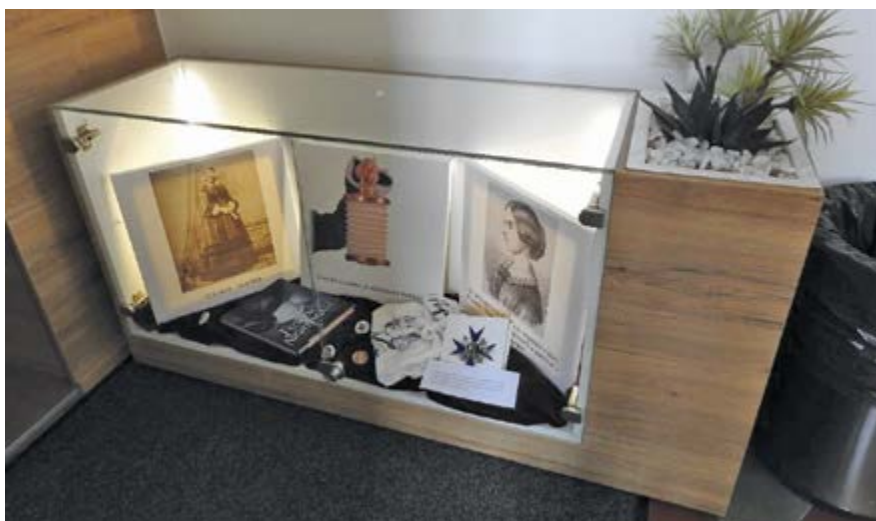
Delo in življenje vseh nas, ki tudi v aktualnem času simbolno govorita o vplivu našega dela na življenje in zdravje ljudi, je s pristopom, stro-

kovnostjo, empatijo, sočutjem in preudarnostjo ustvarjala tudi britanska humanistka in medicinska sestra »Flo«.

Njene besede še danes opisujejo moč medicinskih sester in babic, ki premika meje v sleherni družbi v času miru in največjih kriz človeštva: *»Vsi govorijo, da se nečesa ne da storiti, dokler ne pride nekdo, ki to stori.«*

Zato smo razstavo namenili vsem spoštovanim kolegicam in kolegom v zahvalo za neprecenljivo strokovno delo, medsebojno in medpoklicno sodelovanje in naklonjenost, predanost in vsakodnevno skrb, ki jo izkazujemo pacientom. Za vse, kar je bilo tudi v teh časih za mnoge nemogoče. Ponovno smo ostali trdna opora in upanje ljudem v najhujših stiskah. S svojim delom in življenjem smo vnašali spoznanje, da se človeka vredno življenje odraža v zaupanju, naklonjenosti, sprejemanju, priznanju, sodelovanju, spoštovanju, veselju in hvaležnosti, v neprestanem sprejemanju tistega, kar daješ. Da je vsak dan zlata priložnost in trenutek slehernega med nami dragocena sled.

*Ksenija Pirš, predsednica društva
in Barbara Donik, podpredsednica društva*

OB VHODU V DRUŠTVO V MEDNARODNIH LETIH MEDICINSKIH SESTER IN BABIC, 2020 IN 2021 (FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER,
BABIČ IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV CELJE

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIČ IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV CELJE

Lanska epidemija je s svojimi omejitvami zelo vplivala na program društva, kljub temu pa nam je uspelo organizirati 13 strokovnih srečanj tako iz obveznih vsebin kot tistih za dušo.

Na začetku leta 2020 (koronavirus je bil takrat še varljivo daleč) smo si ogledali predstavo Adamsovi v Ljubljani, organizirali pet planinskih pohodov, maratonci so se udeležili Konjiškega maratona in se družili na izletu v Celju.

Kot vsako leto v božičnem času smo tudi letos organizirali obdaritev otrok svojih članov (starostna omejitev otrok do 6 let).

Darila so starši prevzeli v otroški ambulanti, naša članica IO Petra Markovič je za vsakega otroka, teh pa je bilo sto, posebej zavila darilo, ki ga je spremljalo še nekaj slaščic.

Vsekakor nas je leto 2020 vse zaznamovalo, pa še kot nalašč 200-letnica Florence Nightingale, kot da smo vsi na preizkušnji ... Vzdržnost

in upanje sta si vse leto podajala roko, nekaterim je to uspevalo bolje, drugim manj. Vseskozi sem in tudi bom poudarjala že dorečeno in že dognano, preizkušeno na dognanjih zdravstvene in babiške nege, da tudi v tako hudih časih ne smemo pozabiti na stroko zdravstvene in babiške nege in njeno bistvo, da ne pozabimo ob tej noriji na odnose, ki morajo temeljiti na spoštovanju, medsebojnem razumevanju. Pacienti so zelo prestrašeni, zdravstveno nepismeni in obvestila medijev so jemali vsak po svoje. So nas pa zdaj ne samo gledali, ampak so nas tudi videli. Tudi njim je bilo mar, kako delamo in kako vse to zmoremo.

Za vnaprej želim le, da bomo odnesli iz tega časa večje znanje in razumevanje, da ostanemo videni še naprej, ker je to dobro za vse nas na tem planetu.

*Tomislava Kordiš,
predsednica društva*

KOT VSAKO LETO V BOŽIČNEM ČASU SMO TUDI LETOS ORGANIZIRALI OBDARITEV OTROK SVOJIH ČLANOV (STAROSTNA OMEJITEV OTROK DO 6 LET). DARILA SO STARŠI PREVZELI V OTROŠKI AMBULANTI, NAŠA ČLANICA IO PETRA MARKOVIČ JE ZA VSAKEGA OTROKA, TEH PA JE BILO STO, POSEBEJ ZAVILA DARILO, KI GA JE SPREMLJALO ŠE NEKAJ SLAŠČIC. (FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

**Društvo
medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Gorenjske**

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV GORENJSKE

Delo regijskega strokovnega društva je tako kot vse v državi zaznamovala epidemija. Ob pomanjkanju osebne zaščitne opreme, predvsem zaščitnih mask, smo se članice in člani močno trudile v iskanju ustreznih pralnih mask. Pri tem nam je brezplačno pomagala Mestna šivalnica Kranj. Zavode, pri katerih je bil odziv, smo dodatno oskrbeli z medicinsko-tehnično opremo. Tako z merilci krvnega tlaka, pulznimi oksimetri in brezkontaktnimi merilci telesne temperature. Prav tako nas je ves čas spremljala skrb, kako nadaljevati strokovno izobraževanje. Informacijski izziv smo s skupnimi močmi ob sodelovanju društvenega informatika v jesenskem času uspešno rešili in uredili uporabno spletno platformo za društveno rabo. Obvezne vsebine za podaljšanje licence smo v zadnjem delu leta tudi izpeljali. Prav tako smo v spletnem okolju imeli tudi sejo izvršnega odbora in spletno podelitev najvišjih društvenih priznanj srebrni znak in naziv častni član društva za leto 2020.

*Alenka Bijol,
predsednica društva*

Resnica ali izziv korone

Že več kot eno leto je minilo, kar je korona na glavo postavila celo Gorenjsko, celo Slovenijo, pravzaprav ves svet. Epidemija je z ukrepi omejila naše navade in gibanje. Stisk roke, ki nam je toliko pomenil, objem, poljub ... Vsemu temu smo se kar nenkrat morali odpovedati. Z besedami: potrpite kak mesec, pa bo bolje, smo se podali na pot, za katero nismo vedeli, da bo trajala in trajala in da se bodo na tej poti stvari zaostrovale do konca. Z zaostrovanjem pa smo zdravstveni delavci dobili nove naloge. Medtem pa se je v javnosti ves čas pojavljalo eno in isto, da korone ni in da gre za zaroto.

V prvem valu smo se na Gorenjskem dobro obvarovali korone. Primarno zdravstveno varstvo je organiziralo covid ambulante, socialnovarstveni zavodi so pripravljali rdeče in sive cone, bolnišnice organizirale covid oddelke. Pripravljali smo se na nove izzive in se hkrati potihoma veselili poletja, oddiha, počitnic z najdražjimi. Čas dopustov je za nas zdravstvene delavce hitro minil, saj smo se kljub dopustom morali pripravljati na drugi val korone. Torej še en val zarote je bil pričakovan. Topli meseci so prehitro minili, delo v covid ambulanti pa je potekalo tudi med poletjem. Novo delovišče z obstoječim kadrom. Zaposleni v zdravstvu smo si komaj malo oddahnili, ko se nam je po dobrem mesecu jeseni že približeval drugi val. Socialnovarstveni zavodi na Gorenjskem so

TIMSKI POZDRAV IZ DOMA DR. JANKA
BENEDIKA RADOVLJICA
(FOTOGRAFIJA: ALENKA TERBOVC)

dobili skupino koordinatorjev, ki jim je pomagala pripraviti prostore za rdečo in sivo cono. Vsi SVZ so imeli organizirana izobraževanja s področja preprečevanja in obvladovanja okužb ter o uporabi osebne varovalne opreme (OVO). Na delavnicah so se vsi zaposleni oblačili v OVO in se tako pripravili na čas, ko se bodo okužbe pojavile v njihovi ustanovi. V SVZ sem kot koordinator preigravala scenarije, kako bi bilo najbolje vzpostaviti čiste-nečiste poti, kako bodo zaposleni imeli vse, kar potrebujejo, kako bomo omejili prenose okužb, kako bodo zagotovili kader, ko ga ne bo ... Izzivi korone so se vrstili iz dneva v dan. Resnica pa je bila, da ni bilo videti rešitve. OZG je organiziral covidne ambulante, mesta za odvzem PCR brisov, triažo na vseh vhidih. Zdravstveno osebje je pred vstopom v zdravstvene domove skrbelo za triažo. Bolnišnica je pripravila covidni oddelek, kjer so skrbeli za prve covid pozitivne paciente, prav tako klinika, kjer je bilo pozitivnih pacientov največ.

Bolj smo se bližali zimskemu obdobju, večji so bili izzivi. Že tako malo kadra je moralo opravljati še dodatno delo. Pa ne da bi tarnali, da ne zmoremo. Delovni čas smo podaljšali, samo da smo izvedli vse aktivnosti, ki so nam jih prinašali novi izzivi. SVZ so se soočili s prvimi primeri okuženih in obolelih in koordinatorji smo imeli polne roke dela. Dnevno smo se slišali po telefonu, obiskovali zavode in skušali svetovati, pomagati po svojih najboljših močeh. Primeri pozitivnih covid stanovalcev so se vrstili in skupaj smo se trudili, da ni prešlo do neobvladljivega položaja. Posamezni zavodi so potrebovali še dodatne zunanje lokacije za namestitev stanovalcev v rdeče cone in tudi za te nam je uspelo poskrbeti.

Primarno zdravstveno varstvo pa je dnevno povečevalo število odvzetih brisov in žal se je povečevalo tudi število pozitivnih primerov. Epidemija nas je že drugič zaprla v svoje domove, policijska ura omejila izhod po 21. uri in vse trgovine so morale zapreti

svoja vrata. Javni prevoz je obstal in tudi tisti, ki so še hodili v službo, so se znašli pred težavo, kako sploh priti v službo.

Bolnišnične postelje so postajale covid postelje in tudi bolnišnica se ni mogla več izogniti covid pozitivnim pacientom. Rdeče in sive cone so postale del našega vsakdana in prav tako PCR brisi.

Komaj nam je uspelo obvladati to kaotično stanje polnih oddelkov v bolnišnici, okuženih v SVZ in prepolnih covidnih ambulant na primarni ravni, že so se pojavile nove težave. Resnica božično-novoletnega časa je bila, da se lahko v pičlih dveh najbolj prazničnih dneh družimo z družinskimi člani in se končno srečamo po vseh teh mesecih omejevanja stikov. Žal je bila v ponovoletnem času nova resnica ta, da se je število okuženih povečalo in je bilo težko obvladljivo. Obljuba, da se otroci vrnejo v šole, se ni izpolnila v prvem tednu, ampak je morala še malo počakati. Prvi ponovoletni teden pa nam je zdravstvenim delavcem in strokovnim sodelavcem prinesel dodatno delo, hitre teste. Testiranje s hitrimi testi za občane. Primarno zdravstveno varstvo je moralo čez noč poskrbeti za množična testiranja z že obstoječim kadrom, ki je izvajal že veliko drugih s covidom povezanih aktivnosti. Pa smo se tudi tokrat organizirali in začeli testirati. Eni v zdravstvenih domovih, drugi v občinskih prostorih. Spraševali smo se, le kdo bi se želel testirati.

ZAPOSLENE IZ DOMA UPOKOJENCEV
DR. FRANCETA BERGELJA JESENICE
(FOTOGRAFIJA: ALBINA AGOVIĆ)

Pa so se, in to tako množično, da smo vsak dan morali kakšnega zavriniti, ker smo vedno opravljali delo preko predpisanega delovnega časa. Da nam ne bi zmanjkalo izzivov, smo dobili še enega. Testirati učitelje osnovnih šol in vzgojitelje vrtcev, pa seveda še tehnično osebje, ki bo prav tako prišlo v šolo. Le kaj nas bo še presenetilo, smo se spraševali. Seveda cepljenje. Najprej je bilo treba cepiti zaposlene v zdravstvenih ustanovah in SVZ. Spet velik podvig za skromne ekipe primarnega varstva. Cepljeni so bili zaposleni in stanovalci v SVZ, s prvo in nato še z drugo dozo. Pa zbrati prijave za cepljenje najstarejših in te najstarejše cepiti prvič in še drugič. Torej ekipa, ki je morala prekiniti svoje delo na primarni ravni, zdaj cepi, testira, izvaja covid ambulante, triažo na vhodih in skrbi za PCR testiranje. V tem času se je število okuženih počasi začelo zmanjševati, cepljenje je opravilo svoje delo, SVZ obvladujejo svoja okolja, bolnišnice pa prav tako. Medtem pa se primarno varstvo sooča z novimi napori in

novimi aktivnostmi. Bolj kot se covid ukrepi za družbo odpravljajo, več izzivov imajo zaposleni v zdravstvu. Vsak teden več opravljenih hitrih testov, saj so se šolnikom in vzgojiteljem pridružili še novi šolniki višjih razredov osnovnih šol, pa srednjih šol in še trgovci in še in še, ne bo konca. Prav tako vsak teden prihaja več cepiva in ekipa za cepljenje bo vedno težje opravljala delo.

Če torej povzamem, je resnica ta, je koronavirus naše delovne vsakdnevne obrnil na glavo. Naše osebno življenje se je ustavilo, prosti dnevi in dopusti niso samoumevni, ampak prej redka izjema, veliko zdravstvenih delavcev je zbolelo in tako je bila velika večina še delujočih že na koncu svojih moči. Zaposleni smo priskočili na pomoč tudi zunaj svoje delovne organizacije. Izzivi, nova delovišča, testiranja, cepljenja, obvladovanje okužb na vseh področjih in obvarovanje stanovalcev v SVZ. Resnica pa je tudi, da smo se v tem času soočali z jeznimi, sovražno nastrojenimi posamezniki, ki so

bili prepričani, da opravljamo neko zarotniško poslanstvo, pa še dobro plačani smo za to. Čas epidemije je prinesel izzive in resnice o tem, koliko je spoštovan naš poklic, cenjeno naše delo. Resnica pa je tudi, da smo tako kot vedno stopili skupaj in s skupnimi močmi premagovali napore. Torej, ali je korona resnica ali izziv? Resnica je, da je korona prinesla ogromno izzivov. Zagotovo nas vse čaka še en velik izziv, in sicer kako se vrniti tja, kjer smo bili pred marcem 2020.

Jana Lavtižar

PATRONAŽNI TIM Z MASKAMI
(FOTOGRAFIJA: VESNA KLEINDIENST)

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVO MESTO

Epidemija covid-19 nam je pokazala, kako pomembno je pri preprečevanju okužb vzdrževanje higiene, razkuževanje ... Od oktobra do decembra 2020 smo tako izvedli 16 delavnic Higiena rok, uporaba OVO, spremljanje MDRO, ravnanje z odpadki. Delavnice so bile izvedene v Splošni bolnišnici Novo mesto, udeležili pa so se jih zaposleni iz zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Skupno se je izobraževanju udeležilo 185 udeležencev. Predvsem zaposleni v domovih starejših občanov so izrazili veliko potrebo po tovrstnem izobraževanju. Čeprav se zdravstveni delavci vsakodnevno srečujemo z izzivi preprečevanja širjenja okužb na delovnem mestu, pa je bilo tovrstno

izobraževanje v razmerah epidemije zelo dobrodošlo, saj tega znanja ni nikoli dovolj in je pomembno, da ga stalno obnavljamo.

V vse učne zavode na našem območju, prav tako pa tudi na Fakulteto za zdravstvene vede Novo mesto in na Srednjo zdravstveno in kemijsko šolo Novo mesto smo poslali obvestilo o nujnosti odvzema brisov za odkrivanje okužbe z virusom SARS-CoV-2 in cepljenja proti covidu-19 dijakov na PUD in študentov na kliničnem usposabljanju.

Kristina Novak

NA OBČNEM ZBORU STA PROFESORICA IN DIJAKINJA SREDNJE ZDRAVSTVENE IN KEMIJSKE ŠOLE NOVO MESTO PREDSTAVILI UNIFORMO FLORENCE NIGHTINGALE. (FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

Strokovno društvo medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja
Ulica dr. Vrtnjaka 6, Rakičan, 9000 Murska Sobota

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV POMURJE

Zaradi epidemije covid-19 nam ni uspelo izpeljati vseh načrtov in dejavnosti. Naše članice so prostovoljno sodelovale v skupinah za samopomoč, pomagali smo prostovoljcem študentom v Domu starejših občanov Ljutomer, tako da nas je epidemija še bolj povezala in v nas vzbudila še več dobrote, sočutja ... Članice so bile v regiji tudi koordinatorice pri MZ za načrtovanje in izvajanje aktivnosti za preprečevanje prenosa okužbe z virusom SARS-CoV-2 za izvajalce zdravstvene nege.

Kljub epidemiji smo imeli nekaj izobraževanj, skupaj z Zbornico – Zvezo smo za pomursko regijo organizirali izobraževanja o preprečevanju in obvladovanju okužb s koronavirusom in o uporabi osebne varovalne opreme.

*Dragica Jošar,
predsednica društva*

Združili smo moči

Zdravstveni dom Ljutomer je ob pojavu okužbe s koronavirusom ukrepal že ob prvih navodilih Ministrstva za zdravje (MZ) in Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) sredi februarja 2020. Sestavili smo krizni štab, ki se je ves čas sestajal in po navodilih izdelal interna navodila o ravnanju in preprečevanju okužbe. Prav tako smo za vse zaposlene izvedli predavanje o bolezni ter delavnico o pravilni uporabi osebne varovalne opreme. Ko nas je Dom starejših občanov (DSO) Ljutomer zaprosil za pomoč pri organizaciji dela zaradi bolniških dopustov njihovih zaposlenih, smo prvi priskočili na pomoč z dipl. med. sestro (23. 3. 2020). Zatem smo pomagali še z desetimi zaposlenimi, naša zdravniška služba pa je ves čas skrbela za vse varovance doma. Koordinacijo nad vsem in vodenje algoritmov je prevzel naš zdravnik Sašo Duh, dr. med., spec. družinske medicine. 6. 4. 2020 sem bila poleg drugih koordinatorjev iz Pomurja (zdravnic Dominika Novak Pihler, dr. med., spec., Ana Gomboc, dr. med., spec. in mag. Marija Zrim, dipl. m. s., koordinatorica zdr. nege) od MZ imenovana za regijsko koordinatorico zdravstvene nege. Moje naloge so bile koordinacija zdravstvene nege

ZBOR ČLANOV
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

v socialnovarstvenih zavodih, izobraževanje zdravstvenih delavcev in sodelavcev o pravilni uporabi osebne varovalne opreme, pomoč pri načrtovanju ukrepov za preprečevanje in obvladovanje bolnišničnih okužb s koronavirusom, sodelovanje z drugimi koordinatori pri vključevanju poklicnih skupin na področju zdravstvene nege, študentov in prostovoljcev za zagotavljanje stalne zdravstvene nege ter sodelovanje z odgovornimi v socialnovarstvenih zavodih. V tem času nam je ob pomoči vseh koordinatorjev (kjer je bilo vložene ogromno energije in truda) uspelo motivirati zdravstveni in drugi kader za organizacijo dela v DSO Ljutomer, da so varovanci bili kakovostno oskrbovani in da je proces dela potekal nemoteno. Sprotno smo izvajali tudi delavnice pravilne uporabe, oblačenja in slačenja osebne varovalne opreme

za preprečevanje prenosa okužbe s koronavirusom. Do 24. 4. 2020 nam je uspelo iz drugih zavodov na pomoč v DSO Ljutomer preusmeriti kar 72 ljudi. Tako smo jih preusmerili iz: Zdravstvenega doma (ZD) Ljutomer 11, ZD Gornja Radgona 4, ZD Lendava 5, ZD Murska Sobota 15, ZD Ormož 1, ZD Ptuj 4, SB Murska Sobota 18, SB Ptuj 4, Psihiatrične bolnišnice Ormož 1, Sava Turizma 7, ambulante dr. Vilmosa Vassa 1, 3 študente ECM ter študente medicine in zdravstvene nege iz Ljubljane (5). Vsem, ki so nam prišli pomagat, smo ponudili tudi možnost prenočišča s prehrano in vse, kar so potrebovali. Ob tem se iskreno zahvaljujem vsem darovalcem, ki so nam pomagali pri organizaciji. Žal so se nekateri tudi pri opravljanju tega našega poslanstva okužili, vsem smo stali ob strani, z njimi smo bili v

stiku in jim po svojih močeh pomagali. Kot pravijo, lepa beseda lepo mesto najde, in v tem času je ta posebno pomembna, saj iz preventivnih razlogov ni stiska rok. Vsem, ki ste v teh težkih trenutkih s človečnostjo, humanim pristopom in srčnostjo prišli pomagat, se zahvaljujem in izrekam globoko spoštovanje in poklon. Hvala vam, saj ste se nekateri zaradi preprečevanja prenosa okužbe in poslabšanja zdravstvenega stanja svojih domačih morali ločiti tudi od otrok, partnerjev in staršev.

Renata Škrget, koordinatorka za področje ZN v socialnovarstvenih zavodih Pomurja

PRED VSTOPOM V RDEČO CONO
(FOTOGRAFIJI: ARHIV DRUŠTVA)

**STROKOVNO
DRUŠTVO
MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV KOPER**

Lani smo imeli samo eno izobraževanje, in sicer konec februarja temeljne postopke oživljanja. Vse druge načrte nam je preprečila razglašena epidemija covid-19.

Svetovne razmere so tudi v našem prostoru zahtevale veliko mero prilagajanja, potrpežljivosti in navajanja na popolnoma nov način opravljanja zdravstvenih storitev. Položaj, v katerem smo se znašli, je zahteven in vpliva na številna področja. Pandemija covid-19 je zdravstvene ustanove postavila pred težke izzive, vključno z nezadostno zmogljivostjo, pomanjkanjem kadra, potrebo po drugačni zdravstveni obravnavi in finančnimi težavami. Že vrsto mesecev delamo v negotovih in nepredvidljivih razmerah in predvsem v okoliščinah, ki so v veliki meri spremenile dosednji koncept

zdravstvene obravnave na vseh ravneh zdravstvenega varstva.

K uspešnemu obvladovanju širjenja epidemije odločilno pripomore odgovorno vedenje zaposlenih do sebe in drugih ter upoštevanje in dosledno izvajanje preventivnih ukrepov.

Zgodovina kaže, da se je svetovno prebivalstvo že velikokrat srečalo z epidemijami. Danes imamo na svoji strani pridobljene pomembne izkušnje in seveda znanje. In čeprav se sliši že nekoliko izpeto, skupaj zmoremo!

*Doroteja Dobrinja,
predsednica društva*

PRIPRAVLJENI SMO.
(FOTOGRAFIJI: ARHIV DRUŠTVA)

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVA GORICA

Vseh načrtov nam zaradi epidemije ni uspelo uresničiti, nekaj pa le. Tako smo konec januarja v Zdravstvenem domu Nova Gorica imeli predavanja iz temeljnih postopkov oživljanja in začetek marca v dvorcu Zemono v Vipavi občni zbor, na katerem nam je predavala Saša Einsiedler o pomenu zavedanja lastnih vrednot, na koncu pa nas je s kulinaričnimi dobrotami razvajal še priznani kuharski mojster Tomaž Kavčič.

Z Zbornico - Zvezo smo sodelovali pri organizaciji delavnice o preprečevanju in obvladovanju okužb z virusom SARS-CoV-2 z uporabo osebne varovalne opreme za goriško regijo in s simbolično donacijo pomagali zavodoma v naši regiji, ki sta se prva soočila s covidom-19.

V Društvu MSBZT Nova Gorica smo konec lanskega leta v zahvalo in poklon vsem svojim članom za njihov trud in požrtvovalnost med epidemijo pripravili manjšo promocijsko kampanjo. Organizirali smo fotografiranje in s pomočjo profesionalne ekipe Casarsa Tinta ustvarili promocijski material z naslovom **Ponosni na naše junake!** V sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica, Občino Šempeter-Vrtojba, Občino Ajdovščina, Občino Vipava in Občino Tolmin smo mesta polepili s plakati **junakov**.

TILEN MASTEN, MATEJA BIZJAK,
LUCIJA BIZJAK, UROŠ MAKUC,
MATEJ ZALETEL
(FOTOGRAFIJA: CASARSA TINTA)

Epidemija je razkrila, kako nenadomestljivi smo izvajalci zdravstvene in babiške nege ter pokazala, da smo temelj zdravstvenega sistema. Medicinske sestre, tehniki zdravstvene nege in bolničarji-negovalci smo bili celo leto 2020 skupaj z drugimi zdravstvenimi delavci v prvih vrstah boja proti koronavirusu. Tvegali smo tudi lastno zdravje, da poskrbimo za paciente, ki so bili in bodo vedno naša glavna skrb.

Severna Primorska je bila v prvem valu ena od regij z najnižjim številom okužb in obolelih. Proti vdoru virusa smo se posamezni zavodi uspešno branili vse do pozne jeseni. Soočali smo se z reorganizacijo dela na oddelkih, uvedeni so bili novi pristopi in veliko procesov se je spremenilo. Vsak dan so prihajale nove informacije, novi protokoli. Zaradi prostorskih stisk na oddelkih in v posameznih zavodih je bilo treba precej improvizirati. Srečevali smo se s težavami pri vzpostavitvi prostorske ureditve sive in rdeče cone v skladu z vsemi priporočili. Iznajdljivost in uporaba zaščitnih mask sta postala del našega vsakdanjika, od sredine novembra pa tudi redno tedensko testiranje zaposlenih na covid-19.

Epidemija je pokazala, da je mogoče učinkovito zdravstveno varstvo zagotoviti le z medpoklicnim sodelovanjem in predanostjo vseh zaposlenih, ki se vključujejo v neposredno delo s pacienti in uporabniki. Stkali smo nova prijateljstva s študenti zdravstvene nege, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč in nas navdali s pozitivnim upanjem za prihodnost zdravstvene nege.

*Metka Plesničar,
predsednica društva*

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV PTUJ - ORMOŽ

Izvajalce zdravstvene nege je epidemija covid-19 presenetila ravno tako kot kogarkoli v tej državi. Vse skupaj nas je ujela nepripravljene in marca 2020, ko smo bili obveščeni, da bo zaradi slabšanja epidemiološke situacije razglašena epidemija, si nihče ni znal prav dobro predstavljati, kaj to pomeni za nas v zdravstveni negi, za zdravstvene zavode, za družbo kot celoto ...

Iz NIJZ so vsakodnevno prihajala nova navodila, ki smo jim le s težavo sledili. Napetost in strah pred novim neznanim virusom sta naraščala. Po ustanovah so se aktivirali krizni štabi, se ukinili vsi nenujni programi. Na hitro so se pripravljali bolniški oddelki, vsi zaposleni so bili vključeni v izobraževanja o uporabi OVO, vpeljali

so nove transportne poti, zagotovili triaže na vhodih. Zaposlene so morali dnevno prerazporejati glede na potrebe in večje obremenitve na določenih oddelkih. Obiskov pacientov v ambulantah je bilo manj, obravnava pa številčno več. Ves čas smo se zaposleni v zdravstvu spopadali s pomanjkanjem zaščitnih sredstev, razkužil, dnevno smo preštevali zaloge in se bali, ali nam jih dobavijo še pravočasno. Kljub velikim kadrovskim težavam so zavodi priskočili na pomoč DSO z velikim številom okuženih. Na Ptujju je bila splošna bolnišnica medijsko izpostavljena zaradi napovedane premestitve asimptomatskih varovancev iz DSO Ljutomer. Navedbe niso bile utemeljene, saj so v dveh dneh imeli pripravljen oddelek, kamor bi jih lahko sprejeli, in pripravljene ekipe zaposlenih, ki bi delale z njimi. Nepravilno so nas medicinske sestre želeli prikazati kot tiste, ki odklanjamo namestitve, saj vemo, da so nosilci zdravstvene dejavnosti zdravniki. S pomočjo Zbornice - Zveze, s katero smo bili ves čas v stiku, smo poskušali reševati nastalo situacijo.

Kljub naporom je bilo prezrto delo naših medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov, bolničarjev, negovalk, ki so v tem času delali preko svojih zmožnosti in se dnevno srečevali z vedno novimi zadolžitvami ter delali po 12 ur in več. Kar 22 naših medicinskih sester, zdravstvenih tehnikov, fizioterapevtov je priskočilo na pomoč v DSO

EKIPA V RDEČI CONI INTENZIVNE TERAPIJE
IN NEGE SB DR. JOŽETA POTRČA PTUJ
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

Ljutomer. Nameščeni so bili v Mali Nedelji, Banovcih, svoje družine so pustili doma. Preko društva smo pomagali zaposlenim in študentom s hrano, priboljški, osebnimi pripomočki in vitamini. Ves čas smo bili z njimi v stiku in jim stali ob strani. Po sproščanju ukrepov konec maja pa se je podobno kot marca položaj naenkrat obrnil. Pritisk čakajočih pacientov je bil velik, trudili smo se realizirati načrte, zato počitka ni bilo. Specialistične dejavnosti, ambulante, operativna stroka je podaljševala delovnike. Po zatišju poleti je jesen znova prinesla izbruh in sredi oktobra je bila razglašena epidemija. Mrzlično smo pripravljali še manjkajočo infrastrukturo, nabavili smo dodatne zabojnike in postavili šotore. Obremenitve zaradi obvladovanja širjenja epidemije so dosegle vrhunec. Zaradi veliko večjega števila obolelih kot v prvem valu je bilo potreb po kadrih še več, prav tako obremenjenost vseh zaposlenih. Zaradi tega smo prosili študente

zdravstvene nege, prostovoljce, da nam priskočijo na pomoč. Pri zaposlenih so se začele pojavljati tudi okužbe s koronavirusom, kar je predstavljalo še večjo oviro za nemoteno delo. Zaposleni, ki niso zboleli, so morali prevzeti delo kolegic, tako da so več dni zapored delali po 12 ur in več v predpisani varovalni opremi, skafandru, FFP3 maski, z zaščitnimi očali ... v resnično težkih pogojih. V takšni opremi je izvajanje negovalnih intervencij izjemno fizično in psihično naporno. Samo prepričanje, da delamo nekaj dobrega za naše bolnike, nas je držalo pokonci in nam dajalo moč, da vztrajamo in zdržimo izjemne napore. Za dobro opravljeno delo je bilo potrebno veliko usklajevanja, prilagajanja ter predvsem interdisciplinarnega sodelovanja, dobrega timskega dela.

Epidemija je razkrila, kako nenadomestljivi smo izvajalci zdravstvene in babiške nege ter dokazala, da

smo temelj zdravstvenega sistema. Medicinske sestre, babice, tehniki zdravstvene nege, bolničarji in negovalci bijemo boj skupaj z drugimi zdravstvenimi sodelavci in smo v prvih bojnih vrstah proti koronavirusu. Tvegamo tudi lastno zdravje, da poskrbimo za paciente, ki so vedno naša glavna skrb. V teh težkih trenutkih znamo stopiti skupaj, pa čeprav nas je pandemija pripeljala do roba zmogljivosti.

Verjamemo, da nam bo s skupnimi močmi uspelo, da premagamo covid-19 in se vrnemo v tiste lepe čase, brez zaščitnih mask in razkužil, v običajno življenje.

V prvem valu epidemije so se naši člani takoj odzvali in priskočili na pomoč DSO Ljutomer, kjer so potrebovali pomoč pri zajeitvi izbruha koronavirusa, pa čeprav DSO ni v naši regiji.

Jerneja Belovič, ena prvih prostovoljcev v DSO Ljutomer, je povedala, da čeprav je bilo občasno hudo in težko, so bili veseli in ponosni, da so lahko bili del ekipe, ki je pomagala v DSO Ljutomer. Ljudem, ki so bili takrat v stiski, bolni, osamljeni in željni bližine, so pričarali nasmeh na obraz.

Iskrena hvala vsem medicinskim sestram, bobicam, zdravstvenim tehnikom, bolničarjem in negovalcem, ki v času epidemije nesebično pomagajo in skrbijo za naše paciente.

*Tanja Ribič Vidovič,
predsednica društva*

EKIPA, KI NEUTRUDNO SKRBI ZA COVID
POZITIVNE BOLNIKE.
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

Strokovno društvo
medicinskih sester,
babic in zdravstvenih
tehnikov Koroške

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV KOROŠKE

Kljub epidemiji smo uspešno realizirali načrtovana izobraževanja za člane društva, nekatera v živo, nekatera pa v spletnem okolju. Ker smo s pacienti veliko komunicirali po telefonu, smo organizirali tri izobraževanja z naslovom Komunikacija na delovnem mestu – bonton telefonskega komuniciranja.

Medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki na Koroškem so ne glede na to, ali je šlo za preventivno ali kurativno zdravstveno dejavnost, v obeh valih epidemije v letu 2020, solidarno in nesebično delovali v »prvih bojnih linijah« proti širjenju bolezni in bili v pomoč obolelim zaradi novega koronavirusa.

Medicinskim sestram v zdravstvenih domovih, centrih za krepitev zdravja in medicinskim sestram na bolnišničnih oddelkih so skupne ugotovitve, da se je tudi v tem težkem času zdravstvene krize izkazalo, kako zelo prilagodljive smo medicinske sestre, saj smo v tem času delovale v novem delovnem okolju tudi zunaj na prostem, v bivalnih zabojnikih, šotorih ... v mrazu, dežju in soncu, oblečene v osebno varovalno opremo, v najbolj nemogočih delovnih izmenah in bile deležne vseh čustev pacientov. V teh dneh smo ves čas sledili navodilom, pravilnikom, ki so se naglo spreminjali, kar je zahtevalo veliko organizacijskih sprememb. Predvsem je bil pri vseh prisoten strah in psihične obremenitve so še dane zelo velike.

Epidemija nam je prinesla tudi nekaj pozitivnega, zaposleni smo se v tem času zelo povezali. Zaupanje med sodelavci ter budno opazovanje vsega, kar se dogaja okrog nas, je za varno delo neizogibno.

In nismo pozabili na naše temeljno poslanstvo – krepitev zdravja, nego in oskrbo vseh, ki to potrebujejo in spoštovanje življenja, dostojanstva in pravic človeka.

Zaposleni v zdravstveni negi so v času krize pokazali strokovnost, pripravljenost na spremembe delovnega okolja, hitro vključevanje v nova okolja, timsko delovanje in požrtvovalnost.

*Janja Pungartnik,
predsednica društva*

ENO REDKIH IZOBRAŽEVANJ V ŽIVO
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

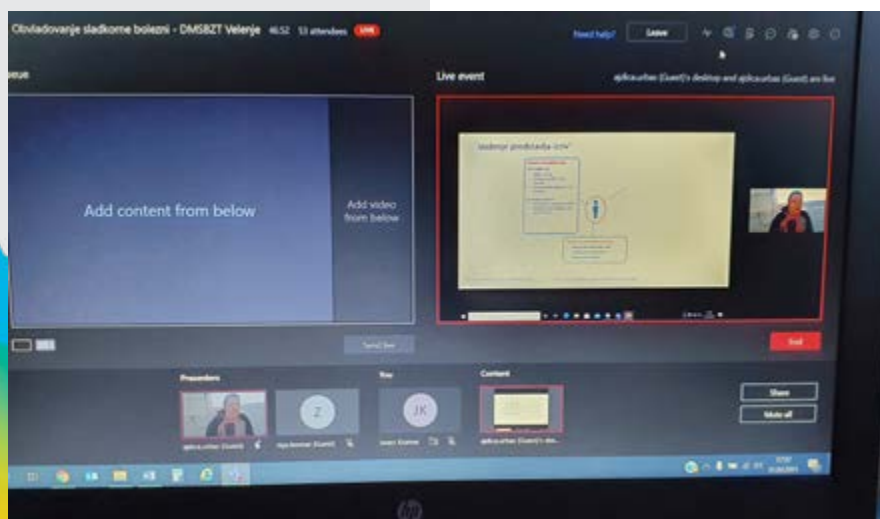
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV VELENJE

Tako kot vsa družbo je epidemija okrnila tudi delovanje našega društva. Od načrtovanih izobraževanj in strokovnih srečanj smo jih izvedli le peščico iz obveznih vsebin za pridobitev licenčnih točk. Žal smo zaradi epidemije morali odpovedati tudi vse interesne dejavnosti.

Društvo se je aktivno vključevalo v prizadevanja za obvladovanje epidemije covid-19 na nacionalni ravni. Naši predstavniki so nas obvestili o dogajanju v zavodih na našem področju delovanja. Bolnišnica Topolšica je postala del covidnih kapacitet, Zdravstveni dom Velenje in Zgornjesavinjski ZD Nazarje pa sta postala osrednji covid točki. Dodaten izziv so predstavljali domovi za starejše in CUDV Dobrna. V vseh zavodih je bilo občutno opaziti obremenjenost in manko izvajalcev zdravstvene nege. Veliko je bilo stisk, kar nekaj kolegic in kolegov je zbolelo, nekateri tudi z zapleti. Stanovska solidarnost je bila še posebej vidna

in pomembna, tokrat se nismo delili na diplomirane in zdravstvene tehnike, vsi smo bili en tim. Vzpostavili smo spletno platformo, v vmesnem času, ko je bilo dovoljeno, pa smo pripravili izobraževanja tudi v živo. Predvsem pa smo bili ves čas na voljo svojim članom, odgovarjali na njihova vprašanja in jim pomagali razreševati dileme.

*mag. Janez Kramar,
predsednik društva*

SPLETNO IZOBRAŽEVANJE
(FOTOGRAFIJA: ARHIV DRUŠTVA)

strokovna
SEKCIJE

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V MEDICINI DELA, PROMETA IN ŠPORTA

Tako kot večina vseh sodelavcev v zdravstvu je tudi zaposlene na medicini dela, prometa in športa močno zaznamoval čas epidemije covid-19. Večina nas je bila poleg svojega dela v ambulantah, ki je bilo v teh razmerah veliko zahtevnejše, prerazporejena še na mnoga druga delovišča. Tako kot številne druge kolegice sem bila tudi jaz prerazporejena v covidne ambulante, kjer smo delali v treh izmenah, pogosto tudi dlje časa v varovalni opremi v skafandru s FFP 3 maskami, zaščitnimi očali in drugo opremo. Pogosto se nam je zgodilo, da nam je varovalne opreme primanjkovalo in smo se morali znajti. Verjetno ni treba dodatno opisovati, da smo delali v zelo težkih pogojih, da je bilo potrebnih tudi veliko intervencij in raznih dodatnih sposobnosti, da je delo potekalo kolikor toliko normalno in tekoče.

Upamo in želimo, da se pandemija umiri, da zaživimo brez stalnega strahu pred okužbo ter da življenje in delo stečeta po normalnih tirnicah.

*Darja Magnik,
predsednica sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PSIHIIATRIJI

Leto 2020 je bilo zaznamovano z omejitvami na področju obvladovanja epidemije novega koronavirusa. Številne dejavnosti in programi na področju duševnega zdravja na sekundarni in terciarni ravni zdravstvenega varstva so se bodisi močno omejile bodisi začasno ukinile. Še posebej to velja za prolongirane in psihoterapevtske obravnave. Posledično se je s tem znižala tudi dostopnost do celostnih storitev na področju duševnega zdravja, razen za nujne primere. Iz perspektive izvajalcev zdravstvene nege lahko zatrdimo, da smo bili in smo še prav mi »nosilci« vseh reorganizaciji in sprememb v obravnavi, ki so bile v celoti podvržene preprečevanju širjenja okužb z novim koronavirusom. Utečene klinične prakse so se obrnile na glavo, med prej tako pomemben medosebni terapevtski odnos se je »vrnila« obvezna distanca, prej tako poudarjeno sproščeno mimiko obraza so zamenjale maske, pa še

bi lahko naštevati. Prerazporeditve na izolacijske oddelke, rdeče cone ali sive cone smo vsi sprejemali s »cmokom v grlu«, a hkrati z veliko mero odgovornosti. Prepričani smo, da smo z začetkom cepljenja ugedali žarek upanja, da se bo situacija na nacionalni in na globalni ravni vsaj delno normalizirala. Na področju duševnega zdravja nas zagotovo čaka t. i. »pokoronski val« duševnih stisk in motenj, ki so se v času vseh omejitev nabirale tako na ravni posameznika kot družbe. Le s skupnimi močmi in ustreznimi sistemskimi rešitvami bomo zmogli zadostiti vsem potrebam pomoči potrebnih. Pri tem računamo na pomoč Zbornice – Zveze in sindikatov, da bo naš poklic doživel družbeno, predvsem pa politično priznanje, sprejetje kadrovskega normativov in ustrezno finančno vrednotenje našega dela. Z »neizprosnim bojem« smo si to v času epidemije novega koronavirusa več kot zaslužili.

*Aljoša Lapanja,
podpredsednik sekcije*

NEKATERI AKTUALNI ČLANI IZVRŠNEGA ODBORA SEKCIJE MS IN ZT V PSIHIIATRIJI IN STALNE DELOVNE SKUPINE MANAGEMENTA V ZDRAVSTVENI NEGI NA PODROČJU PSIHIIATRIJE
OD LEVE PROTI DESNI STOJJO URŠKA POČEK, ALJOŠA LAPANJA, PETRA KODRIČ, ANJA MIVŠEK, SIMONA PODGRAJŠEK, DR. JOŽICA PETERKA NOVAK, VESNA JURŠIČ, IVANKA VIDEČNIK, VLADIMIRA TOMŠIČ, DARKO LONČNAR, JERNEJ KOCBEK IN JACINTA DOBERŠEK MLAKAR (FOTOGRAFIJA: JERNEJ KOCBEK)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

Žal nam zaradi epidemije ni bilo dano druženje, da bi obeležili 50. obletnico Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju. Člani sekcije sledimo delu naših ustanoviteljic – šolskih medicinskih sester izpred 50 let, z različnimi aktivnostmi za dobro kakovostnega izobraževanja v teoriji in praksi zdravstvene nege in oskrbe. Izvedli smo veliko srečanj: strokovne seminarje, učne delavnice, sestanke različnih strokovnih in delovnih skupin in tudi več družabnih dogodkov. Skrbeli smo za publicistično in raziskovalno dejavnost. Izdali smo strokovna gradiva, zbornike in učbenike. Doživeli smo več šolskih reform in prenovljenih programov zdravstvene nege, v katere smo se vključevali s svojim strokovnim znanjem in pedagoškimi izkušnjami.

Zahvaljujemo se Zbornici – Zvezi za pisno priznanje našemu delu. Dodajamo pa iskrene želje ob 50-letnici delovanja sekcije:

Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju mora ostati trdna in

aktivna vez med učitelji in predavateljci, ki poučujejo za poklice zdravstvene nege in oskrbe ter izvajalce zdravstvene nege in oskrbe v vseh delovnih in kliničnih okoljih. Aktivno sodelovanje vseh, ki učijo in vzgajajo mlade predvsem z lastnim zgledom, bo zagotovilo etično, strokovno in varno zdravstveno nego ter oskrbo pacientov.

Kljub epidemiji in pandemiji smo člani sekcije bili povezani in delovali v svojih okoljih predvsem virtualno. Naše osnovno delo, vzgoja in izobraževanje dijakov in študentov, je potekalo večinoma preko videokonferenc in v spletnih učilnicah. Pravi učitelji vedno najdejo načine, kako učiti, naučiti in vzljubiti poklice za delo s pacienti. Zadnje uspeva tudi v najtežjih časih in okoliščinah. Dijaki in študenti so pridobivali pomembna strokovna znanja za delo s pacienti. Posebno skrb smo posvetili tudi vsebinam etike in komunikacije. Nekoliko manj možnosti je bilo za pridobivanje praktičnih znanj in veščin, kar pa verjamemo, da bodo mladi nadomestili z delom v kliničnih okoljih. Potrpežljivost, strokovnost in vzgledi kliničnih mentorjev so zelo potrebni in dragoceni.

Veliko naših članov in njihovih dijakov ter študentov je opravljalo prostovoljno socialno delo predvsem v domovih za starejše in po domovih, za kar smo jim posebej hvaležni.

*Irena Šumak,
predsednica sekcije*

PRIZNANJE ZBORNICE – ZVEZE,
SEPTEMBER 2020
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ANESTEZIOLOGIJI, INTENZIVNI TERAPIJI IN TRANSFUZIOLOGIJI

Na Kliniki Golnik smo imeli februarja (še pred pojavom prvih okuženih s koronavirusom) srečanje Obvladovanje bolečine, 12. decembra pa v spletnem okolju Interdisciplinarni pristop obravnave bolnika z bolečino – mala šola bolečine za zdravstveno nego, 1. del z mednarodno udeležbo.

Javnosti smo predstavili akcijo obvladovanja akutne in kronične bolečine. Uvedli smo štiri korake obvladovanja bolečine, ki jo predstavlja beseda POLH (P prepoznaj, O oceni, L lajšaj, H hitro). V sklopu akcije smo pripravili plakat, ki je bil poslan več kot 300 zdravstvenim ustanovam v Sloveniji z namenom, da tako zdravstveno osebje kot bolniki primerno

obvladujejo tako akutno kot kronično bolečino.

V času epidemije smo izvedli več spletnih izobraževanj, na spletu bodo potekala tudi v prihodnje, s spletnimi izobraževanji smo poglobili znanja s področja informacijske tehnologije in hkrati izvedbe seminarjev oziroma učnih delavnic na daljavo. Osebje zdravstvene nege kljub epidemiji potrebuje strokovna izobraževanja, kar je bilo izraženo tudi z udeležbo na strokovnih srečanjih tako v letu 2020 kot letos.

Mnogi zaposleni, ki so člani strokovne sekcije, pa so se soočali z nekaterimi strokovnimi dilemami v kliničnih okoljih, tako smo v sklopu strokovne sekcije člani medsebojno sodelovali, si svetovali in skupaj ustvarjali izzive in priložnosti v zdravstveni negi najbolj kritično bolnih v izrednih razmerah. Sodelovali smo pri pripravi seznamov, s katerimi so klinična okolja identificirala zaposlene, ki so nato vstopali v klinična okolja intenzivnih terapij v času vrha epidemije covid-19.

*Anton Justin,
predsednik sekcije*

BOLEČINA
KORAKI ZA OBLADOVANJE IN UČINKOVITO LAJŠANJE BOLEČINE

Se vam zdi, da glavate v marju bolečin?
Oprimate se rešilnega obroča **POLH**. **RECITE BOLEČINI STOP**

1. PREPOZNAJ
Povejte, da vas boli.
Ne trpite molče!
Pomembno je, da vam bolečina lajšamo tako, ko se pojavi.

2. OCENI
Ocenite stopnjo svoje bolečine.
Pozor! Ni dobro, če bolečina ne obstaja, ni bolje, če bolečina obstaja, stopnjo lajšajte bolečine.

3. LAJŠAJ
Pomagamo vam lajšati bolečine.
Učinki na kako bolečine vam traja dalj, predpisane zdravila (analgetiki).

4. HITRO
Utrujate hitro.
Če bolečina ne obstaja, se bomo skupaj z vami hitro utrpali.

NE TRPITE BOLEČINE PO NEPOTREBNEM, POLH POMAGA!
1 korak POLH ima 3 gradivne sestavine: 1. zdravilna učinkovina, 2. pomožna sestavina, 3. pomožna sestavina.

Stopite v stik z nami: bolecina@zbomnica-zvez.si

PLAKAT BOLEČINA

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PATRONAŽNI DEJAVNOSTI

Koronakriza je tudi v patronaži razgalila stare (kadrovske in organizacijske) težave in jih samo še stopnjevala, vendar so patronažne medicinske sestre kljub temu ves čas ostale na terenu in kljub težkim razmeram niso niti za trenutek prekinile svojega dela. Ob začetku pojava epidemije je bil največji problem pomanjkanje ustrezne OVO. Samo izvajanje patronažnih obiskov je postalo zaradi ustrezne uporabe zaščitne varovalne opreme ne samo časovno, ampak tudi strokovno zahtevnejše in predvsem še veliko bolj stresno.

Predvsem pa se iz različnih razlogov iz dneva v dan povečujejo potrebe po patronažnih obravnavah, zato se število izvedenih patronažnih obiskov zadnje čase povečuje. Vemo,

da bolnišnice praznijo svoje oddelke in paciente, ki bi v normalnih razmerah sicer še potrebovali bolnišnično zdravljenje, odpustijo v domače okolje. Pacienti veliko težje kot pred epidemijo iz različnih razlogov pridejo do obravnave v ambulanti osebnega zdravnika in tudi zato se je več storitev preneslo na pacientov dom.

V zdravstvenih zavodih so vsak dan večje kadrovske stiske, zato se kader prerazporeja na različna delovišča. Pri prerazporejanju kadra znotraj zdravstvenih domov moramo biti izjemno preiščljivi in se zavedati, da patronažne medicinske sestre praktično niso nadomestljive čez noč, saj je za samostojno izvajanje dela na terenu potrebno nekajmesečno uvajanje. Gre za strokovno kompetenten kader z izjemno široko paleto znanja, veščin in izkušenj, to so medicinske sestre, specializirane za več področij, saj izvajajo najzahtevnejše aktivnosti zdravstvene nege na domu (obrnava otročnice in novorojenčka, paliativna obravnava, najzahtevnejši medicinsko-tehnični postopki zdravstvene nege, obravnava zdravstveno in socialno ogrožene družine ... itd.).

V koronačasu so sicer zelo stopile v ospredje nove informacijske tehnologije in obravnava pacientov »na daljavo«, vendar mislim, da je treba k temu pristopiti preiščljeno in z veliko mero previdnosti. Nobena zdravstvena storitev na daljavo ne more

PATRONAŽNE MEDICINSKE SESTRE IN
KORONAČAS
(FOTOGRAFIJE: ARHIV SEKCIJE)

biti enakovredna neposrednemu stiku pacienta z zdravstvenim delavcem. Patronažne medicinske sestre smo tudi v času epidemije le izjemoma uporabljale »posvet na daljavo«, še to le v primeru, ko smo pacienta na njegovem domu že obravnavale in smo mu po telefonu dajale samo dodatna navodila. Osebnostno sem mnenja, da je poslanstvo zdravstvene nege biti ob pacientu in s pacientom, saj mu le na tak način lahko nudiš pomoč in podporo v vseh tistih aktivnostih, ki jih sam ni sposoben izvajati. Pacient, ki je potreben pomoči, potrebuje medicinsko sestro ob bolniški postelji oziroma mora imeti z njo neposreden stik, zato izvajanja zdravstvene nege na daljavo ne podpiram. Čeprav znanost in tehnika zelo napredujeta, upam, da nikoli ne bom doživela časa, ko bomo

imeli namesto sedanje oblike dela tako imenovano e-patronažno medicinsko sestro. Pacient v domačem okolju včasih bolj kot poseg in postopek zdravstvene nege potrebuje opogumljajoč pogled, stisk roke, potrebuje medicinsko sestro, ki mu prisluhne, potrebuje fizično prisotnost, občutek varnosti in vrednosti, da se bo nekdo z njegovimi težavami in strahovi soočil in mu pomagal v okolju, v katerem živi in v katerem želi ostati do svojega konca. To se izkazuje tudi v sedanjem času koronakrize, ko se pacienti dobesedno bojijo tega, da bi jih patronažna medicinska sestra nehala obiskovati.

*Mag. Andreja Krajnc,
predsednica sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OPERATIVNI DEJAVNOSTI

Epidemija covid-19 nam je lani preprečila načrtovana strokovna srečanja in izobraževanja, oblikovali pa smo Priporočila za preprečevanje okužbe s SARS-CoV-2 v operacijski dvorani in nadaljevali projekt Varno in zdravo delovno okolje, v okviru katerega smo dokončali brošuro na temo ergonomija. Začeli smo pripravljati brošuro o hrupu.

Tako kot na drugih področjih smo se tudi na področju perioperativne zdravstvene nege na začetku epidemije covid-19 znašli v položaju, ko nam je primanjkovalo zaščitne opreme za zaposlene, imeli smo prostore, ki niso bili ustrezni za operativno zdravljenje pacientov z okužbo s SARS-CoV-2 oz. sumom na okužbo. Ker nimamo enotnih

priporočil za delo, si je vsaka bolnišnica sama pripravila navodila za delo s pacienti s sumom oz. z okužbo s koronavirusom, ki potrebujejo operativni poseg. Navodila so se pripravila glede na kadrovske potrebe, materialne vire in prostorsko zmogljivost, saj se je število operativnih posegov ponekod znatno zmanjšalo. Kar nekaj mlajših operacijskih sester je bilo premeščenih na oddelke, kjer se zdravijo covidni pacienti, kar pa predstavlja velik stres in napor, saj se primarno delo operacijske medicinske sestre razlikuje od dela medicinskih sester na drugih oddelkih. Ampak kjer je volja, je tudi moč, zato verjamemo, da bomo s skupnimi močmi uspešni v teh težkih časih.

*Tatjana Požarnik,
predsednica sekcije*

V OPERACIJSKI DVORANI
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN BABIC

Tudi v babištvu smo se v preteklem letu srečevali s številnimi izzivi, ki nam jih je naložil koronačas. Največji izziv so nam predstavljale pacientke brez znakov okužbe. Glede na to, da delamo z dokaj mlado populacijo, ki lahko covid-19 preboleva zelo prikrito, nam je to povzročalo največjo težavo.

Navaditi smo se morali na vso dodatno dokumentacijo, vstopne točke, zaščitno opremo tako za nas kot tudi za pacientke, jemanje brisov ...

V prvem valu smo se srečevali s pomanjkanjem ustrezne OVO, predvsem pri delu v porodnih sobah, kjer je stik z okuženo pacientko neposreden in lahko dolgo traja. Prepovedana je bila prisotnost spremljevalcev pri porodu, kar je pri porodnicah povzročilo stres in strah. Tudi tukaj smo morali spreme-

niti pristop in velikokrat nadomestiti vlogo spremljevalcev. Obiski niso bili dovoljeni, zato je na oddelkih bil velikokrat potreben daljši pogovor s pacientko. Delo v ambulantah se je moralo prilagoditi. Naročanje pacientk v pravih časovnih razmikih, zagotavljanje razdalje med njimi, čiščenje in prezračevanje prostorov, povečano število telefonskih klicev in še marsikaj.

Čas, v katerem smo se znašli, nam je prinesel veliko izzivov. Pa vendar, kljub vsem preizkušnjam lahko rečemo, da smo s pravim pristopom, strokovnostjo in sposobnostjo prilagajanja leto 2020 zaključili uspešno.

Nosečnost

Ni veliko znanega o poteku bolezni covid-19 v nosečnosti. Po doslej znanih podatkih nosečnice niso bolj ogrožene od ostale populacije, potrebna pa je večja pozornost pri nosečnicah s pridruženimi boleznimi. Bolezen pri nosečnicah poteka v obliki blage gripe oz. prehlada s kašljem, vročino in kratko sapo. Dokazov prehoda virusa na plod ni. Testirali so amnijsko tekočino, posteljico, popkovnico, vzeli brise žrela novorojencem in analizirali materino mleko okuženih nosečnic. Vsi testi so bili na virus negativni. Trenutno ni dokazov o prenosu virusa preko roditelja. Ne podatkov o povečanem tveganju za splav. Ker ni znakov prehoda virusa na plod v maternici, je možnost prirojenih napak ploda zaradi virusa malo verjetna. Priporoča

POROD V KORONAČASU PRI PORODNICI,
POZITIVNI NA COVID-19
(FOTOGRAFIJA: A. ČEH)

se, da se radiološke preiskave opravijo kot pri ne nosečih ženskah: RTG, CT prsnega koša ob zaščiti ploda po običajnih protokolih. V primeru indikacije za antenatalne kortikosteroide ni do zdaj znanih kontraindikacij za aplikacijo. V primeru akutne okužbe s koronavirusom med nosečnostjo naj nosečnice upoštevajo uradno objavljena priporočila.

Porod

Priporoča se, da nosečnica z znaki okužbe in začetkom poroda pokliče v lokalno porodnišnico. Med porodom je treba pri porodnici spremljati telesno temperaturo, frekvenco dihanja in saturacijo kisika v krvi. Saturacija naj bo nad 94 %. Uvedba razširjenega spremljanja stanja se uvede glede na klinično sliko. Zaradi povečanega tveganja za fetalni distress se svetuje kontinuirano snemanje CTG. V stiku z okuženo porodnico naj bo le nujno osebje. Sama okužba ob stabilnem stanju porodnice ni indikacija za dokončanje poroda s carskim rezom. Ni kontraindikacij za spinalno ali epiduralno analgezijo. Odloženo klemanje popkovine je še vedno priporočljivo. Z otrokom ravnamo po običajnih, dosedanjih priporočilih.

V času pandemije covid-19 so se zaradi pomanjkanja znanja pojavljala različna priporočila za obravnavo okužene porodnice in nege novorojenčka po porodu. Nekatere države so ločevale otroke od mater in odsvetovale dojenje (Rusija, Turčija, Kitajska in v začetku ZDA). Evropa in kasneje ZDA so ob priporočilih CDC, WHO, AAP in UNICEF svetovale, da je novorojenček ob materi

(rooming-in) in dojenje, razen v primeru hudo bolne matere. Če je mogoče, so v tem primeru priporočili iztiskanje mleka ob upoštevanju strogih higienskih ukrepov. Bolna mati naj doji, vendar mora nositi masko in skrbeti za higieno rok.

Po porodu sta mati in otrok skupaj izolirana. Po porodu novorojenčka, ki kaže znake okužbe, testiramo. Asimptomatski, zdravi novorojenčki so odpuščeni skupaj z materjo po 36 do 48 urah. Če ima otrok morebitne znake bolezni in je test na koronavirus pozitiven, ga izoliramo in obravnavamo po navodilih, ki so sprejeta.

Dojenje

Dojenje se svetuje, saj za zdaj ni dokazanega prenosa koronavirusa preko materinega mleka. Po podatkih, ki jih imamo, je dokazano, da so koristi dojenja večje kot nevarnost prenosa. Mati prejme navodila o zaščitnih ukrepih. Svetovani ukrepi so: zaščitna maska ter temeljito umivanje rok pred dotikanjem otroka ali dojk. Svetovanje je potrebno tudi materam, ki ne dojijo (obvezno umivanje rok pred dotikanjem stekleničk, črpalk, čiščenje po vsaki uporabi, po možnosti lastne črpalke).

Karolina Kovač in Gordana Njenjić

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PULMOLOGIJI

Izobraževanja, strokovna srečanja in delavnice so lani več ali manj potekali v spletnem okolju, oktobra 2020 smo imeli štiri delavnice z naslovom Obravnava bolnika s težko astmo na biološki terapiji v covid-19 razmerah, decembra pa dvakrat izobraževanje Novi pristopi k obravnavi bolnikov s kroničnimi respiratornimi obolenji v covid-19 razmerah. Decembra 2020 je bil že 7. slovenski pulmološki, alergološki in imunološki kongres, tudi ta v spletnem okolju.

Le nekaj dni pred seminarjem v Novem mestu nas je šokirala »bomba«, imenovana korona. In nikakor si nihče med nami ni predstavljal, kaj bo sledilo. Po tihem smo vsi upali, da bo kmalu minilo. A resnica je bila drugačna. V tem letu nas je čakalo veliko novih izzivov. Ko človek dela analizo za nazaj, si ne more misliti, kako in kaj vse smo zmogli, pokazalo se je veliko pomanjkljivosti in še več novih inovativnih rešitev za

naprej. En velik kaos, iz katerega se vsi učimo. Na zasebnem in strokovnem področju. Trenutno si verjetno vsi želimo umiritve in konkretnjše počitka. Ker si to preprosto zaslužimo. Hvala vsem, ker smo skupaj bojevali to bitko.

*Maruša Ahačič,
predsednica sekcije*

PRED UNIVERZITETNO KLINIKO ZA
PLJUČNE BOLEZNI IN ALERGIJO GOLNIK
OD ZUNAJ NI VIDETI STISK ZAPOSLENIH IN
BOLNIH ZARADI COVIDA-19.
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PEDIJATRIJI

Zaradi epidemije covid-19 lani nismo imeli strokovnih srečanj. Dogovorili smo se, da bomo vse načrtovano za lani prenesli v letošnje leto. Upamo, da nam bo uspelo udeležiti večino načrtovanega programa. Skupaj z NIJZ bomo sodelovali na področju cepljenja in objavljali strokovne in poljudne članke, da bi tako povečali zavest staršev in otrok ter mladostnikov za odločitve za cepljenje.

Zaradi covid-19 smo veliko opozarjali na neizvajanje preventivnih zdravstvenih dejavnosti za otroke in mladostnike.

Utrinek iz Pediatrične klinike Kliničnega oddelka intenzivne terapije otrok (Matjana Koren Golja, glavna medicinska sestra)

Pred približno letom smo le poslušali o novem virusu in nekako upali, da bo pozabil na nas. Kmalu smo se srečali z realnostjo, ker je prišel tudi k nam. Nihče ni točno vedel, ali bo in kako bo prizadel otroško populacijo. Na Kliničnem oddelku intenzivne terapije otrok smo se začeli pripravljati in v nekaj dneh pripravili štiri izolacijske prostore. Na srečo smo na oddelku obravnavali le nekaj otrok s pozitivnim izvidom. Zaščitni ukrepi, varovalna oprema in redna testiranja so postali del »normalnega« delovnega procesa, včasih se pošalimo, ko razmišljamo, ali bomo sploh znali še delati drugače. Kljub temu smo preživljali težke čase. Virus ni pozabil na zaposlene. Za več kot eno izmeno osebja je odšlo delat na Infekcijsko kliniko. Čeprav je bil redni operativni program okrnjen, smo zdravili hudo bolne otroke, nekatere tudi na ECMO, in ob upoštevanju že predhodnega kadrovskega primanjkljaja ter vseh odsotnosti zaradi virusa je bilo treba organizirati varno in kakovostno zdravstveno nego. Včasih se vprašam, kako smo zmogli? Zdaj, ko se vse skupaj nekako umirja, ne vem, ali je dovolj le beseda HVALA vsem, ki smo zmogli.

*Ivanka Limonšek,
predsednica sekcije*

VIZIRJI Z MEDVEDKI
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DRUŽINSKI MEDICINI

Leto 2020 nas je zaznamovalo z epidemijo. Delo diplomirane medicinske sestre (DMS) v ambulanti družinske medicine (ADM) se je ustavilo z odlokom ministra za zdravje na področju preventive in področju vodenja urejenih kroničnih bolnikov. Na primarni ravni so se čez noč postavila nova delovišča, ki smo jih zasedle DMS iz ADM in kolegice iz ZVC in CKZ. Pojavil se je strah, negotovost in veliko vprašanj, na katera nismo imeli še vseh odgovorov. Najbolj smo bili v stiski zaradi nezadostne zaščitne opreme. Ob prihodu v službo nismo vedeli, ali bomo osebno varovalno opremo za ta delovni dan sploh imeli. Bili smo res v veliki stiski in strah pred okužbo z novim virusom je naraščal. Kako bo vse skupaj potekalo? Kako se zavarovati pred okužbo, če nimaš ustrezne zaščitne opreme? O virusu in njegovem skitem, prikitem napadanju nismo vedeli vsega ... Kaj bo z našimi domačimi, ali jih lahko

okužimo? Bi se bilo bolje odseliti? Vprašanj nam ni zmanjkalo, odgovorov nismo dobili.

Zasedli smo delovišča v covidni ambulanti, sodelovali pri odvzemu brisov, pregledih pacientov s sumom na okužbo s koronavirusom. Pred vhodi v zdravstvene domove so se postavili šotori za trižiranje. Noben pacient s sumom na okužbo z novim virusom ni smel v ustanovo. Vremenske razmere so bile zelo peštre in smo doživeli v marcu še prave zimske temperature.

Pacienti v ZD niso več prihajali kar tako in nenaročeni, kot smo bili vajeni. So pa začele »pregorevati« telefonske linije. Posledično smo iskali rešitve in vzpostavili so se informacijski centri za sprejem telefonskih klicev in prejemanje elektronske pošte pacientov, kjer so lahko naročali recepte za zdravila, napotnice ... Medicinska sestra je pri tem izvajala zdravstvenovzgojno svetovanje in prevzemala naročila pacientov ter na neki način tudi pomirjala prestrašene paciente, ki so imeli veliko vprašanj in dilem glede virusa. Vseh klicev in posvetov v ADM niso zmogli opraviti. Pri tem so v veliki meri prevzele vlogo odziva na telefonske klice in e-sporočila DMS iz ADM.

Bile smo povsod, le v svojih ambulantah ne. Utrujenost kolegic in kolegov je naraščala, saj so bili urniki dela pestri in iz dneva v dan različni ter na različnih področjih.

Dočakali smo preklic epidemije in končno težko pričakovano vrnitev na

(FOTOGRAFIJE: ARHIV SEKCIJE)

»stara« delovna mesta. Želeli smo nadomestiti zamujene obravnave pacientov, vendar nam ni dobro uspevalo. Epidemija in z njo povezan nov način dela z novimi dejavnostmi je na zaposlenih pustila posledice – utrujenost, izgorelost. Nekateri so v prvem valu epidemije tudi zboleli. Potrebovali smo nekaj premora in počitka – poletje je bilo pred vrati in z njim težko pričakovani dopust. Izkoristili smo ga, kolikor smo ga pač lahko.

Potem smo po poletju zakorakali v jesenski čas. Nismo verjeli, ali pa nismo hoteli verjeti, da se zgodba spomladanskega »obiska virusa« in njegovega širjenja med populacijo lahko še enkrat razbohoti in to v precej večjem obsegu. In se je. Vnovični razglas epidemije v oktobru. Zaradi naraščanja obolelih oziroma oseb s sumom na okužbo je bilo treba zagotavljati odvzeme brisov, ki so iz dneva v dan naraščali. Pri tem smo prevzele DMS ključno vlogo.

Strah smo obvladovali, veliko smo se naučili iz prvega vala epidemije, pa tudi zaščitne opreme je bilo zdaj dovolj. Kako naprej? V drugem valu je minister z odlokom prekinil vse preventivne dejavnosti, ki bi zaradi njene prekinitve ne imele posledic na zdravju ljudi. Delo DMS v ADM je bilo samo še v obsegu vodenja urejenih kroničnih bolnikov. Vendar je bilo poleg rednega dela treba neprekinjeno zagotavljati še vse od zaključka prvega vala epidemije delo v covidni ambulanti, triažiranje na vstopnih točkah ZD, odvzem brisov. Obremenitve z delom so spet naraščale. Urniki dela so bili znova razpršeni. DMS so začele tudi delati in pomagati v ambulanti družinske medicine, ker so kolegice zbolevale in smo se znašli v veliki kadrovski stiski. Dodatno se je pojavila še zahteva ministra za testiranje zaposlenih s HAGT. Ponovno iskanje kadra in reorganizacije dela, kot da imamo

kje še kaj rezerv ... DMS iz ADM smo prevzele še to dejavnost. Koliko časa bomo zmogli? Kako naj vzporedno izvajamo še svoje redne storitve, obravnave v ADM? Delo DMS v ADM se je počasi začelo ustavljati skoraj v celoti. Izvajati smo začeli samo še delo v novih dejavnostih, ki jih je morala zagotavljati primarna raven.

Težko smo čakali dan – v Slovenijo je prišla 26. 12. 2020 prva pošiljka cepiva proti covidu-19. Vendar ob tem težkem čakanju smo se tudi zavedali, da nas čaka dodatna naloga – cepljenje. Treba bo cepiti vsaj 70 % prebivalstva, če želimo ustaviti pandemijo. Kdo bo za to poskrbel? Zopet DMS iz ADM.

Tako se zdaj že ves čas borimo s cepljenjem na vseh koncih Slovenije. Način dobave cepiva je neprijazen. Način ob določenem dnevu v tednu in določena količina. Naročanje cepiva poteka s tedenskim preračunavanjem. Cepivo, ki pride, je v vialah in obstojno krajši čas, razen vektorskega cepiva. Zalog cepiva po ZD nimamo.

Potrebna je izkušena ekipa strokovnih ljudi, ki cepivo pripravljajo v velikih količinah, lahko tudi do 1000 odmerkov cepiva na dan v brizge, ki so potem določene za aplikacijo. Na začetku smo se spopadali s Pfizerjevim cepivom Comirnaty. Viala naj bi vsebovala pet odmerkov cepiva. To cepivo zahteva več pozornosti in natančnosti pri pripravi. Kmalu smo dobili navodila, da viala s cepivom Comirnaty vsebuje šest odmerkov cepiva. KAKO!? DMS, ki smo pripravljale cepivo, smo se spraševale, kako je to možno? Kako naj dobim šest odmerkov in pri tem upoštevam

strokovne smernice za pripravo cepiva, zdravila? Branje navodil, pridobivanje informacij, jeza, negotovost, nasprotje s strokovnimi smernicami za pripravo cepiva ... Vse skupaj nas je spravljal v obup. Ker medicinske sestre nikoli ne odnehamo in iščemo rešitve in možnosti za uspeh ter kakovostno delo, smo se povezale ter strnile znanje in izkušnje, rezultat tega je bil šest odmerkov cepiva iz ene viala.

Druga slaba stran teh cepiv proti covidu-19 pa je kratek čas obstoja, ko je enkrat odtajano in pripravljeno v brizgi.

Da je vse še bolj stresno, pa doživljamo še pomanjkljivosti informacijskih sistemov, ki omogočajo evidenco prijav naročanja oseb na cepljenje in natančno vodenje ter sledljivost opravljenih cepljenj. Ker imamo pri nas več vrst cepiv, pomeni, da moramo voditi natančno evidenco

oseb, kdaj so bile cepljene s katerim cepivom, kdaj ima oseba ponovno revakcinacijo ... tudi strategija cepljenja v naši državi, ki je določena s strani določenih institucij, popestri izvajanje cepljenja. Vsako cepivo ima določen drug časovni razmik med prvim in drugim cepljenjem.

Vsak dan, ko se izvaja cepljenje, imamo verjetno vsi cepilni centri pestre ure ob zaključku cepljenja vabljenih. Takrat se začne »akcija porabe pripravljenega cepiva«. Vedno moroš imeti na rezervi določeno število primernih oseb, ki na tvoj klic čim hitreje pridejo do cepilnega mesta in cepivo lahko porabimo. Si kdaj v težki stiski? Da. Ko ti ne uspe dobiti človeka, ki mu po vseh pravilih igre cepivo pripada. Takrat se odločaš, kaj storiti oziroma kako se odločiti, ali dati cepivo nekemu, ki je vpisan za cepljenje in se na klic za cepljenje hitro odzove, vendar mu še ne pripada, ker ni v pravi starostni skupini, ali pa bo cepivo treba zavreči ...

Vsem kolegicam in kolegom, ki se trenutno ukvarjajo z izvajanjem cepljenja, želim, da zdržimo in precepimo prebivalstvo. Naj bo čim manj stisk in težkih odločitev. Upam, da nam bo s skupnimi močmi uspelo doseči 70 % in da bomo s tem pripomogli k zavezitvi pandemije. Le kaj nas še čaka v prihodnosti? Še dobro, da vsega ne vemo vnaprej. Srečno vsem in ne pozabimo nase! Čuvajmo svoje zdravje in življenje.

*Barbara Bukovnik,
predsednica sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OFTALMOLOGIJI

(FOTOGRAFIJA:
ARHIV SEKCIJE)

Lansko leto je zaznamovala epidemija covid-19. Prizadela je življenje in zdravje več milijonov ljudi po vsem svetu ter obremenila zdravstvene sisteme. Marca se je pri nas začela vojna z novim virusom. Novi virus je povzročil veliko strahu, skrbi, vprašanj in sprememb v vsakdanjem življenju. Vedelo se je, da se bolezen hitro širi in da lahko ogrozi življenje okuženih. V državi so se začeli izvajati ukrepi za zajezitev epidemije.

Tudi bolnišnice so se začele pripravljati na novo bolezen. Poudarek je bil na zaščiti zdravstvenega osebja. Zdravstveni sistem je potreboval zdrave delavce. Zaščita je morala biti temeljita, vendar racionalna, saj je bila otežena dobava zaščitne opreme.

Tudi na področju okulistike smo delovali v smeri zaščite zdravstvenega osebja in pacientov. Zaščititi osebje je bil izziv, saj je pri očesni obravnavi majhna razdalja med zdravstvenim osebjem in pacientom. Glede na stopnjo izpostavljenosti in možnost okužbe pri različnih postopkih in posegih smo uporabljali ustrezno obrazno masko. Za večjo zaščito smo uporabljali vizir. Na biomikroskope smo namestili zaščito iz pleksi stekla.

Delo je potekalo v zmanjšanem obsegu, prilagojeno epidemiološkim razmeram. Izvajala so se nujna zdravljenja oz. zdravljenja, pri katerih bi ob opustitvi le-teh prišlo do poslabšanja zdravstvenega stanja pacienta. Pacienti so na pregled morali prihajati zdravi, brez sprememba in uporabljati so morali obrazno masko. Na obravnave je prihajalo manj ljudi, zato se je lahko vzdrževala varnostna razdalja med njimi. V čakalnicah so bili označeni stoli, na katerih se sme oz. ne sme sedeti.

Naročenih pacientov je bilo manj, toda zdravstveni delavci so imeli dela veliko. Delali so tako na svoji zaščiti kot na zaščiti pacientov. Za vsakim pacientom je bilo treba temeljito razkužiti delovne površine in pripomočke ter prezračiti prostore. Ker pacienti niso imeli sprememba, je osebje imelo več dela tudi zaradi pomoči pacientom. Ti so pomoč potrebovali najpogosteje pri gibanju zaradi slabega vida ali česa drugega.

Za paciente, ki so vstopali v operacijske prostore, so veljali bolj strogi ukrepi. Pred vstopom v operacijski prostor so dobili svežo obrazno masko, pri daljših posegih pa so bili testirani s hitrim testom.

Še en izziv, s katerim smo se srečali, je prerazporeditev na drugo delovno mesto. Z odpiranjem enot za obravnavo pacientov s covidom-19 smo tudi mi bili razporejeni na delo z okuženimi pacienti. Glede na to, da pacient s covidom-19 potrebuje drugačno obravnavo, kot jo sicer izvajamo vsakodnevno, je bil to zelo velik izziv za nas. Pacienti so potrebovali internistično obravnavo, s katero nimamo izkušenj. To je za nas pomenilo veliko novega in drugačnega. Spoprijemali smo se z novimi preiskavami, aparaturami, zdravili, z novimi sodelavci pa tudi z novim deloviščem. Lahko rečemo, da je bila izkušnja zelo stresna in težka. Vendar smo pristopili profesionalno. Preštudirali smo literaturo za obnovitev znanja ter nove sodelavce z več izkušnjami večkrat kaj povprašali, če česa nismo znali narediti. Z delom v covidnih enotah smo si pridobili veliko novega znanja, razširili svoje kompetence in osebno zrastle.

Covid-19 je zelo zaznamoval leto 2020, tako v profesionalnem kot osebnem življenju. V letu 2021 pa se boj nadaljuje ...

*Andreja Marolt,
predsednica sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KIRURGIJI

Kirurška zdravstvena nega je izrazito dinamična in se je ves čas razvijala ob razvoju sodobnih tehnologij in kirurških operativnih tehnik. Zahteva izobražene in usposobljene člane negovalnega tima, ki delujejo avtonomno pri zagotavljanju zdravstvene nege v preoperativnem in pooperativnem obdobju. Strokovna sekcija se trudi izvajati strokovne in programske naloge Zbornice – Zveze na področju strokovnega izpopolnjevanja, strokovnih smernic in standardov ter protokolov. Aktivno se vključujemo v pripravo priporočil za strokovno delo na področju kirurške zdravstvene nege.

Naša vizija je postati strokovni tim, ki bo podpiral kirurško zdravstveno nego, ki bo vključevala z dokazi podprto prakso zdravstvene nege ter širila učinkovito in inovativno prakso.

Zaradi epidemije koronavirusne bolezni »stojimo« oz. nismo zmožni delovati na področju načrtovanih dejavnosti sekcije zaradi čezmernih obremenitev vseh članov v covidnih enotah.

*Adrijana Debelak,
predsednica sekcije*

(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V REHABILITACIJI IN ZDRAVILIŠKI DEJAVNOSTI

Sekcija sester naravnih zdravilišč je bila ustanovljena 17. 9. 1982 na sestanku predstavnic medicinskih sester, zaposlenih v naravnih zdraviliščih in centrih za rehabilitacijo v Rogaški Slatini. 2. 12. 1998 se je spremenil naziv v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti.

Prizadevamo si za strokovno izobraževanje ter povezovanje medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, zaposlenih na področju rehabilitacije in zdraviliške dejavnosti, za sodelovanje z drugimi zdravstvenimi strokovnjaki (zdravniki, fizioterapevti, delovnimi terapevti, respiratornimi fizioterapevti, psihologi, socialnimi delavci ...), saj sodelujemo v skupnih timih in se naše delo prepleta.

Zaradi epidemije smo načrtovani strokovni seminar prestavili v 2021, izdali pa smo zbornik predavanj Ozaveščanje zdravstvenih delavcev o pravilnem premeščanju gibalno oviranih oseb.

Marca in junija lani smo izvedli že šesto izobraževanje za pridobitev specialnih znanj s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami v uriniranju.

Epidemija je okrnila tudi rehabilitacijsko oz. zdraviliško dejavnost. Veliko hotelov in termalnih kopališč, namenjenih rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti, je bilo namreč zaprtih. Redka, ki so delovala, pa so bila dokaj slabo zasedena. Manjši zasedenosti zdravilišč je botroval tudi strah posameznikov pred okužbo s koronavirusom, težje dostopnosti do zdravstvenih storitev in tako manj napotnic za nadaljevanje rehabilitacije v zdraviliščih.

*Bojana Hočevnar Posavec,
predsednica sekcije*

CEPLJENJE IN TESTIRANJE ZAPOSLENIH
(FOTOGRAFIJI : ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ONKOLOGIJI

Zaradi epidemioloških razmer sekcija ni izvedla načrtovanih strokovnih srečanj. Načrtovali smo 47. strokovni seminar z naslovom **Dimenzija kakovosti in varnosti v onkološki zdravstveni negi**, ki smo ga predstavili v leto 2021.

Načrtovali smo tudi učne delavnice **Centralni venski kateter s podkožnim prekatom – venska valvula: vstavitev, zdravstvena nega in oskrba pri bolniku z rakom**, in jih prav tako predstavili v 2021.

Obdobje epidemije covida-19 terja od medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji izjemne psihične in fizične napore. Zavezani smo cilju, da poteka obravnava bolnikov z rakom nepretrgano in neokrnjeno. Srečujemo se s stiskami pacientov; nekateri želijo odložiti zdravljenje, drugi zopet zanikajo simptome, da ne bi bilo njihovo

zdravljenje odloženo. Zdravstvena vzgoja in psihična podpora sta izrednega pomena. Ob vseh naporih pa smo medicinske sestre tudi partnerke, mame, hčerke s čisto človeškimi potrebami, ki jih v tem obdobju preizkušenj pogosto potisnemo ob stran. Upamo na razumevanje svojih bližnjih.

*Ana Istenič,
predsednica sekcije*

(FOTOGRAFIJA: TJAŠA BARBO)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENTEROSTOMALNI TERAPIJI

Pandemija covid-19 je močno vplivala na naše poklicno delovanje tako v bolnišnicah kot tudi v primarnem zdravstvenem varstvu, patronažnem varstvu, kjer smo zaposlene. Tudi naše delovanje v okviru Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji se je zato spremenilo. Najprej smo morali zaradi epidemioloških ukrepov preklicati dvodnevno strokovno srečanje v Zrečah, ki bi moralo biti marca 2020, takrat naj bi izvolili novo predsednico in člane izvršnega odbora sekcije, nato pa oktobra še letno tradicionalno strokovno srečanje enterostomalnih terapevtk. Postavljene smo bile pred nove izzive, načine in možnosti delovanja on line. Tako smo sestankovali na različnih spletnih platformah (MS Teams, Zoom itd.), veliko komunicirali po elektronski pošti, telefonu. Nekatere so bile celo pre-razporejene na druga delovišča, kjer so pomagale svojim kolegicam, ki so skrbele za paciente s sumom ali okužbo s koronavirusom. Na terenu smo bile ves čas pandemije, epidemije v polnem zagonu. Zbornica - Zveza je zelo hitro oblikovala navodila za delo, uporabo osebne va-

rovalne opreme (OVO – nameščanje in odstranjevanje) v epidemiji covid-19, kar nam je bilo v veliko pomoč. V tem času je bila dostopnost pacientov do osebnega izbranega zdravnika otežena. Ravno tako se pacienti niso želeli izpostavljati možnosti okužbe in so se s svojimi zdravstvenimi težavami velikokrat spopadali kar sami, doma. V patronažnem varstvu smo imeli zato veliko več dela kot običajno. Pri svojem delu smo začeli uporabljati nove načine obravnave, kot so svetovanja po telefonu in odgovori po elektronski pošti. Pacienti z izločalno stomo, predvsem tisti, ki so bili po operaciji odpuščeni iz bolnišnice, so nujno potrebovali našo obravnavo, pomoč, svetovanje. Če so bili covid pozitivni, pa je to zahtevalo od medicinskih sester še dodatne napore, uporabo OVO, triažiranje obiskov na domu. Ves čas nas je prevelal strah, da bi se okužile ali bile »asimptomatske« in prenašale okužbo. Tudi paciente s kroničnimi ranami je bilo treba redno obravnavati, saj bi se sicer njihovo zdravstveno stanje bistveno poslabšalo. V primerih zapletov smo se z osebnim izbranim zdravnikom posvetovali po telefonu ali osebno. Uporaba telemedicine bi bila v takšnih primerih zelo uporabna. Obravnava pacientov na sekundarni in terciarni ravni zdravstvenega varstva je bila v času epidemije koronavirusa okrnjena. Vse je bilo usmerjeno na primarno zdravstveno varstvo, še posebej pa smo večje obremenitve ves čas občutili v patronažnem zdravstvenem varstvu.

*Renata Batas,
predsednica sekcije*

ŠOLA ENTEROSTOMALNE TERAPIJE V UKC
LJUBLJANA, JANUAR 2020 –
PODELITEV DIPLOM
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENDOKRINOLOGIJI

Leto 2020 je za Sekcijo v endokrinologiji zanimivo iz dveh vidikov. Slovenija je dobila prva poenotena Priporočila o prehrani in telesni dejavnosti ob sladkorni bolezni tipa 2, drugi vidik je vezan na epidemijo, ko smo vzpostavili izobraževanja za osebe s sladkorno boleznijo tako rekoč čez noč.

O vzpostavitvi edukacije na daljavo

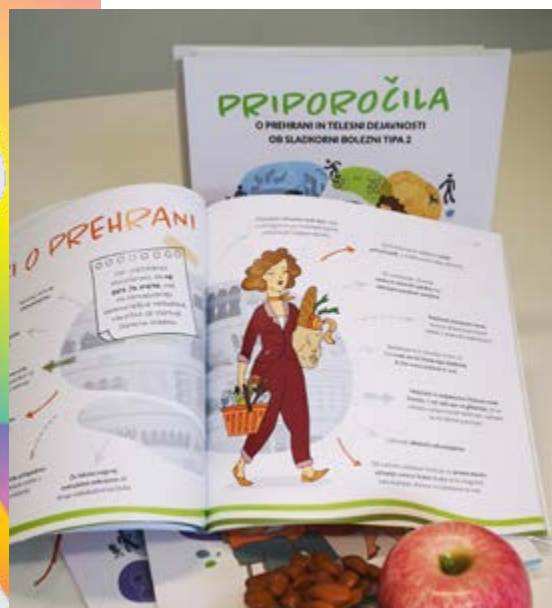
Za varno življenje s povišanim sladkorjem so ključne informacije, znanje in veščine. Epidemija je onemogočila fizična srečanja oseb s sladkorno boleznijo z zdravstvenim strokovnjakom, zato so tako rekoč čez noč nastale nove oblike izobraževanj. Ambulante so po svojih močeh nakupile opremo za videokonference, tablice za spremljanje izobraževanj, kamere, slušalke in drugo. V Ljubljani so prvi začeli voditi nosečnostne sladkorne bolezni preko telemedicinskega centra (ki je bil v prvem valu namenjen covid pacientom). Nosečnice

so dobile merilnik za merjenje glukoze v krvi ter telefon z nameščeno aplikacijo za prenos podatkov iz merilnika v telekomunikacijski center. Osnovna izobraževanja so potekala v manjših skupinah, v živo in preko videokonferenc. Število fizičnih obiskov pacienta v ambulanti se je tako zmanjšalo celo za 80 %. V grobi oceni analize vodenja nosečnic v času epidemije in pred njim lahko kot zanimivost poudarimo, da smo bili v času epidemije bolj uspešni kot v času pred tem. Analiza je še v teku, zato o rezultatih naslednje leto.

Korona obdobje ima tudi dobre plati; starejši in mlajši so se bili prisiljeni naučiti uporabljati sodobno tehnologijo, bolj se je prebudil občutek skrbi za lastno zdravje, več je bilo potrpežljivosti. Upamo, da dobra dejstva ohranimo, ko bo koronavirus preteklost.

Izobraževanje na daljavo je postalo za člane endokrinološke sekcije del vsakdanjika. Na daljavo smo poučevali paciente, ki so zaradi covid-19 dobili povišan krvni sladkor, številni so potrebovali zdravljenje z inzulinom. Fotografija prikazuje utrinek iz sladkega februarja 2021. Prvo e-izobraževanje smo v celoti izvedli 26. 11. 2020, in sicer Sladkorna bolezen in covid-19.

*Jana Klavs,
predsednica sekcije*

PRIPOROČILA O PREHRANI IN TELESNI DEJAVNOSTI OB SLADKORNI BOLEZNI TIPA 2 Z NAMENOM POENOTENJA NASVETOV IN MANJŠANJA BREMENA OSEBAM S SLADKORNO BOLEZNIJO TIPA 2 (FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEFROLOGIJI, DIALIZI IN TRANSPLANTACIJI

Vizija in poslanstvo strokovne sekcije je stalno strokovno in znanstveno usposabljanje izvajalcev zdravstvene nege z organizacijo strokovnih seminarjev, predavanj in tečajev in vseh oblik permanentnega medicinskega izobraževanja, ki ima nalogo posredovati najnovejša spoznanja iz znanosti in prakse v nefrologiji, dializi in transplantaciji; sodelovati s strokovnimi znanstvenimi in izobraževalnimi organizacijami; predlagati in sodelovati v raziskovalnih projektih na področju nefrologije, dialize in transplantacije in nadaljevati pripravo nacionalnih protokolov aktivnosti zdravstvene nege s področja nadomestnega zdravljenja.

V Ljubljani smo januarja 2020 organizirali strokovno srečanje Čas je za PD 2020 – asistirana peritonealna dializa v Sloveniji.

Namen osveščanja o kronični ledvični bolezni je zaustaviti epidemijo kronične ledvične bolezni v razvitem svetu in zmanjšati s tem povezano veliko umrljivost. Kronična ledvična bolezen je namreč zelo pogosta, ima jo vsaj eden od desetih odraslih ljudi. Večinoma je posledica nezdravega načina življenja, ki privede do nastanka sladkorne bolezni, zvišanega krvnega tlaka in srčno-žilnih bolezni. V Sloveniji jo ima več kot 180.000 odraslih ljudi, kar je več, kot je bolnikov s sladkorno boleznijo, več kot 2.000 ljudi pa se zaradi odpovedi ledvic zdravi z dializo ali presaditvijo ledvice.

Usmerjevalni odbor svetovnega dneva ledvic je leto 2021 razglasil za leto »Dobrega življenja z ledvično boleznijo«. Namen je povečanje

znanja in ozaveščenosti bolnikov o učinkovitem obvladovanju simptomov in opolnomočenje bolnikov, da bi lažje dosegali cilje, ki so jim pomembni. Podpora bolnikov z ledvično boleznijo, tudi tistih, ki so odvisni od dialize ali po presaditvi ledvice, in njihovih svojcev v času pandemije in v času drugih zahtevnih obdobj, je izjemnega pomena. Usmerjevalni odbor zato letos poziva k izobraževanju in čim večjemu vključevanju bolnikov v njihovo oskrbo, da bi lahko kljub ledvični bolezni živeli čim bolj običajno in polno.

Naše delovanje bo še naprej usmerjeno v skrb za prehransko stanje pacientov v nadomestnem zdravljenju, pripravi NP s področja hemodialize, revizija protokolov s področja PD, preventivnem delovanju v okviru svetovnega dneva ledvic in lokalnem povezovanju z društvom medicinskih sester ter izdajo strokovne literature.

*Ana Koroša,
predsednica sekcije*

**SEKCIJA
MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
ENDOSKOPIJI IN
GASTROENTEROLOGIJI**

V preteklem letu smo se vsi znašli v izrednih razmerah zaradi epidemije covid-19 s pojavom novih zahtev za delo pod drugačnimi pogoji. Srečevali smo se in se še srečujemo s stalnim mankom kadra, z odsotnostjo zaposlenih zaradi bolezni, s prerazporeditvami z endoskopskih oddelkov na druga delovišča. Lani ob začetku epidemije smo se soočili s pomanjkanjem ustrezne zaščitne varovalne opreme, s posebnimi pogoji dela s covidnimi bolniki. Ves čas pa je bila in je še prisotna preobremenjenost zaposlenih.

Kratek utrinek:

Za medicinsko sestro po 30 letih dela na endoskopskem oddelku, kjer so potrebna posebna specialna znanja, predstavlja prerazporeditev na drugo delovišče velik stres, po drugi strani pa izziv, preizkušnjo ...

Ena od kolegic pravi, da je ta čas poseben in da nam ni samo jemat, tudi daje nam, predvsem pa nas uči živeti drugače. Drugačno življenje v krogu najbližjih, ki si ga po tihem želimo, le ne znamo ga več živeti.

*Marija Petrinec Primožič,
predsednica sekcije*

(FOTOGRAFIJI: MARTINA KOŠNIK)

SEKCIJA REŠEVALCEV V ZDRAVSTVU

Tako kot na vseh ravneh zdravstvene nege, smo bili tudi reševalci v zdravstvu čez noč postavljeni pred dejstvo, da se moramo spopasti z virusom, ki nam je bil v začetku velika neznanica. Nekaj neznanega je še danes – več kot eno leto od prvega okuženega pacienta pri nas. Čeprav se veliko izobražujemo, je delo z okuženimi veliko bolj naporno in stresno.

Po prve okužene (ali samo sum, da gre za okuženo osebo) smo se odpravljali z neko negotovostjo. Skoraj na vseh reševalnih postajah so se postavili trenažni poligoni, kjer smo trenirali slačenje in oblačenje osebne varovalne opreme, bali smo se pred vsem slačenja kontaminiranih zaščitnih oblačil, da ne bi zanesli virusa v svoje vrste. Intervencije, ki so običajno trajale kratek čas, so se v nekem trenutku izredno podaljšale. Ekipa, ki je dobila intervencijo s sumom ali potrjeno okužbo, se je že pred začetkom izvajanja začela oblačiti v zaščitno opremo. Voznik se je zaščitil šele na kraju, medtem ko se je spremljevalec oblačil tudi med vožnjo. Pogosto smo na terenu naleteli tudi na kakšno nesramno in težko besedo svojcev, ker nismo tako kot po navadi skočili iz vozila in odhiteli k pacientu. Na kraju sta se reševalca še zadnjič pregledala,

da sta popolnoma zaščitena in šele nato odhitela k bolniku. Delo v osebni varovalni opremi je izredno naporno, težko. Veliko težav smo imeli, da smo med veliko različnimi tehničnimi sredstvi za zaščito obraza, dihalnih poti in oči izbrali najbolj primerno, ker so se nam vezirji, očala, maske začeli rositi in že po nekaj minutah naporenega dela (reanimacija, prenašanje, iznašanje ...) nismo videli tudi 5 cm pred sabo. Ko pa smo oddali bolnika, je sledila dekontaminacija nas samih, opreme in vozila. Veliko smo opozarjali, da smo kadrovske podhranjeni, opozarjali smo v mirnem času, ko pa je prišlo do izbruha, so bile kadrovske težave še izrazitejše. Naša reševalna vozila po takšni intervenciji niso bila na razpolago še nadaljnji dve uri. Vozilo je bilo treba najprej mehansko očistiti, obrisati s 60- ali več odstotnim alkoholom, potem je sledila parna dezinfekcija (eno uro vozilo neprodušno zaprto) in na koncu še ura zračenja. Ekipa se je stuširala in preoblekla v svežo uniformo. Ker prihajam z največje reševalne postaje, smo imeli v 12 urah v obravnavi tudi po 20 ali več covidnih bolnikov.

V drugem valu (pri nas niti nismo govorili o drugem valu, ker se na naši primarni ravni oskrbe prvi val sploh ni končal) smo samo nadaljevali utečeno delo, tako kot ga opravljamo še danes. Redki so dnevi ali noči, da ne oskrbujemo bolnika, ki je pozitiven na novi koronavirus, vendar nezaupanja in negotovosti ni več čutiti. Zadnje leto smo – tako kot večina zdravstvenih delavcev – pridobili ogromno novih izkušenj, znanj in postali močnejši.

*Danijel Andoljšek,
predsednik sekcije*

PRED NOVO INTERVENCIJO JE TREBA
REŠEVALNO VOZILO TEMELJITO RAZKUŽITI.
(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ZOBOZDRAVSTVU

Dvomesečno zaprtje zobozdravstvenih ambulant je spremenilo dobro organizirano zobozdravstveno dejavnost. V času prekinitve izvajanja zobozdravstvenih storitev so bili pacienti obravnavani po triažnem postopku na informacijskih točkah (IT) in na vstopnih točkah (VT) za zobozdravstvo.

Manuela Kaloh in Vanja Kovačič iz Maribora sta opisali svoje delo v času koronavirusa. Epidemija covid-19 je za zdravstvene delavce posebna izkušnja, ko smo naenkrat padli v nekaj novega, neznanega, skafandri, poseben prostor za oblačenje, pravilno slačenje, nujna previdnost, da se ne okužimo. OVO je definirana za zobozdravstvenega delavca in sodelavca ob zobozdravniškem stolu. V ZD Maribor smo v spomladanskem času odprli urgentno covid zobno ambulanto, kjer imamo recepcijo za sprejem pacientov. Triažiranje nujnih pacientov so prevzeli zobozdravniki, kar je bilo drugim timom v veliko pomoč. Delo je obsegalo le začasne nujne zobozdravstvene storitve ali medikamentozno zdravljenje za odpravo akutne simptomatike.

V vsakem timu sta bili dve zobni asistentki (ZA), ena ZA je asistirala samo pri stolu, druga ZA podajala instrumente in vpisovala v računalnik, tako je delo potekalo strokovno in varno. Tim so sestavljali zobozdravstveni sodelavci iz otroških, odraslih ter nekaterih specialističnih zobnih ambulant. Drugačen način dela nas je medsebojno povezal, tako da smo s skupnimi močmi lažje reševali sprotne problematiko.

ZOBNA ASISTENTKA V OVO
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

Po štirih urah intenzivnega dela brez pijače in sanitarij smo si z veseljem slekli osebno varovalno opremo. Kako uporabljati osebno varovalno opremo, smo učile ena drugo, to nam je predstavljalo veliko breme, ki pa se je včasih končalo tudi s smehom.

Na začetku smo se vsi lovili, s skupnimi močmi smo vse premagali in s ponosom zdaj rečemo, da zmoremo.

Daljša prekinitev izvajanja sistematičnih preventivnih zobozdravniških pregledov majhnih otrok in zobozdravstvenega vzgojnega dela z njihovimi starši/skrbniki povzroča negativne posledice za ustno zdravje posameznih otrok in populacije. Smiselno je, da se te preventivne dejavnosti izvajajo individualno. Za razna individualna navodila in svetovanje staršem/skrbnikom otrok je priporočljiva tudi uporaba telemedicine oz. komunikacija po telefonu ali preko videokonferenc, ki omogočajo tudi v času epidemije skupinsko zobozdravstveno vzgojno delo, npr. razne predavitve za otroke in mladostnike ter predavanja skupinam bodočih staršev o skrbi za ustno zdravje v sklopu priprave na porod in starševstvo.

Ker se zavedamo svojega poslanstva, se bomo po najboljših močeh potrudili, da bomo s to svetovno lekcijo postali še boljši in še bolj povezani, ter dokazali javnosti, da nam delo v infektivnem polju nikoli ni bila neznanka in da smo pripravljene na odgovorno delo po epidemioloških smernicah, ki upoštevajo varovanje zdravja naših pacientov in našega lastnega zdravja.

Naše delo v prihodnosti verjetno ne bo nikoli več enako, kot je bilo doslej, smo pa prepričani, da ga bomo sprejeli kot izziv.

Marina Čok,
predsednica sekcije

SEKCIJA ŠTUDENTOV ZDRAVSTVENE NEGE IN BABIŠTVA

Kovidno leto 2020 je zaznamovalo tudi delo naše sekcije, lahko bi rekli, da tudi pozitivno. Predvsem smo spoznali, da se znamo povezati, da znamo sodelovati in pomagati tam, kjer najbolj potrebujejo našo pomoč. Vsega načrtovanega seveda nismo uspeli uresničiti, smo pa zato naredili veliko na drugih področjih.

Januarja je sekcija študentov pripravila dopis za Upravni odbor Zbornice – Zveze, v katerem je predstavila predloge in pobude študentov zdravstvene nege za izboljšanje in spremembo izobraževalnega procesa na področju zdravstvene nege.

V dopisu smo študenti poudarili in predlagali, naj se študentom povrnejo stroški prevoza na klinično usposabljanje in stroški malice in naj klinični oddelki pripravijo učni načrt za izvajanje kliničnega usposabljanja.

Februarja je Sekcija študentov zdravstvene nege in babištva začela

priprave na likovni natečaj Medicinska sestra in babica – moj heroj. Ker zaradi epidemioloških razmer in razglasitve epidemije natečaj ni bil izveden, se prestavi v 2021.

Marca so se nadaljevale priprave na študentski zdravstveni kamp, ker pa je bila v tem času razglašena epidemija covid-19, je bil odpovedan.

2. aprila so se začele priprave prve ekipe prostovoljcev, študentov zdravstvene nege, ki se je odpravila v Dom starejših občanov Šmarje pri Jelšah.

Pri pomoči domovom starejših se nam je pridružila Zveza študentov medicine Slovenije

Kasneje se je aprila in maja zvrstilo še pet COVID študentskih odprav. Tako se je v pomoč aprila in maja vključilo nekaj več kot 50 študentov in študentk zdravstvene nege, medicine in fizioterapije. Študenti so

pomagali v DSO Ljutomer in DSO Šmarje pri Jelšah, ki ju je takrat covid najbolj prizadel.

Konec aprila se je začela akcija Pošljimo nasmeh, v kateri smo povabili otroke, da narišejo risbico, napišejo pismo, dobro misel za stanovalce domov starejših občanov, ki so bili zaradi epidemije izolirani od zunanjega sveta že več kot mesec. V akciji smo zbrali več kot 1000 različnih izdelkov otrok, ki smo jih razdelili med nekaterimi domovi starejših in tako razveseli stanovalce. V akciji smo sodelovali z Zvezo študentov medicine Slovenije (ZŠMS).

Študenti prostovoljci, ki so pomagali v DSO Šmarje pri Jelšah in Ljutomer, so se udeležili podelitve replike jabolko navdiha, ki ga je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor za požrtvovalnost podelil poklicnim skupinam medicinskih sester in babic.

Junija 2020 se je v dom starejših v Ajdovščini odpravila nova ekipa študentov.

16. oktobra je bil sklican nujni posvet študentov zdravstvene nege ob epidemiji covid-19.

Na posvetu so bili prisotni študenti zdravstvene nege iz Zdravstvene fakultete Ljubljana, Fakultete za zdravstvo Angele Boškin, Fakultete za zdravstvene vede Novo mesto, Fakultete za zdravstvene vede Maribor in Fakultete za vede o zdravju UP.

Sekcija študentov je ustvarila bazo in elektronski obrazec za zdravstvene in socialnovarstvene zavode, ki so izkazali interes za pomoč študentov.

Za namen rednega obveščanja o prostih delovnih mestih v kliničnih in socialnovarstvenih zavodih je Sekcija študentov ZNB ustvarila enotno bazo elektronskih naslovov študentov, ki so izkazali interes za pomoč kliničnim in zdravstvenim ustanovam v času epidemije covid-19. V bazo so bili najprej vključeni študenti zdravstvene nege, kasneje pa se je baza združila še z bazo študentov medicine. Baza se je razširila tudi med študenti drugih zdravstvenih strok. Tako je bilo v bazo vpisanih več kot 1600 študentov.

Za namen koordinacije COVID študentske pomoči je bil ustvarjen tudi

elektronski naslov: COVIDodziv.studenti@gmail.com.

27. oktobra se je v dom starejših odpravila prva ekipa študentov v drugem valu epidemije covid-19.

6. novembra se je Žiga Metelko udeležil drugega sestanka Strokovne delovne skupine za področje kliničnega usposabljanja v okviru študijskih programov s področja zdravstvene nege, babištva, farmacije, medicine in dentalne medicine, ki je potekal na spletu.

Na sestanku je Žiga Metelko skupaj s predstavniki študentov medicine predstavil idejo o organizirani pomoči študentov zdravstvenih strok zdravstvenim in socialnovarstvenim zavodom. Ponovno je pozval k skupnemu sodelovanju med fakultetami ter dekane pozval k prilagajanju študijskih obveznosti za študente, ki so vključeni v proces pomoči.

Novembra smo v domove za starejše poslali 24 ekip študentov.

Decembra 2020 smo skupaj z ZŠMS začeli akcijo Pošljimo nasmeh, v kateri smo zbrali več kot 2000 različnih izdelkov otrok. Izdelke smo razdelili po različnih domovih za starejše.

Zaživela je spletna stran Sekcije študentov ZNB.

Na delo v domove za starejše smo odposlali še devet novih ekip študentov. Od oktobra do konca decembra se je na delo odpravilo 34 COVID prostovoljnih skupin.

*Žiga Metelko,
predsednik sekcije*

V SODELOVANJU JE MOČ.
(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

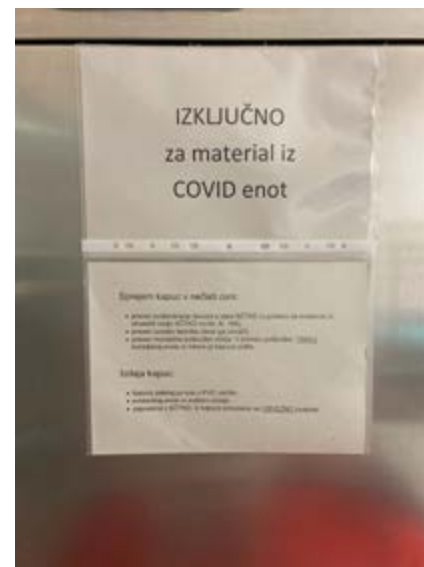

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V STERILIZACIJI

V enotah sterilizacije smo se ob izbruhu epidemije srečevali predvsem z izzivom, kako in s čim reprocessirati OVO, ki ga do tistega trenutka še nismo poznali in nismo imeli izkušenj. Na začetku prvega vala epidemije je bilo zaradi pomanjkanja OVO veliko pritiskov za reprocessiranje OVO za enkratno uporabo, zlasti mask FFP2 in FFP3. Vsak zavod je v danem trenutku uporabljal maske različnih proizvajalcev. Vsem je bilo posredovano priporočilo, da se reprocessirajo vse maske FFP2 in FFP3. Raziskav na tem področju ni bilo. Postopek sterilizacije na materialu, namenjenemu za enkratno uporabo, lahko povzroči nevidne spremembe, ki vplivajo na osnovno kakovost. V primeru mask na prepustnost.

Ugotavljamo, da med zdravstvenimi delavci še vedno prevladuje mnenje, da če je nekaj poslano v sterilizacijo, bo vrnjeno sterilno. Vendar vedno ni tako. Zaposleni v enotah sterilizacije smo morali zlasti na začetku prvega vala epidemije prenesti veliko pritiskov in zahtev po reprocessiranju OVO za enkratno uporabo. Če ne bi imeli znanja in se zahtevam ne bi uspešno uprli s strokovnimi argumenti, bi kolegicam in kolegom zagotavljali zgolj »lažno« varnost. Koronačas je v naših vrstah še dodatno utrdil prepričanje, da je znanje edino pravo in učinkovito.

*Nataša Piletič,
predsednica sekcije*

(FOTOGRAFIJE: ARHIV SEKCIJE)

**SEKCIJA
MEDICINSKIH
SESTER IN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV V
HEMATOLOGIJI**

V Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji imamo dvakrat letno dvodnevno strokovno srečanje. Cilj omenjenih izobraževanj je kontinuirano izpopolnjevanje vseh profilov zdravstvene nege ne samo znotraj hematologije, ampak na vseh področjih, ki se dotikajo hematološkega bolnika. Ta področja segajo od infektologije, transfuziologije, onkologije, osrednjih venskih pristopov, prehrane, psihologije, farmacije, higiene, otorinolaringologije, ortopedije, intenzivne medicine ... do področij, ki so specifična za hematološke bolnike.

Posebnost Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji je obravnava vseh starostnih skupin od otroka do starostnika.

V sekciji skušamo opozoriti na težave, na katere naletimo v praksi in poiskati rešitve ter jih vpeljati v klinično prakso na vseh ravneh zdravstvene oskrbe v Sloveniji. Glede na aktualno problematiko organiziramo strokovna srečanja.

V Sekciji MS in ZT v hematologiji na štiri leta organiziramo mednarodno srečanje.

Srečanje je bilo načrtovano za april 2020, pripravljene smo imeli tako predavatelje kot zbornik na temo transplantacije kostnega mozga, vendar zaradi epidemije covid-19 strokovnega izobraževanja nismo imeli. Ker se je epidemiološka situacija v Sloveniji hitro izboljšala, priprave za naslednje srečanje niso stekle v smeri e-izobraževanj, ampak smo že pripravljeni program predstavili na

jesen 2020. Žal so se razmere znova poslabšale in smo bili prisiljeni tudi jesensko srečanje prestaviti.

Zaradi epidemije in vpetosti osebja v obvladovanje epidemije je žal v letu 2020 zmanjkalo časa za organizacijo izobraževanj. Tako smo se tudi mi nekaj naučili in se konec leta podali v organizacijo e-izobraževanj za leto 2021. V prihodnosti nam tako tudi epidemija ne bo preprečila izobraževanj.

*Boštjan Jovan,
predsednik sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V URGENCI

Na začetku februarja 2020 smo v Ljubljani pripravili 4. strokovno srečanje triažnih medicinskih sester/zdravstvenikov in od 24. do 26. septembra v Šmarjeških Toplicah tečaj Triaža v sistemu nujne medicinske pomoči v Republiki Sloveniji – tečaj triaže po načelih manchestrskega triažnega sistema. Izpeljavo vse drugih načrtov nam je preprečila epidemija.

O epidemiji in koronavirusu so razmišljale Petra Krapež, Vida Bračko, Monika Kralj in Nada Macura Višič

Danes vsak s svoje perspektive gledamo v prihodnost in se sprašujemo, na kakšen način bo trenutna zdravstvena kriza spremenila naš vsakdan. Vprašanja, ki zadevajo celoten razvoj človeške družbe in naših vrednot, te so bile postavljene na preizkušnjo, se vrstijo. V luči epidemije živimo že več kot leto.

Ob prvi razglasitvi epidemije je bilo treba najprej usvojiti znanje oblačenja in slačenja osebne varovalne opreme. Urgentni centri, enote za nujno medicinsko pomoč so postale

prve bojne linije za vse paciente – tako obolele za covidom kot tudi vse druge. Vsekakor je bila potrebna reorganizacija dela na vseh področjih, ločitev čistih od nečistih poti, priprave dodatnih izolacijskih sob, vzpostavitev vstopnih točk pred vhodom z merjenjem telesne temperature in preverjanje epidemiološkega statusa. Večkratne selitve so postale stalnica pri našem delu. Drugi vhodi v bolnišnice so se zaprli, pacienti so bili preusmerjeni na en vhod.

Prvi val epidemije je pokazal veliko iznajdljivosti in prilagodljivosti tako zdravstvenih služb kot zdravstvenih delavcev in številnih posameznikov. Bilo je veliko optimizma in pripravljenosti pomagati kjerkoli in kadarkoli kljub negotovosti, ki nas je spremljala. In prišel je drugi val ... še večji in močnejši. Vendar smo se v vmesnem času veliko naučili in smo danes veliko bolje pripravljeni, morda z manj optimizma, toda z izkušnjami in znanjem.

Delo je postalo še dodatno težje, ker smo bili pri svojem delu oblečeni v popolno osebno varovalno opremo, to je skafander ali plašč, kapa, maske FFP2, vizirji ali pa kar gas maske po celem obrazu. Oprema nas je omejevala pri gibanju, dihanju, da o očalih sploh ne govorimo. Ves čas so se rosila, tako da smo imeli težave tudi z vidom.

Dejstvo je, da zdravstvenih delavcev ni dovolj. Zaposleni so utrujeni, pa vendar ostajajo na svojih mestih.

UDELEŽENCI SREČANJA TRIAŽNIH
MEDICINSKIH SESTER TIK PRED IZBRUHO
EPIDEMIJE
(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

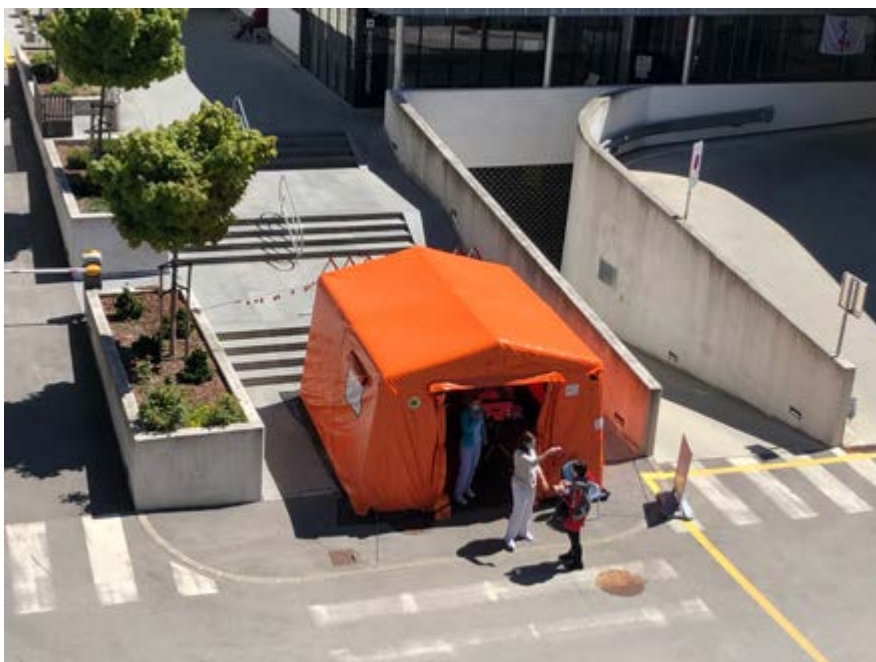
Na področju podhranjenega zdravstva smo običajni predolgo. In šivi so popokali, ko smo si najmanj želeli. Pa vendar smo z nitjo vztrajnosti, potrpljenja in neskončne ljubezni do tega poklica zakrpali to luknjo. Vsaj za zdaj. Ampak četudi bomo imeli najboljše možne respiratorje in n-to število prostih, novih svežih postelj, v novih prostorih in šotorih, z vsemi dodatki javne zmogljivosti, je brez pomena, če za te ljudi ne bomo mogli poskrbeti. In odločevalci – nikar ne govorite, da ni od kod vzeti, ker je.

V vsem tem času smo bili priča zelo pozitivni izkušnji – številni prostovoljci, študentje in zaposleni iz različnih oddelkov so priskočili na pomoč in velikokrat v neobičajnih delovnih pogojih (vstopne točke, šotori ...) pomagali 24 ur na dan, 7 dni na teden. Danes pa mnogi naši sodelavci

pomagajo na covidnih oddelkih. Vsi smo se prilagodili, stopili skupaj in delali za skupni cilj – čim prej premagati oz. obvladati epidemijo. Danes se zavedamo, da se moramo naučiti živeti s covidom in le upamo lahko, da bomo pozitivno izkušnjo prenesli na vsa področja življenja.

Res je tudi, da covid v veliko primerih lahko pozdravimo, ampak le s pomočjo znanja in izkušenj, predvsem pa, ker verjamemo v to bolezen. Zelo verjamemo. Covid in dolga vrsta posledic, ki ga pušča to obdobje za sabo, bomo premagali le, če bomo vsi znali postati ljudje, ki skrbimo drug za drugega. In to je izziv koronačasa.

*Nada Macura Višić,
predsednica sekcije*

VSTOPNA TOČKA V URGENTNI CENTER

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DERMATOVENE- ROLOGIJI

Tako kot mnogi drugi klinični oddelki in zdravstvene ustanove smo se tudi dermatološki oddelki »borili« proti covidu-19. Veliko medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov je bilo prerazporejenih na covidne oddelke. Osnovna dejavnost je bila okrnjena, treba je bilo veliko prilagajanja in improviziranja.

V povezavi s prebolelo boleznijo covid-19 se v dermatovenerologiji pojavlja vedno več sprememb na koži ter tipičnih simptomov, ki jih opisujejo tudi v tuji literaturi. Pojavljajo se spremembe v smislu poslabšanja bolezenskega stanja oz. jih okužba sproži:

- akutna urtikarija oz. angioedem,
- pityriasis rosea,
- vezikulozne spremembe na koži (npr. herpes zoster, drugi virusi),
- pri otrocih spremembe, značilne za Kawasakijevo bolezen (eritem ustnic, razpokane ustnice, diskreten eritem na vekah, eritem rok, edem rok, petehije po koži nog).

*Mojca Vreček,
predsednica sekcije*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NA INTERNISTIČNO- INFEKTOLOŠKEM PODROČJU

Področje Sekcije MS in ZT na internistično-infektološkem področju se prekriva s področji nekaterih ožje usmerjenih strokovnih sekcij, tako je vodilo delovanja usmerjeno v povezovanje in sodelovanje s strokovnjaki raznih področij. Področje našega delovanja se prepleta s problematiko okužb, povezanih z zdravstvom, ki se dotika vseh ravni zdravstvenega varstva. To se je še posebej pokazalo ob epidemiji covid-19.

Predsednica sekcija je članica delovne skupine na Ministrstvu za zdravje za obvladovanje ukrepov za spodbujanje deleža cepljenih v Republiki Sloveniji.

Zelo dejavni smo v Delovni skupini za področje okužb, povezanih z zdravstvom.

Članica IO je koordinator Delovne skupine koordinatorjev za preprečevanje in obvladovanje okužb z virusom SARS-CoV-2 in drugimi nalezljivimi respiratornimi boleznimi

v javnih socialnovarstvenih zavodih in pri koncesionarjih, ki izvajajo zdravstveno nego in zdravstveno rehabilitacijo v javni mreži.

V obravnavi so še trije protokoli, in sicer Izvajanje higijene rok po metodologiji 5 trenutkov za higieno rok, Opa-zovanje doslednosti izvajanja higijene rok in Tehnika razkuževanja rok.

Jana Lavtižar je soavtorica Pripočil za preprečevanje in zaježitev okužb z virusom SARS-CoV-2 v socialnovarstvenih zavodih, ki so nastali v sodelovanju z Zbornico - Zvezo, NIJZ in Ministrstvom za zdravje.

Vsak je nosil svojo zgodbo

Ko sem dobila prošnjo, da strnem nekaj misli o epidemiji covid-19, se mi je zdelo čisto preprosto ... Ko pa sem začela pisati, sem ugotovila, da je ta čas pravzaprav v meni, v nas pustil toliko vsega, toliko zgodb in toliko posebnih občutkov, ki se jih ne da zapisati. Leto 2020, marec je bil, okrog 13.30, spomnim se klica iz urgence: prihaja prvi sprejem. Bili smo pripravljeni, vsaj mislili smo, da smo. Čutila se je napetost, negotovost, strah, vprašanja, na katera nismo našli odgovora. Sledil je drugi, tretji, osmi, petindvajseti pacient ... Oči, večji del obraza so zakrivale maske, vizirji, plašči. Zdelo se je skoraj nemogoče in to dan za dnem. Jutranja kava ni bila več ista. Minili so mesec, dva, trije, skoraj eno leto ... vsak je nosil svojo zgodbo, tisti, ki so zboleli in tisti, ki so se borili. Epidemija koronavirusne bolezni je povsem

(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

spremenila vsakdanji svet. Lahko bi jo poimenovali čas velikih sprememb, čas povezovanja, čas nemira, čas borcev in čas, ki vedno znova kaže, da zmoremo morda nemogoče. (Leonida Perčič Šeligo)

Že konec januarja, ko se je začelo govoriti o širjenju virusa SARS-CoV-2, smo na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja v Ljubljani imeli prve učne delavnice o uporabi OVO. A nekako je vsak v sebi verjel, da bo to spet (na srečo) le »suha« vaja kot v primeru sarsa, mersa, ebole. A nato se je zgodila Italija in začeli smo resno preigravali scenarije, kako bi najbolj optimalno sprejeli in oskrbeli pacienta s koronavirusom. Nešteto vprašanj – kako s perilom, kako s hrano, transport bolnika ... Koliko časa zdržimo v zaščitni obleki? Kje bomo dobili kader, kdaj ga bomo usposobili ... Kako uskladiti utečene posege in postopke, da se izpostavi čim manj osebja? Nato so prišle težave z dobavo OVO. Nekaj časa smo celo zbirali FFP3 maske, če bi jih morali ponovno sterilizirati.

Prišli so prvi pacienti, strah je počasi popustil, vsak dan smo se učili in počasi delo optimizirali. Prišel je tudi kader, ki ni poznal infekcijskih bolnikov, a z neverjetnim žarom so vsrkavali nova znanja. Skupaj smo se učili. Vmes so brneli telefoni iz drugih delovnih okolij, kjer so se malo za nami tudi kolegi in kolegice začeli srečevati s covidnimi bolniki in imeli, tako kot mi na začetku, tisoč in eno vprašanje. Koronačasi nam bodo ostali v spominu kot naporni tako fizično kot psihično in na začetku kot

velika neznanka. A bodo ostali tudi v spominu po tem, da smo v delovnih okoljih znali stopiti skupaj, da smo delali preko svojih zmožnosti, v upanju, da dobimo največjo nagrado – odpust bolnika v domače okolje. Vsak je prispeval, kolikor je največ znal in zmožel – vse svoje znanje in moč. Vsak v ekipi – ne glede na profil – bolniška strežnica, zdravnik, medicinska sestra in fizioterapevt ... In to bo, poleg ozdravljenih pacientov, ostal najlepši spomin. Da zmoremo stopiti skupaj in delati v dobro pacienta. (Veronika Jagodić Bašič in Mateja Tramte)

Veronika Jagodić Bašič,
predsednica sekcije

SEKCIJA IZVAJALCEV ZDRAVSTVENE NEGE IN OSKRBE V SOCIALNEM VARSTVU

Leto 2020 je bilo v znamenju epidemije in izzivov, ki jih nismo poznali. Zelo turbulentno in hkrati poučno leto, ki nam je dalo kar nekaj življenjskih lekcij. Že februarja so se začele priprave na omejitve obiskov in preprečevanje vnosa novega koronavirusa. Spremenile so se prioritete načrta za izobraževanja zaposlenih z velikim poudarkom na preprečevanju prenosa okužb, umivanju in razkuževanju rok, higieni kašlja in pravilni uporabi OVO. V SVZ so se gradile, pripravljale ter oblikovale čiste in nečiste poti, vzpostavljali so se filtri ter zunanje enote.

V SVZ, VDC in CUDV je bilo največ okuženih uporabnikov, stanovalcev in varovancev. Zavodi so bili organizirani v bele, sive in rdeče cone. Zaposleni so obolevali, odhajali v karanteno, bili na čakanju ... Nekaterе storitve (dnevno varstvo) so se popolnoma ukinile, delo je potekalo na daljavo – z veliko prilagajanja. Izvajalci zdravstvene nege so vložili veliko napora in truda za preprečevanje, obvladovanje ter ukrepanje ob pojavu okužbe v zavodih. Potekalo je aktivno sodelovanje z regijskimi koordinatorji za področje SVZ ter strokovno skupino. Tri člane IO

sekcije je MZ imenovalo za koordinatorje. Aktivno smo sodelovali na področju oblikovanja smernic ter dosegli poenotenje pristopov.

V začetku decembra smo začeli redno tedensko testiranje s pomočjo hitrih antigenih testov (HAGT). Testirali smo vse zaposlene v zavodu, ki okužbe s koronavirusom še niso preboleli. Vsakega stanovalca, ki kaže znake slabega počutja, testiramo še danes. Po 20. 12. 2020 smo začeli cepiti prve stanovalce.

Kljub vsemu se je stanje konec leta začelo umirjati. Počasi smo se vpelevali v drugačno organizacijo dela, ki pa še zdaleč ni enaka kot pred pojavom okužbe. Utrujeni, zdesetkani in že tako podhranjeni kadri so dobili še dodatne naloge. Koronakriza je pokazala na pomanjkljivosti v sistemu, ranljivost populacije, pomanjkanje kadra, pomanjkljivosti v kontinuiranem pridobivanju znanja, preseganju kompetenc, pomanjkanju OVO ter utrujenost in izgorevanje kadra. V tem času se je pokazal velik deficit na področju razmejevanja socialne oskrbe in zdravstvene nege.

Pri stanovalcih/uporabnikih pa je ta čas pokazal, da socialna izolacija prinese največje duševne stiske in močno vpliva na krhkost človeka. Ob zagotavljanju vseh priporočil se pokaže ranljivost posameznika ter opozori na nevarnost kršitve dostojanstva človeka – tako uporabnikov kot zaposlenih.

*Slavko Bolčevič,
predsednik sekcije
in Ivanka Limonšek*

(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

Sekcija medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov
v kardiologiji in angiologiji

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KARDIOLOGIJI IN ANGIOLOGIJI

Verjetno si nihče med nami ni predstavljal, da bo virus, ki je bil tako daleč nekje na Kitajskem, s tako močjo in v tako kratkem času dosegel naše kraje. Sprva smo se srečevali s številnimi neznankami – kako pravilno in smotrno uporabiti osebno varovalno opremo, ki nam je je primanjkovalo, kako organizirati delo ob nenehno spreminjajočih navodilih predvsem tam, kjer so bili pacienti okuženi in se je prenos hitro širil tudi na »zdrave« paciente in zaposlene, kako razporediti zaposlene ob velikem izpadu le-teh, kako pojasniti pacientom dolge čakalne vrste ... Minila je pomlad, omejevalni ukrepi so se sprostili in težko pričakovano poletje smo kljub grenkemu priokusu preživeli dokaj sproščeno, kar se je pokazalo že v zgodnji jeseni, ko so okužbe zopet narasle, bolnišnice so povečevale kapacitete za covid

pozitivne paciente, naraščanje okužb pa se kar ni in ni umirilo. Tokrat nismo ustavili ali omejili svojih programov; specialistična ambulantna dejavnost, invazivne ter neinvazivne srčno-žilne preiskave smo izvajali naprej z manjšimi prilagoditvami trenutnim razmeram (izpolnjevanje vprašalnikov, testiranje pacientov na covid-19, razkuževanje in zračenje prostorov, smotrna uporaba osebne varovalne opreme, tedensko testiranje zaposlenih, sive cone, socialna distanca ...). Tokrat je bilo malo lažje, ker smo se v primerjavi s prvim valom že veliko naučili in uporabili pridobljene izkušnje. V začetku novega leta smo končno dočakali tudi težko pričakovano cepivo. Številke se počasi, a vztrajno obračajo navzdol, kar nam vliva upanje na boljše čase.

Zato naj bodo izzivi koronačasa kot pravljica s srečnim koncem: precepljene bo 95 % svetovne populacije in virus bo le še grenak spomin na leto 2020.

*Irena Trampuš,
predsednica sekcije*

IZVRŠNI ODBOR SEKCIJE MS IN ZT V
KARDIOLOGIJI IN ANGIOLOGIJI
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V MANAGEMENTU

Izzivi managementa v času epidemije covid-19

Epidemija covid-19 je predstavljala velik izziv za management v zdravstveni negi, saj je bilo treba vzpostaviti delovanje novih zdravstvenih timov ter zagotoviti strokovno in varno zdravstveno nego pacientov. Zdravstvena obravnava pacientov obolenih za covidom-19 je predstavljala izziv tako z vidika stroke kot organizacije dela, hkrati pa je bila velika osebna preizkušnja za vsakega posameznega zdravstvenega delavca.

V Splošni bolnišnici Celje smo med zaposlenimi, prerazporejenimi na covidne oddelke, izvedli raziskavo. Ugotoviti smo želeli, kako je prerazporeditev vplivala na njihovo psihično počutje, s kakšnimi dilemami so se soočali ter kakšna dodatna znanja in veščine so pridobili na strokovnem področju.

Raziskava je pokazala, da so se zaposleni ob prerazporeditvi na drugi

oddelek soočali s stresom, ker so se zavedali zahtevnosti in kompleksnosti zdravstvene nege pacientov obolenih za covidom-19. Pridobljena dodatna strokovna znanja in izkušnje ter povezanost članov timov zdravstvene nege so dejavniki, ki so vplivali na to, da sta dve tretjini zaposlenih izkušnjo prerazporeditve ocenili pozitivno. Zaposleni, ki so bili prerazporejeni na kirurške necovidne oddelke, so v primerjavi s tistimi na covidnih oddelkih pridobili manj strokovnega znanja, bili manj zadovoljni z organizacijo zdravstvene nege, vendar so izkušnjo prerazporeditve prav tako ocenili pozitivno.

Epidemija je predstavljala pomembno spodbudo za inovativno ukrepanje. Evalvacija za management predstavlja vodilo za nadaljevanje procesa rotacije kadra tudi v običajnih razmerah z namenom kontinuiranega izobraževanja in usposabljanja kadra zdravstvene nege. Hkrati pa predstavlja pomembno prednost pri upravljanju s kadrovskimi viri tudi ob morebitnih novih izrednih razmerah v prihodnosti.

mag. Darja Plank in Tatjana Dvoršak

IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO
(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEVROLOGIJI

Menimo, da se skladno z razvojem strokovnih področij v zdravstveni dejavnosti, večjo specializacijo na področju nevrologije in razvojem novih tehnologij izkazuje tudi vedno večja potreba po specialnih znanjih v dejavnosti nevrološke zdravstvene nege. Obseg znanja, ki ga medicinske sestre potrebujejo pri svojem delu, se nenehno povečuje in s tem se spreminjajo tudi njihove kompetence. Kompetenca pomeni več kot samo znanje, veščino in spretnost pri izvajanju profesionalnih zahtev, pomeni sposobnost prenosa znanja in spretnosti v prakso. Prav zato bodo po vzoru razvitih držav vedno bolj pomembni izobraževanje, raziskovanje, specialna znanja, klinične specializacije in delovanje na dokazih podprte zdravstvene nege. Bolj kot kadarkoli se kaže potreba po integrirani zdravstveni obravnavi, raci-

onalizaciji dela, strokovnosti dela in večji samostojnosti dela.

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji si prizadeva za razvoj stroke zdravstvene nege nevrološkega bolnika.

Spomladi leta 2020 smo imeli v načrtu strokovno srečanje v Termah Dobrna, vendar je zaradi epidemije covid-19 strokovno srečanje odpadlo.

V posebnem letu, letu 2020 oziroma koronačasu, se mnogi sprašujemo: Za kaj se je vredno boriti? Prav gotovo dobimo veliko različnih odgovorov, toliko kot nas je različnih ljudi. Verjamem pa, da se medicinske sestre borimo za ljudi, paciente, varovance ... Zanje moramo vedno narediti največ, vse, kar zmoremo in znamo.

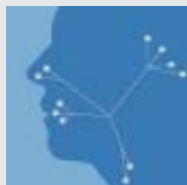
vse, kar zmoremo in znamo.

V sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov se zavedamo, da je pred nami še veliko izzivov, a tudi velika priložnost, da se aktivno vključimo v prizadevanja za razvoj stroke zdravstvene nege in sodobno obravnavo nevrološkega pacienta.

*mag. Maja Medvešček Smrekar,
predsednica sekcije*

ZAŠČITIMO SEBE IN PACIENTE.
(FOTOGRAFIJI: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OTORINOLARIN- GOLOGIJI

Lansko leto je bilo zares posebno. Spomladi, ko so se začele pojavljati okužbe s koronavirusom, smo se srečevali s strahom, negotovostjo in upanjem, da bodo razglašene izredne razmere kratkotrajne. Zdaj, leto po začetku epidemije, namesto strahu in negotovosti občutimo utrujenost, ampak kljub temu moč in pogum, da virus premagamo.

Zdaj že vemo, da se prvi znaki okužbe kažejo kot prehlad, bolečine v žrelu, glavobol ... To so znaki, s katerimi pacienti pridejo najprej k otorinolaringologu. Dela nam ni zmanjkalo, še povečalo se je, čeprav smo 15 odstotkov zaposlenih v zdravstveni negi morali prerazporediti na druge covidne oddelke. Prav tako smo se srečevali z vdorom virusa v delovno okolje, zbolelo je veliko zaposlenih in pacientov.

Glede na to, da predstavljajo ORL pacienti visoko tveganje za prenos

okužbe (aspiracija sodi med poseg z visokim tveganjem za okužbo), smo delovali strokovno in kolegialno. Je pa izredno zahtevno delati v popolni varovalni opremi v skrbi, da okužbe ne prenesemo na druge paciente in svoje kolege ter ne nazadnje na svoje domače.

Trenutno delujemo tako, da so vsem pacientom, ki so sprejeti na kliniko na predviden poseg, odvzeti brisi na covid, ter počakajo v sivi coni, dokler ne dobimo negativnega izvida. Šele nato so premeščeni na oddelke. Za zdaj nam ta način dela ustreza, delež pozitivnih je zelo majhen in upam, da bo tako tudi ostalo.

Sonja Krajnik, predsednica sekcije

(FOTOGRAFIJA: ARHIV SEKCIJE)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V PROMOCIJI ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENI VZGOJI

Izvajalke zdravstvene vzgoje in preventive o času epidemije covid-19

»Spomladanski in jesensko-zimski val epidemije sta nam dodobra zapletla profesionalno življenje. Z odredbo Ministrstva za zdravje se je ustavilo preventivno delo v primarnem zdravstvenem varstvu. Lahko se izvajajo preventivni obiski in pregledi otročnic, novorojenčkov ter sistematski pregledi in cepljenje otrok in mladine. Zdravstvenovzgojno delo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in izvajanje delavnic v zdravstvenih domovih in lokalnih skupnostih za odraslo populacijo, ki jih izvajamo zaposleni v zdravstvenovzgojnih centrih (ZVC) in centrih za krepitev zdravja (CKZ), je v celoti odloženo. Izvaja se le program Priprava na porod in starševstvo v prilagojeni obliki na daljavo.

Vsi strokovnjaki, ne glede na zdravstveno izobrazbo, smo premeščeni na vstopne triažne točke zdravstvenih domov, ki so različno locirane. Med drugim imajo to točko nekateri zdravstveni domovi zunaj, pod šotori in »rizične« paciente za merjenje vitalnih funkcij, snemanje EKG, prevezo ran ... namestijo v zabojnik, kjer jih obravnavajo iste medicinske sestre, ko se oblečejo v OVO. Medicinske sestre iz CKZ/ZVC opravljamo aktivnosti, kot so odvzemi brisov za testiranje na SARS-CoV-2, delamo v covidnih ambulantah za okužene paciente bodisi kot koordinatorke bodisi neposredno s pacienti, prav tako delamo tudi v ambulantah nujne medicinske pomoči, nudimo psihološko telefonsko podporo, podporo ambulantam za kličočke

paciente, ki nikakor ne morejo priklicati ambulante svojega zdravnika zaradi receptov, napotnic, posvetov, pregledov ... Potrebna je polna mera potrpljenja, dobre volje in strokovnosti, da nejevoljne paciente umiriš. V letu 2021 izvajamo tudi cepljenja. Delovni čas se je spremenil, veliko jih dela po 12 ur, potrebna so nadomeščanja odsotnih sodelavcev.« Sanja Vrbovšek

»Vodstva šol in razredniki iz posameznih šol si želijo, da bi na daljavo izvedli zdravstvenovzgojne delavnice za posamezne razrede in oddelke, ki smo jih načrtovali že na začetku šolskega leta. Kljub prepovedi ostajamo v stiku s pacienti, s katerimi smo prekinili izvajanje delavnic, vsaj po telefonu, saj bomo po sprostitvi ukrepov z njimi nadaljevali prekinjeni program. Pacienti so veseli klicev, želijo in komaj čakajo nadaljevanje delavnic. Zaradi zasedenosti na drugih deloviščih ne moremo obveščati pacientov in komunicirati z njimi in širšo javnostjo preko spletnih portalov, kar je tudi pomemben del dejavnosti centrov za krepitev zdravja. Naša zdravstvenovzgojna vloga je na vseh področjih omejena ali popolnoma zaustavljena.« Tadeja Bizjak

»Kot patronažna medicinska sestra naj povem, da je naša primarna vloga preventiva naših pacientov na domu, to je usmeritev v krepitev zdravja in preprečevanje bolezni. V času epidemije pa je bila ta naša primarna vloga okrnjena zaradi hitrejšega odpuščanja bolnikov iz bolnišnic v

domačo oskrbo (povečanje obiskov patronažne zdravstvene nege) oz. po odredbi izvajanje le tistih preventivnih obiskov, ki so nujni (novorojenčki, otročnice). Drugo pa smo lahko opravljale le kot e-posvet (preventivni obiski kroničnih pacientov). Že sama uporaba ustrezne osebne varovalne opreme podaljša čas obravnave in je strokovno zahtevnejša. Opažamo, da je preventiva še kako pomembna pri starejših pacientih, ki komaj čakajo, da jih obiščemo, jim svetujemo, kako se pravilno obnašati v času epidemije, o pomenu cepljenja proti covidu-19 ipd.

Kot koordinatorka za področje zdravstvene nege Pomurja za socialnovarstvene zavode sem skozi to vlogo spoznala, da je eden najpomembnejših ukrepov preventiva: izvajanje delavnic pravilne uporabe osebne varovalne opreme – teoretično in praktično usposabljanje vseh, ne samo zdravstvenih delavcev, ki so v stiku z oskrbovanci socialnovarstvenih zavodov, higiena rok ... To nam počasi, predvsem skozi drugi val epidemije, s pomočjo Zbornice – Zveze uspeva. Je pa treba vsake toliko časa delavnice v svojih delovnih okoljih obnavljati, da smo vseskozi pripravljeni in usposobljeni za pravilno uporabo osebne varovalne opreme.

Verjamem, da se bomo iz te epidemije vsi skupaj nekaj naučili in na tem samo še gradili. Kajti le tako nam vsem skupaj lahko uspe – ne glede na to, na kateri ravni zdravstvenega varstva delujemo – preprečiti in zaustaviti širjenje virusa SARS-CoV-2.«
Mirna Nemanič

»Pred zdravstvenim domom je velik šotor in dva zabojnika za pregled »rizičnih« pacientov. Ves čas, odkar sem na triažni točki, trepetam in upam, da se ne okužim. Res je, da imamo na voljo dovolj zaščitnih sredstev, vendar je delo tako dinamično in stresno, da moraš biti zelo previden, hkrati pa tudi učinkovit, da česa ne spregledaš. Skozi triažo gredo vsi naročeni pacienti v zdravstveni dom, tiste, ki so »rizični«, pa namestimo v zabojnik. Obleči si je treba zaščitno obleko ter opremo in šele potem obravnavamo pacienta (merjenje vitalnih funkcij, snemanje EKG, preveza ran itd.). Za vsakega pacienta si vzamemo čas in poudarimo, kako pomembno je razkuževanje rok, pravilno nošenje maske in ohranjanje fizične razdalje.

Vmes so še telefoni, naročanje zdravil in posredovanje napotnic, naročilnic in druge dokumentacije. Ko hkrati pride več pacientov, včasih tudi ne veš, kaj bi ... Potrebna je polna mera potrpljenja in dobre volje, da nejevoljne paciente umiriš.

Določene dneve vodim evidenco počutja in simptomov covid pozitivnih pacientov. Pri nas je zaposlenih pet zdravnikov in res je veliko okuženih. V telefonskih razgovorih s pacienti zdravstvena vzgoja pride res do izraza, saj gre za svetovalno delo. Pacienti so za klic neizmerno hvaležni, saj imajo možnost spraševati in tako razrešiti določene dileme.

Kolegica se je okužila in zbolela in se šele zdaj vrača na delovno mesto. Sama sem bila že dvakrat cepljena in srčno upam, da se bom okužbi izognila, čeprav nič več ni gotovo.

Srčno si želim in upam, da bomo tudi me, medicinske sestre iz CKZ, lahko čim prej nadaljevale preventivno dejavnost, saj pacienti in vodstva šol že sprašujejo in nas želijo nazaj ...« Tadeja Škrget

Izbrala in uredila
Majda Šmit, predsednica sekcije

de la
SKUPINE

DELOVNA SKUPINA ZA NENASILJE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije je leta 1999 imenovala Delovno skupino za nenasilje v zdravstveni in babiški negi. Ob ustanovitvi se je delovanju delovne skupine pridružil tudi Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije. Delovna skupina je začela delovati leta 2000.

Cilji našega delovanja so ozaveščanje članic in članov Zbornice – Zveze ter širše javnosti o problematiki nasilja v družbi, posebno o nasilju v zdravstvu, medosebnih odnosih in nasilju na delovnem mestu; kako prepoznati, preprečiti in obravnavati nasilje na delovnem mestu.

Sodelujemo v projektih in kampanjah nevladnih organizacij, ki delujejo na področju preprečevanja nasilja v družbi in raziskujemo pojavnost, vzroke, posledice ter dejavnike tveganja za nasilno komunikacijo in nasilje samo.

Lani smo v Utripu objavili kar nekaj besedil na temo nasilja, komunikacije in poklicne etike v zdravstvu, npr. Pomen komunikacije v kriznih razmerah, Čas epidemije v luči poklicne etike izrednih razmer, Netično prikazovanje prizorov z intenzivne enote Infekcijske klinike UKC Ljubljana v medijih, 20 let Delovne skupine za nenasilje v zdravstveni in babiški negi: Skupaj proti sistemskemu in medosebnemu nasilju v družbi! in pod istim naslovom pripravili tudi plakat.

Vodstvom zdravstvene in babiške nege v zdravstvenih in socialnovarstvenih

zavodih smo marca 2020 poslali priporočila »Kako komunicirati in reševati konfliktne situacije v izrednih razmerah?«, aprila pa »Pomen komunikacije v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih«. Ravno tako aprila smo vodstvom zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov ter medijem posredovali priporočila za bolj humano in občutljivo prikazovanje najtežjih situacij pri zdravljenju v času epidemije covid-19.

Prevedli in priredili smo sporočili ICN o ogroženosti MS zaradi pandemije in ga posredovali vodstvom zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodov in o podpori ter zaščiti zaposlenih v zdravstveni in babiški negi.

Pobudo za etično poročanje o zdravljenju bolnikov s covidom-19 in o umrlih pacientih na oddelkih za intenzivno nego smo naslovili na varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenije Ilinko Todorovski in na STA.

V času epidemije je Dora Lešnik Mugnaioni od 16. 3. 2020 do 15. 5. 2020 članom Zbornice – Zveze svetovala po telefonu in jim nudila psihosocialno podporo. Na podlagi zaznane problematike so bila pripravljena tudi priporočila »Pomen komunikacije v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih«.

Na 17. Simpoziju zdravstvene in babiške nege Slovenije smo sodelovali s prispevkoma Ali je kultura nenasilja naša vrednota? (Dora Lešnik Mugnaioni) in V timu imamo problem ... Ali vidimo več možnosti za rešitev? (Irena Špela Cvetežar, Aljoša Lapanja, Vesna Sekelj Rangus)

Na simpoziju je Zbornica - Zveza ob 20-letnici delovne skupine članicam, ki so v DS od začetka, podelila priznanja Ireni Špeli Cvetežar, Moniki Ažman, Darinki Klemenc in Dori Lešnik Mugnaioni.

V DS smo bili med epidemijo posebej pozorni na etične, strokovne in »nenasilne« vidike medijskega poročanja ter na uporabo prizorov in fotografij, ki v ljudeh vzbujajo nelagodje, stisko

in strah ter posegajo v človekovo dostojanstvo. Zlasti smo zaznali te etično sporne prakse pri medijskem prikazovanju dela v intenzivnih enotah (razgaljeni, predvidoma tudi umirajoči pacienti, krste na hodnikih klinik itd.). Na to smo se odzvali najprej s pobudo UKC Ljubljana glede fotografij infekcijske klinike na njihovi spletni strani, nato pa podobno pobudo poslali še RTV Sloveniji (varuhinji pravic gledalcev in poslušalcev RTV) in STA.

Irena Špela Cvetežar, Dora Lešnik Mugnaioni, Darinka Klemenc

MEDNARODNI DNEVI BOJA PROTI NASILJU NAD ŽENSKAMI
29. 11. - 10. 12. 2020

SKUPAJ PROTI SISTEMSKEMU NASILJU V DRUŽBI!

SOODLOČANJE O ZDRAVSTVENI POLITIKI V SLOVENIJI JE NAŠA PRAVICA IN DOLŽNOST! BREZ MEDICINSKIH SESTER IN BABIC NI ZDRAVSTVENEGA SISTEMA! PROTI NASILJU NAD ŽENSKAMI IN OTROKI V DRUŽINI, NA DELOVNEM MESTU IN V DRUŽBI! ZA STROKOVNO, ETIČNO IN PROFESIONALNO DELOVANJE V ZDRAVSTVU! ZA POŠTENO DELO - POŠTENO PLAČILO! SOLIDARNO ZA KOLEGICE IN KOLEGE! HUMANO ZA PACIENTE IN PACIENTKE!

**ZA VSE ZDRAVSTVENE DELAVKE
IN DELAVCE!**

**DOSTOJANSTVO
ZA VSE PACIENTE IN PACIENTKE!**

ZA SPOŠTLJIVO KOMUNIKACIJO NA DELOVNEM MESTU! ZA ENAKE MOŽNOSTI IN SPOŠTOVANJE RAZLIČNOSTI! ZA VARNO DELOVNO OKOLJE! ZA TRANSPARENTNO, PRAVIČNO, STROKOVNO VODENJE! ZA ETIČNOST V MEDOSEBNIH PROFESIONALNIH ODNOSIH! PROTI TRPINČENJU, SPOLNEMU NADLEGOVANJU IN DISKRIMINACIJI NA DELOVNEM MESTU! PROTI VSAKRŠNI OBILIKI ZLORAB V DRUŽINI, NA DELOVNEM MESTU IN V DRUŽBI!

SKUPAJ PROTI MEDOSEBNEMU NASILJU V DRUŽBI!

2000 2020
DELOVNA SKUPINA ZA NENASILJE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI
20 let delovanja

PLAKAT SKUPAJ PROTI SISTEMSKEMU IN MEDOSEBNEMU NASILJU (ARHIV DELOVNE SKUPINE)

DELOVNA SKUPINA ZA PALIATIVNO ZDRAVSTVENO NEGO

Kako se je začelo? Najprej je virus nekje daleč, na Kitajskem. Saj se nas skorajda ne tiče. Če slučajno pride do nas, smo okvirno določili le bolniški oddelek, kjer bi izolirali obolele. A kaj kmalu oboleli za virusom v Italiji, v naši najbližji soseščini in kmalu prvi primer v Sloveniji. Začeli smo intenzivne priprave; renoviranje, ureditev prostorov, zbiranje zaščitne opreme, sestanki, izobraževanja, delavnice o uporabi osebne varovalne opreme ... in strah pred neznanim. Bo dovolj zaščitne opreme, se bomo okužili, prenesli okužbo na svoje najbližje, na prijatelje, sodelavce ...?

Potem pa prvi klic, naj pridemo v službo, ker bodo pripeljali obolele, ob pol osmih zvečer. Prišli smo, s kovčkom v avtu, malo prestrašeni, tudi radovedni ... le kako bodo videti ti pacienti. Čakali smo, pa ni bilo nič, ker pacient ni želel v bolnišnico.

Naslednji dan je bilo v službi nape-to, bomo dobili pacienta s covidom ali ne. Po službi smo še malo čakali, potem smo dobili obvestilo, naj gremo domov. Pa do doma niti prišli nismo. Že med potjo telefonski klic, naj se vrnemo na delovno mesto. Spet smo čakali, kakšni dve uri, potem pa se je oglasil telefon. Zdravnik je rekel, da naj oblečemo zaščitno opremo. Na vratih je pozvonilo. Torej gre zares, prispel je prvi bolnik s covidom. Zaščiteni z osebno varovalno opremo smo najprej zagledali prav tako oblečenega kolega – reševalca in nato dva pacienta; gospo z demenco, ki je že tako izgubljena v prostoru in času nezaupljivo gledala »čudne prikazni«, in gospoda, ki je lepo sledil našim navodilom in pojasnilom. Pacienti kot pacienti, takšni kot vedno, smo si kar oddahnili. Pacientoma smo pojasnili, da

smo zdravstveni delavci, da smo tako oblečeni zaradi zaščite pred virusom, ki je zelo nalezljiv, pa nas je gospa kljub temu gledala nekam čudno, pa saj smo res bili videti nekam nenavadno.

V rdeči coni smo se najprej malo težje znašli, imeli smo začetne težave s pretesno zategnjenimi očali, da ti skoraj polovica glave odpade, pozabili smo prinesiti copate za paciente – pomagala je kolegica zunaj izolacije, pa prepotena telesa pod neprepustnimi plašči, zarošena očala, da lahko kaj vidiš le skozi ozko sled, ki jo je pustila kapljica kondenza, spolzela po notranjosti očal ... Pa smo se učili in sproti reševali probleme, če so to sploh bili.

Avtomatsko se je oblikovalo popolno timsko delo. Zavedanje, kako zelo smo pri delu odvisni drug od drugega, se je pokazalo v polni luči, pa naj je šlo za pomoč sodelavcev iz bele cone, za psihično tolažbo in podporo, premagovanje strahu, spodbudo, bili smo kot ena velika družina.

Ob delu smo spoznavali potrebe pacientov. Zavedanje, da je pri pacientih s covidom-19, ki imajo pridruženo še kakšno kronično obolenje, verjeten hud ali celo kritičen potek bolezni, ki se običajno slabša nenadno in hitro, nas je spodbudil k sprotnemu, čim hitrejšemu zaznavanju njihovih potreb, h kontinuiranemu opazovanju in spremljanju vitalnih funkcij ter takojšnjemu ukrepanju ob poslabšanjih. Potreba po hidraciji pacientov, preoblačenje in nega zaradi potenja so bili izraziti. Srečevali smo se s problemom komunikacije tako s pacienti kot tudi med sodelavci. Z naglušnimi pacienti smo se težko sporazumevali v zaščitni

opremi. Pacienti niso poznali naših obrazov, zato smo bili toliko bolj prijetno presenečeni in navdušeni, če so nas poklicali po imenu in nas kljub zaščitni opremi prepoznali. Pri komunikaciji med sodelavci v timu je postalo nepogrešljivo orodje telefon, vsaj kar se tiče komunikacije med sodelavci v rdeči in beli coni.

Največji izziv pa je bila seveda onemogočena komunikacija med izoliranimi pacienti in njihovimi bližnjimi. Obiskov svojcev pri pacientih v prvem valu epidemije ni bilo. Zato je bila naša poglobljena vsakodnevna skrb, da so imeli pacienti delujoče mobilne naprave, da smo jim pomagali pri vzpostavljanju stika s svojci po telefonu ali Skypu, da smo bili dosegljivi za informacije svojcem ves čas. Ko so bili dovoljeni obiski pacientov v drugem valu epidemije v rdeči coni, smo medicinske sestre z veseljem priskočile na pomoč svojcem pri oblačenju in odstranjevanju osebne varovalne opreme in bile smo nepopisno zadovoljne ob sijočih obrazih pacientov, ko so jih v bolniški sobi obiskali bližnji.

Veliko pacientov, ki so bili hospitalizirani zaradi covid-19, je tudi umrlo. Spremljanje umirajočih in njihovih bližnjih, ki v teh težkih trenutkih ne morejo biti ob svojcu, je za medicinsko sestro poseben izziv. Zadovoljevanje psihofizičnih, socialnih in duhovnih potreb pacientov in svojcev, strokovna oskrba v zadnjem obdobju življenja in med umiranjem, podpora družini med boleznijo in med žalovanjem so elementi paliativne oskrbe, ki zahtevajo dodatno znanje in usposobljenost zdravstvenega kadra. Zato smo v delovni skupini za paliativno zdravstveno nego ponosni, da smo na tem področju

izobrazili že dve generaciji medicinskih sester in upamo, da so pridobljeno znanje uporabile za premagovanje stisk pacientov, njihovih bližnjih in za premagovanje svojih lastnih stisk.

Potem pa se je zaustavilo še javno življenje, prepoved druženja in gibanja, dvanajsturni delovni čas, zaprtje šol in vrtcev, zdravstveni delavci pa pozvani, naj ne izostanemo z delovnega mesta. Toliko problemov ... bi rekel pesimist, ali pa toliko izzivov, bi rekel optimist. Mi smo optimisti. Pa kaj, če ne moremo s kolegico na kavo po napornem delovnem dnevu, se pa družimo po Skypu. Izobraževanje kar z domačega kavča je, če dobro premislimo, zelo praktično. Pa veselje ob takšnih malenkostih, kot je povzpeli se na hrib blizu doma, ko ne smeš v drugo občino, spoznavati lepote Slovenije, ko ni priporočljivo potovati zunaj meja naše države. Ko imaš po 12-urnem delavniku res prosti dan in te ne pokličejo v službo zaradi obolele kolegice. Da nekoga, ki ne verjame, da virus obstaja in verjame tistim, ki trdijo, da je vse potegavščina, prepričaš, naj se drži vseh predpisanih ukrepov, saj se vsak dan srečuješ s hudo bolnimi zaradi koronavirusa in tudi z umiranjem in smrtjo. Da je s skupnimi močmi možno, kljub že tako premalo kadra v zdravstveni negi, tudi ob še dodatnem izpadu kolegic in kolegov zaradi okužbe s koronavirusom ali karantene, zagotoviti kakovostno in varno zdravstveno nego pacientov. Pa da si, čeprav delaš z okuženimi pacienti, skoraj edini v ulici, ki se ni okužil s koronavirusom. Pa da si kot medicinska sestra med prvimi v dolgi vrsti, že cepljenimi proti covidu ...

Torej izzivi koronačasa so res izzivi v pravem pomenu besede, ki smo jim kos le s skupnimi močmi in zahvaljujoč vsem, ki delamo v zdravstveni negi. Zato hvala medicinskim sestram v bolnišnicah, ki skupaj z neprecenljivo pomočjo študentov in prostovoljcev učinkovito in kakovostno izvajamo svoje poslanstvo. Hvala patronažnim medicinskim sestram za oskrbo pacientov na domu, sodelavcem na primarni ravni, strokovnim sodelavcem in prostovoljcem Slovenskega društva hospic za spremljanje neozdravljivo bolnih in umirajočih ter njihovih bližnjih, pa medicinskim sestram, bolničarjem in negovalcem v socialnih zavodih, hvala tudi zaposlenim medicinskim sestram v izobraževanju, da ves ta čas skrbijo za izobraževanje naših prihodnjih kolegic in kolegov. Hvala tudi upokojenim medicinskim sestram, ki nas moralno podpirajo v tem času, ki promovirajo zaščitne ukrepe med prebivalstvom in so doma šivale zaščitne maske za sosede. Zahvala tudi naši krovni organizaciji Zbornici – Zvezi za vso koordinacijo in pomoč. Če se slučajno še kdo ni zasledil v tej zahvali, hvala tudi njemu.

Torej res poseben čas, ta koronačas, ki nas je izoblikoval v posebne ljudi, ki nam je spremenil sistem vrednot, ki nas je nehote povezal bolj, kot smo kadarkoli upali, da bomo povezani. In prav povezani smo in bomo zmogli vse in to je verjetno največji izziv koronačasa.

A vendarle upamo, da bo ta koronačas kmalu postal zgodovina.

Judita Slak, vodja DS

DELOVNA SKUPINA ZA OHRANJANJE ZGODOVINE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Zapisi so utrinki spominov članic Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri strokovni organizaciji na začetek koronaačasa. Zapisano doživljanje tega prelomnega časa, ki je zaznamoval slovenski in ves svetovni prostor, so doživljale članice delovne skupine na svojstven način. Nekatere zaposlene, nekatere upokojene, vse pa delovno aktivne so takoj po koncu prvega šoka in sprostitvi ukrepov junija napisale:

Marjeta Berkopec

7. 6. 2020

»Glede na to, da smo zgodovinska sekcija, sem svoja razmišljanja podkrepila še z nekaj aktualnimi viri. Deformacija raziskovalcev zgodovine«.

Leto 1979: *V sklopu nacionalne krepitve obrambno-varnostne pripravljenosti, poglobljanja podružbljenih*

odnosov na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite ter široke aktivnosti vseh delovnih ljudi in občanov, bo po vsej Sloveniji vse leto 1979 potekala akcija »NIČ NAS NE SME PRESENETI (NNNP) (S. J., 1979).

O NNNP je v Delovi kolumni 8. aprila 2020 že pisal Marko Pokoren. Tudi sama se spomnim svoje osnovnošolske zagnanosti, ko smo vadili prvo pomoč, uporabo plinskih mask, celo ciklostil smo nesli v gozdiček za šolo in tiskali informativni bilten. Biti smo morali pripravljeni, »saj sovražnik nikoli ne spi ...«. Akcij NNNP že dolgo ni več.

Leto 2020: *Na podlagi četrtega odstavka 7. člena Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo) in v zvezi s Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 18100-1/2020/4 z dne 18. 2. 2020 minister za zdravje izdaja ODREDBO o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije (Odredba, 2020).*

In presenetila nas je korona. Vsak dan nove okužbe. Ni dovolj zaščitne opreme. Prihaja neustrezna zaščitna oprema. Vsak dan nova navodila. Reorganizacija dela. Premeščanja na druga delovišča. Obvezno koriščenje prostih ur. Obvezno koriščenje starega dopusta. Po petih prostih dneh dežurstvo. Urgenca. Sum na covid. Fascikel z novimi navodili vedno debelejši. Kdaj vse prebrati?

SODOBNA ZAŠČITNA MASKA V LETU 2020, (VIR IRENA KERŠIČ, FOTOGRAFIJA: ALFRED KERŠIČ)

Ne bo problem oblačenje. Obvezno varovalno opremo (OVO) si vsak dan oblečem že trideset let. Do okužbe bo prišlo med slačenjem OVO. Videoposnetki o uporabi OVO. Precizno instrumentarsko oko hitro opazi napake. Zakaj nimamo suhih vaj? V službi samo urgentne ekipe. Priprava COVID operacijske dvorane. COVID pripravljenost. Sprememba navodil. Kako si vse zapomniti? Strah. Samo da ne bo kdo preveč paničen, ko bo šlo zares. Itak, da bo. Kako zdržati celo operacijo v vsej dodatni OVO? Pa še svinčeni plašč za rtg zaščito spodaj. Idealni čas za suhe vaje NNNP smo že zapravili. Doma. Pred televizorjem, čakajoč na Jelka Kacina. Prvi val je mimo. Mednarodno leto medicinskih sester in babic se je prevesilo v drugo polovico. Brez velikih slovesnosti. Nas čaka drugi val? Nanj bi morali biti pripravljeni, »saj korona ne spi ...« Pa smo?

Korona nas je dobila nepripravljene in dramatično navrgla na površje težave v zdravstvu, na katere slovenske medicinske sestre opozarjamo natanko 100 let. Generacije za generacijo se srečujemo s kadrovskim mankom, s pomanjkanjem ustrezne opreme in opozarjamo na pomen izobraževanja v zdravstveni in babiški negi. Da o slabem plačilu sploh ne govorimo.

Potem ko je vlada zdravstvenim delavcem obljubila dodatek oziroma nagrado zaradi nadpovprečne izpostavljenosti v boju z epidemijo covid-19, je zdaj naredila korak nazaj. V Facebookovi skupini Delavci v zdravstvu so danes objavili dopis ministrstva

za zdravje, ki zdravstvene ustanove poziva k zadržanju izplačila za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije in dodatke za delo v posebnih razmerah (T. R., 2000).

Kako se bo v zgodovino zapisal čas, v katerem smo se znašli, ne vemo. Veliko se govori o pomenu in vlogi medicinskih sester. Pozornosti, ki jih v znak hvaležnosti zdravstvenim delavcem namenja širša javnost, so prav ganljive. Se obetajo medicinskim sestram boljši časi?

VIRI:

1. S. J., 1979. Nič nas ne sme preseñetiti. *Zbor občanov, letnik 14, številka 3*. URN:NBN:SI:doc-388O-I36V from <http://www.dlib.si>
2. Odredba o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije, 2020). Dosegljivo na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODRE2550>
3. T.R., 2020. FS. Zdravstveni delavci razjarjeni: Vlada priporočila zadržanje izplačila dodatka. Delavci v zdravstvu. Dosegljivo na: <https://www.regionalobala.si/novica/zdravstveni-delavci-razjarjeni-vlada-priporocila-zadrzanje-izplacila-dodatka>

Jadranka Stričević

8. 6. 2020

Razmišljam, česa bi se morali v koronaobdobju bati: da nas bo brezosebna ideologija potrošništva razčlovečila, da ne bomo več zmogli drug drugemu pogledati v oči, si

stisniti roke, se objeti in si biti ljudje. Strah bi nas moralo biti, da smo na razpotjih življenja izgubili srce, pozabili na sočutje.

Irena Keršič

10. 6. 2020

Potovanje sredi februarja zaradi udeležbe na Mednarodnem kongresu o zgodovini zdravstvene nege Florence 2020 se je začelo dobro. Firenze so bile blizu, osrednja Kitajska z Wuhanom zelo, zelo daleč. Darinka Klemenc se je, ko je bila še v delovnem procesu, ukvarjala s kakovostjo v zdravstvu, s higieno pa sta si tudi bili zelo domači. Mislila in razmišljala je drugače – popotniško profesionalno. Na vlaku sva z Marjeto Berkopec poleg malice dobili tudi pravo kirurško masko. Zakaj že? sem se spraševala. Maska je našla prostor v torbici in tam tudi ostala. Firenze so bile čarobne v prihajajoči pomladi, v mesto so se zgrnile trume turistov z vsega sveta, razdalje med nami so bile majhne, takšne, kot so običajno v velikih turističnih krajih. Na trenutke smo si bili zelo blizu. Preblizu.

Konferenca nas je obogatila z mnogimi novimi perspektivami, maske so bile še vedno v torbici, le umivanje rok je postalo pogostejše, razkuževanje intenzivnejše od znotraj in od zunaj. SARS-CoV-2 je prestopil italijansko mejo. V nočnih urah tudi me. Italija je začela poročati o visoki obolevnosti ... in visoki umrljivosti. Za nas tri se je začel čas negotovosti. Kaj če ... smo bile preblizu,

kaj če je bil kdo blizu nas okužen? Dan, dva, teden, dva tedna. Vse se je dobro izteklo. Tokrat. Toda do kdaj dobro? SARS-CoV-2 je prestopil tudi slovenske meje. Maska, razdalja in razkuževanje so postali rutina, ne pa tudi nekateri vladni ukrepi.

Marjeta Kokoš

19. 6. 2020

Svoj koronavirusni čas sem preživela zelo intenzivno. V zvezi z razstavo Življenje in delo Florence Nightingale, ki smo jo pripravljale v prostorih DMSBZT Maribor, so bili potrebni še majhni »telefonski popravki«, da smo lahko 12. maja v najožjem krogu pregledale slike. Sicer sem se posvetila nalogi, ki je zaradi virusa nekoliko zastala. To je delo na našem drugem projektu, ki je pomaknjen v prihodnje leto. Bila sem zelo aktivna na vrtu, saj je samooskrba z domačo zelenjavo pri meni zelo pomembna. Čas samoizolacije je zame potekal

brez večjih pretresov, v uživanju na vrtu kot tudi s prijetno knjigo v roki.

Darinka Klemenc

15. 6. 2020

Prva asociacija, ki se mi je pripeljala v možgane ob novicah o nekem virusu tam daleč v Aziji, je bil spomin na otvoritev mednarodnega kongresa ICN v Seulu leta 2016, ko sem že doživela maske, razkužila in socialno razdaljo. V neki ogromni dvorani so bile vse medicinske sestre iz lokalnega okolja v maskah. Bilo je nenavadno. Mislim, da je bil tedaj SARS ali Zika. Pred bolnišnicami so bile »straže« zaposlenih, vsi so bili omotani v zaščitna oblačila. Kot Marsovci. Ko sem zvedavo prišla v bližino enega vhoda, so me prijazno ustavili. Stop. Pa ja zdaj tega ne bo v Evropi? Itak je Azija zelo daleč.

Ja, do poti v Firence. Težko pričakovani kongres o zgodovini zdra-

vstvene nege – Irena Keršič, Marjeta Berkopec in jaz, aktivna udeležba. Lepo druženje, odlične vsebine, tudi me zablestelo – s plakatoma o 90-letnici naše organizacije in s predstavitevjo Angele Boškin. Tudi od blizu druženje z drugimi udeleženci, celo s kolegico iz Japonske, ki je dejala, da tam virus že obstaja. Pa kaj, mi smo tu – v Evropi. In še nekaj lepih uric v čarobnih Firencah, na trenutke v kar konkretni gneči, tudi s turisti iz Azije. Doma pa tiho preštevanje dni, ali smo že zunaj onega časa. Kliče Irena: Danes je ta dan. Yes! Pa smo se izvlekle, punce. Saj so tedaj v Italiji goreli že vsi alarmi. Le kaj mi je reklo, da sem v kovček za Italijo vtaknila nekaj zaščitnih mask in jih, bolj za hec, dala tudi obema sopotnicama. Seveda jih nismo uporabile. A smo jih imele ...

Potem pa se je začelo: govornice, naj si naredimo vsaj za 14 dni zaloge; sledili so malo večji nakupi, ja, tudi toaletnega papirja, pa moke, sladkorja, makaronov, mleka, suhega kvasa, oreščkov, konzerv. Mož se je smejal, jaz pa zadevo vzela hudo resno. Je marsikaj v tem času prišlo prav. Kvas pa ne, kruha ne znam dobrega speči. Sorči. Pa brez treh paketov toaletnega papirja bi tudi preživeli ... Nabava mask, razkužil, nič obiskov, nikamor iz hiše, po nujne stvari v štacuno le mlajši. Lahko pa v gozd na sprehod. Blagor nam, ki živimo pri gmajni, to je bilo malo razkošje. Ubogi ljudje, po tri

SODOBEN SESTANEK UTRUJENIH, VSEŽIVLJENJSKO UČEČIH ČLANIC V VEČERNEM ČASU (VIR IN FOTOGRAFIJA: IRENA KERŠIČ)

generacije, zaprti v malih stanovanjih. Mi pa na terasi razselili pet odraslih ljudi k trem mizam – za skupno kosilo. Smešno in hkrati resno. Skrb za starejše, so dejali tamladi. Koga? Aja, menda spadam v rizično skupino, a se mi zdi, da ne ...

Si bom zapomnila koronačas tudi po žalostnih, pretresljivih prizorih iz italijanskih bolnišnic, sporočilih, ki so nam jih pošiljali mediji in kolegice ter kolegi od tam, brali smo jih tudi po družbenih omrežjih in zraven jokali. Kot da smo se znašli v paralelnem svetu. Ki ni naš in ni resničen. Hočem nazaj v svoje prejšnje življenje! Pa je, žal, bil in spremenil naša življenja, najbrž za vedno. Sledili so enaki prizori v Angliji, Španiji, Franciji, po vsem svetu. V Delovni skupini za nenasilje pri Zbornici – Zvezi smo sprožili pobudo, naj se mediji, pa tudi zdravstveni zavodi, skušajo vzdržati prikazovanja razgaljenih pacientov, posebej na intenzivnih enotah, naj se ohrani človekovo dostojanstvo. In pobudo javno objavili.

Veliko je bilo govora, novic, dela in zgražanja In tudi ob novicah in umiranju v domovih starejših v Sloveniji. Spremljala sem jih intenzivno, tudi kot članica Srebrne niti. In še vedno medicinska sestra. Napisala odmev v Sobotno prilogo Dela zaradi neprimerne zapisa predavanja o poklicni etiki na medicinski fakulteti dveh zdravnikov o starizmu. Enako tudi v Utripu: »Starizem v razmerah

epidemije – etični vidik«. Enostavno sem morala ...

V Srebrni niti smo protestirali zaradi nelogičnih omejitev za starejše pri nakupovanju in dosegli še eno uro več svobode. Slabo, neugodna ura. Ocenili smo, da gre za diskriminacijo starejših, pa tudi nosečnic in ljudi s posebnimi potrebami. In še danes sem o tem prepričana.

O informiranju v medijih, strokovnjakom, ki so nas vozili skozi čeri epidemije, zmedah, kdaj nositi masko, o nabavah in korupciji ne bom rekla nič. Me je pa kot medicinsko sestro – higieničarko – motilo, da tisti, ki so ukrepe predpisali, tega niso spoštovali, z ministrom za zdravje na čelu. Naj za božjo voljo povedo ljudem, kako se rokuje z zaščitno opremo, kako se razkužuje roke. Do drugega vala epidemije, prosim.

Sicer sem se opolnomočila z zoom orodjem za sestanke, učenje francoščine in pilatesa na daljavo. Ni isto – brez ljudi, brez prijateljev, brez dotika, brez objema. Ljudje smo socialna bitja. In naj živita medčloveška in medgeneracijska solidarnost. Danes jaz tebi, jutri ti meni in potem spet ... Ob naslednji (upajmo, da ne) koroni.

*Izbrala in uredila Irena Keršič,
vodja DS ZG pri Zbornici – Zvezi*

Viri:

1. Little B., 2020. When Mask-Wearing Rules in the 1918 Pandemic Faced Resistance. History. History stories. Dosegljivo na: <https://www.history.com/news/1918-spanish-flu-mask-wearing-resistance>

Iskrena hvala

prav vsem zdravstvenim delavcem in sodelavcem. Za vse, kar ste, kar smo s skupnimi močmi storili v dobro vseh prebivalcev naše dežele. Pokazali smo vse svoje znanje, neizmerno solidarnost in tudi sodelovanje. Hvaležni smo za vsa nova poznanstva, prijateljstva. Rek »V nesreči spoznaš prijatelja« se je izkazal tudi za delovanje naše organizacije in vseh posameznikov, ki jo sestavljate/sestavljamo.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

ISSN 2536-3085

9 772536 308004